

"GLÄDJE UPPSTÅR I SAMVERKAN"

S:T KARINS STADS PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK

Översatt till svenska från ett dokument godkänt av
Bildningsnämnden 8.6.2022

Bildningsnämnden 10.5.2023

Innehåll

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik.....	3
1.1 Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan	3
1.2 Den lokala planen för småbarnspedagogik	4
1.3 Barnets plan för småbarnspedagogik.....	6
1.4 Frågor som avgörs på lokal nivå	9
2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål.....	9
2.1 Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken.....	9
2.2 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken	13
2.3 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig	15
2.4 Värdegrunden.....	15
2.5 Synen på lärande	18
2.6 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård	20
2.7 Mångsidig kompetens	21
Förmåga att tänka och lära sig	22
Kulturell och kommunikativ kompetens	22
Vardagskompetens.....	23
Multilitteracitet	24
Digital kompetens.....	24
Förmåga att delta och påverka.....	24
2.8 Frågor som avgörs på lokal nivå	25
3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken.....	26
3.1 Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen.....	27
En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen	28
En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation	28
Delaktighet, likabehandling och jämställdhet	29
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet.....	29
Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil	29
3.2 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken	30
3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken.....	31
Samarbete med vårdnadshavarna	31
Samarbete med olika aktörer	32
3.4 Frågor som avgörs på lokal nivå	34
4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken.....	36
4.1 Referensram för den pedagogiska verksamheten	36
4.2 Pedagogisk dokumentation.....	37

4.3 Mångsidiga arbetssätt	38
4.4 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande	39
4.5 Lärområden	41
Språkens rika värld	41
Mina många uttrycksformer	43
Jag och vår gemenskap	45
Jag utforskar min omgivning	46
Jag växer, rör på mig och utvecklas	48
4.6 Preciseringar gällande språk och kultur	50
Småbarnspedagogik på två språk	51
4.7 Frågor som avgörs på lokal nivå	52
5. Stöd för barnet	53
5.1 Principer och ansvar för att ordna stöd	53
Ansvar för att ordna och genomföra stödet	54
5.2 Samarbete i samband med stöd	55
Samarbete med barnet och vårdnadshavaren	55
Sektorsövergripande samarbete	55
5.3 Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken	56
Allmänt stöd	57
Intensifierat stöd	57
Särskilt stöd	57
Stödformer	58
5.4 Bedömning av stödet för barnet	63
5.5 Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd	64
5.6 Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster	67
5.7 Frågor som avgörs på lokal nivå	68
6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning	69
6.1 Frågor som avgörs på lokal nivå	69
7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken	70
7.1 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten	70
7.2 Frågor som avgörs på lokal nivå	72

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om småbarnspedagogik¹. De lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik ska utarbetas och småbarnspedagogiken ska genomföras i enlighet med denna föreskrift. Beredningen av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs framför allt av lagen om småbarnspedagogik, som föreskriver om barnets rätt till småbarnspedagogik och om målen för småbarnspedagogiken. Förskoleundervisningen, som regleras av lagen om grundläggande utbildning, är en del av småbarnspedagogiken². Förskoleundervisningen styrs av föreskriften om grunderna för förskoleundervisningens läroplan som Utbildningsstyrelsen har utfärdat.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Syftet med småbarnspedagogiken är att stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer³. Till dessa principer hör alla barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering, värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap⁴. Inkludering är ett omfattande begrepp och gäller alla barn. Inkludering ska ses som en princip, en värdering och ett sätt att tänka som berör anordnandet av småbarnspedagogiken som helhet. Dessa grunder har utarbetats i enlighet med principerna om inkludering, som särskilt behandlas i samband med värdegrunden i kapitel 2, ur verksamhetskulturens synvinkel i kapitel 3 och med beaktande av stödet för barnet i kapitel 5. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stöder och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande.

Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken.

Utgångspunkten för grunderna för planen för småbarnspedagogik har varit förändringar i barnens uppväxtmiljö och i verksamhetsmiljön inom småbarnspedagogiken. Dessutom har förändringar i lagstiftningen beaktats. Grunderna har beretts i samarbete med olika intressentgrupper och utgående från de senaste resultaten av forskning och utvecklingsarbete.

Planen för småbarnspedagogik är en helhet som omfattar tre nivåer. Den består av de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, de lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik.

1.1 Grunderna för planen för småbarnspedagogik och deras bindande verkan

Grunderna för planen för småbarnspedagogik har som uppdrag att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas. Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet. Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas⁵.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik definieras småbarnspedagogikens centrala mål och innehåll, samarbetet mellan anordnaren av småbarnspedagogik och barnens vårdnadshavare, det sektorsövergripande samarbetet samt innehållet i barnets plan för småbarnspedagogik⁶.

¹ Lag om småbarnspedagogik (540/2018)

² Lag om grundläggande utbildning (628/1998) och förordning om grundläggande utbildning (852/1998)

³ Lag om småbarnspedagogik 3 §

⁴ RP 148/2021 rd: Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om småbarnspedagogik, s. 32

⁵ Lag om småbarnspedagogik 2 §

⁶ Lag om småbarnspedagogik 21 §

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en föreskrift som är juridiskt bindande för anordnarna av småbarnspedagogik. Grunderna för planen för småbarnspedagogik innehåller förutom föreskrifter även text som belyser grunderna. I slutet av varje kapitel finns en förteckning över sådant som avgörs på lokal nivå och som styr hur den lokala planen för småbarnspedagogik utarbetas och hur den småbarnspedagogiska verksamheten genomförs. I grunderna för planen för småbarnspedagogik finns också hänvisningar till lagstiftningen. Avsikten med hänvisningarna är att förtydliga sambandet mellan grunderna och lagstiftningen.

I detta styrdokument används begreppet **anordnare av småbarnspedagogik** i betydelsen kommun, samkommun eller privat serviceproducent⁷. Vårdnadshavare används i betydelsen barnets förälder eller annan vårdnadshavare. I det svenskspråkiga styrdokumentet används begreppen småbarnspedagogik och småbarnspedagogisk verksamhet synonymt och begreppet sektorsövergripande samarbete används för att förtydliga uppgifter som förutsätter samarbete över sektorsgränserna.

1.2 Den lokala planen för småbarnspedagogik

Anordnarna av småbarnspedagogik ska utarbeta och godkänna lokala planer för småbarnspedagogik utgående från de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik. Skyldigheten att utarbeta en plan för småbarnspedagogik gäller också öppen småbarnspedagogisk verksamhet som kommunen köper och privat daghemsverksamhet eller privat familjedagvård som övervakas av kommunen. De lokala planerna för småbarnspedagogik är bindande och de ska utvärderas och utvecklas. Den lokala planen för småbarnspedagogik kan utarbetas så att den gäller alla verksamhetsformer (daghemsverksamhet, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet) eller skilt för varje verksamhetsform. Flera anordnare av småbarnspedagogik kan också komma överens om att utarbeta, utvärdera och utveckla planen för småbarnspedagogik gemensamt.⁸

De lokala preciseringarna i S:t Karins stad har ramats in på samma sätt som denna precisering.

Planen för småbarnspedagogik ska utarbetas så att den preciserar, styr och stöder anordnandet av småbarnspedagogiken på lokal nivå. Då planen för småbarnspedagogik görs upp ska man beakta lokala särdrag, eventuella pedagogiska prioriteringar, barnens behov samt resultat av utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller småbarnspedagogiken. De lokala planerna kan precisera de nationella grunderna, men de kan inte utesluta mål eller innehåll som förutsätts i lagen, förordningen eller i grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Planen för småbarnspedagogik ska utarbetas med hänsyn till övriga planer som utarbetas på lokal nivå, bland annat:

- planer som gäller småbarnspedagogik, barn och familjer
- förskoleundervisningens läroplan
- läroplanen för den grundläggande utbildningen
- eventuell läroplan för den undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen
- välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen⁹
- integrationsplan¹⁰
- plan för likabehandling och jämställdhet¹¹.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska se till att personalen inom småbarnspedagogiken, vårdnadshavarna och barnen ges möjlighet att vara med och utarbeta och utveckla den lokala planen för småbarnspedagogik¹².

⁷ Lag om småbarnspedagogik 1 §

⁸ Lag om småbarnspedagogik 22 §

⁹ Barnskyddslag (417/2007) 12 § (1292/2013)

¹⁰ Lag om främjande av integration 15 § (1386/2010)

¹¹ Rekommendation

¹² Lag om småbarnspedagogik 20 §

I utarbetandet av planen för småbarnspedagogik i S:t Karins har man beaktat

S:t Karins stads

• strategi	2018-2025
• välfärdsplan för barn och unga	2019-2023
• plan för förskoleundervisning	2016
• plan för jämställdhet och enhetlighet inom småbarnspedagogiken	2021-2023
• säkerhetsplan för småbarnspedagogiken	2022
• plan för förebyggande av och ingripande i mobbning	2017
• motionsplan	2017
• språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik i S:t Karins	2019
• utvecklande utvärdering av småbarnspedagogiken i S:t Karins	2021
• läroplan för den grundläggande utbildningen	2016

För att trygga barnets uppväxt och en kontinuerlig och enhetlig lärtig deltar representanter för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i att utarbeta och utveckla planen för småbarnspedagogik. Då den lokala planen för småbarnspedagogik utarbetas ska man samarbeta med kommunens olika förvaltningsområden och med myndigheterna som sköter uppgifter inom social- och hälsovården (kapitel 3.3).

Anordnaren av småbarnspedagogik ska godkänna planen för småbarnspedagogik separat för småbarnspedagogik på svenska, finska, samiska och vid behov för småbarnspedagogik på något annat språk¹³. Anordnaren av småbarnspedagogik ska utvärdera den småbarnspedagogiska verksamheten och delta i utomstående utvärdering av verksamheten¹⁴. Då man utvärderar småbarnspedagogiken på lokal nivå kan man använda sig av utvärderingsdata som producerats med hjälp av den nationella informationsresursen inom småbarnspedagogiken Varda¹⁵ samt utvärderingsverktyg som tagits fram av Nationella centret för utbildningsutvärdering¹⁶. Utvärderingen behandlas närmare i kapitel 7.

¹³ Lag om småbarnspedagogik 8 §

¹⁴ Lag om småbarnspedagogik 24 §

¹⁵ Lag om småbarnspedagogik 65–73 §

¹⁶ Lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013)

1.3 Barnets plan för småbarnspedagogik

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård¹⁷. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från barnets behov och barnets bästa¹⁸. Även barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i processen med barnets plan för småbarnspedagogik¹⁹. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp beaktas.

Då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas är det viktigt att känna till barnets kunnande, styrkor, intresseområden och individuella behov. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningssmässiga bakgrund. Då planen utarbetas eller uppdateras ska man använda sig av barnets eventuella tidigare plan för småbarnspedagogik och av pedagogisk dokumentation (kapitel 4.2). De mål som anges i barnets plan för småbarnspedagogik ska ställas upp för personalens pedagogiska verksamhet. De ska beskriva hur man med den pedagogiska verksamheten och lärmiljöerna stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Då målen ställs upp ska man också beakta vårdnadshavarens och eventuella andra sakkunnigas syn på barnets välbefinnande, utveckling och lärande, och på stödbehov.²⁰

Barnets plan för småbarnspedagogik är ett verktyg för att planera och utvärdera verksamheten. Målen som beskrivs i barnens planer ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utarbetas då barnet börjar på daghem eller i familjedagvård. Planen ska preciseras i enlighet med barnets behov, minst en gång per år²¹.

Processen med barnets plan för småbarnspedagogik omfattar olika skeden. I processen deltar de personer som ansvarar för barnets undervisning, fostran och vård, tillsammans med vårdnadshavaren och barnet. Vid daghemmen ansvarar en person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik för att barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas och utvärderas. Kompetensen hos en socionom inom småbarnspedagogik kan användas i synnerhet när det gäller barnens och familjernas kunskaper om servicesystemet. Speciallärare inom småbarnspedagogik deltar efter behov i bedömningen av barnets behov av stöd, stödåtgärder eller genomförandet av dem. En lärare inom småbarnspedagogik eller en speciallärare inom småbarnspedagogik kan delta i processen kring barnets plan för småbarnspedagogik för ett barn i familjedagvård. Sakkunniga och andra parter som stöder barnets utveckling och lärande deltar vid behov i utarbetandet och utvärderingen av planen.²²

I barnets plan för småbarnspedagogik ska man ange barnets eventuella stöd för utveckling, lärande och välbefinnande, hur stödet ska genomföras samt hur stödets effekt och genomförandet av stödåtgärderna ska utvärderas. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling ska en plan för läkemedelsbehandling göras upp inom hälso- och sjukvården²³. I den mån uppgifterna i planen för läkemedelsbehandling är nödvändiga för att ordna småbarnspedagogik ska de antecknas i barnets plan för

¹⁷ Lag om småbarnspedagogik 23 §

¹⁸ Lag om småbarnspedagogik 4 § och RP 148/2021 rd, s. 36

¹⁹ Lag om småbarnspedagogik 23 §

²⁰ RP 148/2021 rd, s. 36

²¹ Lag om småbarnspedagogik 23 §

²² Lag om småbarnspedagogik 23 § och RP 148/2021 rd, s. 36–37

²³ Hälso- och sjukvårdslag 8 § (1326/2010)

Barnets plan för småbarnspedagogik i S:t Karins

Planerna för småbarnspedagogik för barn som deltar i småbarnspedagogik i S:t Karins grundar sig på barnets, vårdnadshavarnas och pedagogernas syn på barnets tillväxt och utveckling.

En person som är behörig som lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att utarbeta och utvärdera barnets plan för småbarnspedagogik. I upprättandet av planen för småbarnspedagogik för barn i familjedagvård spelar handledningen en viktig roll. Familjedagvårdsledaren ansvarar för utarbetandet av planen. Familjedagvårdaren antecknar och utvärderar barnets plan för småbarnspedagogik. I utarbetandet kan dessutom en speciallärare eller lärare inom småbarnspedagogiken delta. Chefen för enheten för småbarnspedagogik ansvarar för att planerna för småbarnspedagogik utarbetas.

Vid utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik kan man konsultera hälso- och sjukvården, social- och familjearbetarna samt i viss mån skolans elevvårdsexperter. Stödbehovet planeras i nära samarbete med familjecentret och rådgivningsbyrån samt det övriga stödteamet för hälso- och sjukvården. Samarbetspartnerna fastställs vid samarbetsmötena.

Den lärare eller familjedagvårdare inom småbarnspedagogiken som ansvarar för utarbetandet av planen för småbarnspedagogik bjuder vid behov in sakkunniga som känner till barnets situation till samtalet om planen för småbarnspedagogik som förs med vårdnadshavarna.

Som stöd för utarbetandet av **barnets plan för småbarnspedagogik** och för att förtydliga ansvarsfördelningen och tidtabellen har man i S:t Karins gjort en bilaga - [Uppgörande av barnets plan för småbarnspedagogik](#)

För att identifiera barnets styrkor och intressen och för att utvärdera planen för småbarnspedagogik utnyttjas observation, vårdnadshavarnas sakkunskap och pedagogisk dokumentation. Det viktigaste verktyget i den pedagogiska dokumentationen är barnets portfolio. Som andra metoder för pedagogisk dokumentation utnyttjas till exempel vasu-väggen, vecko- och/eller månadsbrev samt planer för barnets uppväxt och inläring.

Informationsöverföring

Handlingar som gäller ett barn är sekretessbelagda. När information som är nödvändig för att anordna och producera småbarnspedagogik och för att utvärdera stödet överförs, informeras vårdnadshavarna alltid om saken. Vårdnadshavarna erbjuds möjlighet att delta i ett informationsöverföringsmöte om sitt barn. När vårdnadshavarna deltar i mötet kan man också planera anordnande av intensifierat eller särskilt stöd på den nya småbarnspedagogiska enheten. För att beskriva processerna i olika övergångssituationer inom småbarnspedagogiken har upprättats en bilaga - [Siirtymäkäytännöt](#).

småbarnspedagogik²⁴. På lokal nivå kommer man överens om hur läkemedelsbehandlingen genomförs inom småbarnspedagogiken. Stödet som ges inom småbarnspedagogiken behandlas närmare i kapitel 5.

Genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik samt den pedagogiska verksamhetens inverkan på barnets utveckling och lärande ska följas upp regelbundet. Planen ska dock granskas alltid då barnets behov kräver det.²⁵ Barnets behov av stöd samt hur väl det räcker till, hur ändamålsenligt det är och vilka effekter

²⁴ Lag om småbarnspedagogik 41 §

²⁵ Lag om småbarnspedagogik 23 §

stödet har ska bedömas och planen ska uppdateras alltid då det sker ändringar i behovet av stöd. Om ett barn får intensifierat eller särskilt stöd ska barnets plan för småbarnspedagogik uppdateras i enlighet med innehållet i ett förvaltningsbeslut²⁶. Initiativet till att granska planen kan komma från personer som i sitt arbete kommer i kontakt med barnet eller från barnets vårdnadshavare. Då barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas ska fokus särskilt läggas på hur verksamheten organiserats, hur pedagogiken genomförts och på effekterna av stödåtgärderna.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:

- barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande samt barnets intressen
- mål som stöder barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
- barnets eventuella behov av stöd (kapitel 5)
- en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs
- barnets, personalens och vårdnadshavarens gemensamma överenskommelser
- andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
- när planen har utarbetats, granskats och när den granskas nästa gång.

Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd²⁷. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från barnets bästa. Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen. Det att ett barn deltar i småbarnspedagogisk verksamhet är offentlig information. Det kan ändå finnas uppgifter som berör barnets deltagande i småbarnspedagogisk verksamhet som är sekretessbelagda.²⁸

²⁶ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

²⁷ Lag om småbarnspedagogik 40 §

²⁸ Lag om småbarnspedagogik 41 § och till exempel lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet 24 § (621/1999)

1.4 Frågor som avgörs på lokal nivå

Processen för uppdatering av S:t Karins plan för småbarnspedagogik 2022

I arbetet med att uppdatera S:t Karins stads plan för småbarnspedagogik 2022 ordnades presentations- och diskussionstillfällen för personalen inom småbarnspedagogiken, småbarnspedagogikpaneler. Evenemang ordnades separat för cheferna för dagvårdsenheterna, speciallärarna inom småbarnspedagogiken och familjedagvårdarna samt personalen inom den öppna småbarnspedagogiken. Personalen vid kommunala och privata daghem bjöds in separat till evenemangen. Pedagogerna hade en omfattande möjlighet att delta i och kommentera uppdateringen av planen för småbarnspedagogik i olika skeden. För cheferna för de kommunala dagvårdsenheterna och speciallärarna inom småbarnspedagogiken ordnades tio diskussionstillfällen i olika former. För personalen ordnades 11 tillställningar. Dessutom hördes nyckelsamarbetspartner, såsom ledningen för social- och familjearbetet och experter inom hälso- och sjukvården, vid sex olika möten.

Klienter inom småbarnspedagogiken hördes om anordnande av stöd inom småbarnspedagogiken. I enkäten strukturerades stödformerna enligt indelningen i den nya lagen om småbarnspedagogik i strukturellt, pedagogiskt och vårdinriktat stöd. Av enkäten framgick konkreta fall där stödet har upplevts vara bra och främja barnets utveckling. Enkäten visade också på verksamhetsmodeller som man i processen kunde söka en lösning på för att ordna och planera.

För personalen inom småbarnspedagogiken, familjedagvårdarna och vårdnadshavarna ordnades separata presentationer av den uppdaterade planen för småbarnspedagogik.

Samarbete över kommungränserna gjordes i samband med uppdateringsarbetet 2022 med Åbo och Lundo.

S:t Karins plan för småbarnspedagogik preciserades i maj 2023. Praxis för ordnande av stöd samt språk- och kulturfostran preciserades i enlighet med gemensamma avtal.

2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål

Den småbarnspedagogiska verksamheten är en samhällsservice som har många uppdrag. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnat sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stöder också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.

2.1 Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken

Kommunen är skyldig att ordna småbarnspedagogik i den omfattning och i sådan form som behovet i kommunen förutsätter. Man ska sträva efter att ordna småbarnspedagogik nära dem som använder servicen och så att öppettiderna motsvarar det lokala behovet²⁹. Enligt lagen om småbarnspedagogik kan

²⁹ Lag om småbarnspedagogik 5 § 4 mom.

småbarnspedagogisk verksamhet ordnas som daghemsverksamhet, som familjedagvård eller som öppen småbarnspedagogisk verksamhet³⁰. Barnets rätt till småbarnspedagogik gäller enligt lagen den verksamhet som ges på daghem eller i familjedagvård. Vårnadshavaren beslutar om barnets deltagande i småbarnspedagogiken. Barn som deltar i förskoleundervisningen ska ha möjlighet att delta i småbarnspedagogisk verksamhet på det sätt som lagen föreskriver³¹.

En kommun eller samkommun kan antingen själv anordna småbarnspedagogik eller köpa småbarnspedagogiska tjänster av en offentlig eller privat serviceproducent. Om tjänsterna köps av offentliga eller privata serviceproducenter, måste kommunen eller samkommunen försäkra sig om att tjänsterna uppfyller den kvalitet som förutsätts av motsvarande kommunal verksamhet. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att de tjänster som köps ordnas enligt de författningar som gäller småbarnspedagogik och enligt grunderna för planen för småbarnspedagogik³². Ett kommunalt organ eller en tjänsteinnehavare som organet utsett, Regionförvaltningsverket och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ansvarar för handledningen, rådgivningen och tillsynen av privata serviceproducenter³³.

Kommunen ska se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska³⁴. Om övriga språk föreskrivs i kapitel 4.6.

Förpliktelseerna som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik och statsrådets förordning om småbarnspedagogik³⁵ samt på Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den småbarnspedagogiska verksamheten regleras också av föreskrifter om förvaltningslagen³⁶ och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet³⁷. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person³⁸. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då småbarnspedagogiken ordnas. Sådana är bland annat diskrimineringslagen³⁹, lagen om jämställdhet⁴⁰, Europakonventionen⁴¹, FN:s konvention om barnets rättigheter⁴², FN:s konvention om handikappades rättigheter⁴³, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter⁴⁴ och FN:s globala mål för hållbar utveckling⁴⁵.

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att få stöd⁴⁶, oberoende av anordnare av småbarnspedagogik⁴⁷. Småbarnspedagogiken ska ordnas och utvecklas enligt principen om inkludering och då har alla barn, oberoende av till exempel behov av stöd, funktionsnedsättning eller kulturell bakgrund, rätt att delta i den gemensamma småbarnspedagogiska verksamheten.

Då barnet behöver stöd för sin utveckling, sitt lärande och sitt välbefinnande (i dessa grunder används i fortsättningen begreppet stöd för barnet) och får stöd och service inom social- och hälsovården tillämpas

³⁰ Lag om småbarnspedagogik 1 §

³¹ Lag om småbarnspedagogik 1 och 12 §

³² Lag om småbarnspedagogik 5 § 2 mom.

³³ Lag om småbarnspedagogik 52 §

³⁴ Lag om småbarnspedagogik 8 § och RP 40/2018 rd, s. 88–89

³⁵ Statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018)

³⁶ Förvaltningslag (434/2003)

³⁷ Lag om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999)

³⁸ Finlands grundlag 6 § (731/1999)

³⁹ Diskrimineringslag (1325/2014)

⁴⁰ Lag om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986)

⁴¹ Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna 1990

⁴² FN:s konvention om barnets rättigheter 1989 (59/1991)

⁴³ FN:s konvention om handikappades rättigheter 2007 (27/2016)

⁴⁴ FN:s deklaration om urfolkens rättigheter 2007

⁴⁵ Globala mål för hållbar utveckling – Agenda 2030. FN:s toppmöte 2015

⁴⁶ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

⁴⁷ Kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

lagen om småbarnspedagogik⁴⁸, socialvårdslagen⁴⁹, lagen om service och stöd på grund av handikapp⁵⁰, lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda⁵¹ och hälso- och sjukvårdslagen⁵² samt vad som annat föreskrivs om social- och hälsovårdstjänster i lagstiftningen.

De nationella målen för småbarnspedagogiken fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målen styr hur grunderna för planen för småbarnspedagogik, den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas, genomförs och utvärderas.

Enligt lagen om småbarnspedagogik⁵³ är syftet med småbarnspedagogiken att

- 1) hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
- 2) stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer,
- 3) ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
- 4) säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar lärande och är hälsosam och trygg,
- 5) trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,
- 6) erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja likabehandling och jämställdhet samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
- 7) identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, ordna ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av sektorsövergripande samarbete,
- 8) utveckla barnets förmåga till samverkan och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingsätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
- 9) säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
- 10) i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

Anordnaren av småbarnspedagogik är skyldig att informera vårdnadshavarna om målen och verksamheten inom de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik. Vårdnadshavaren ska ges möjlighet att delta i och påverka planeringen, genomförandet och utvärderingen av den småbarnspedagogiska verksamheten som barnet deltar i. Vårdnadshavarna ska också regelbundet ges möjlighet att delta i planeringen och utvärderingen av småbarnspedagogiken på lokal nivå och vid enheten i fråga. Vårdnadshavarens deltagande i planeringen och utvärderingen av det stöd som barnet eventuellt ges beskrivs närmare i kapitel 5.

⁴⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

⁴⁹ Socialvårdslag (1301/2014)

⁵⁰ Lag om service och stöd på grund av handikapp (380/1987)

⁵¹ Lag angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977)

⁵² Hälso- och sjukvårdslag (1326/2010)

⁵³ Lag om småbarnspedagogik 3 §

Barnens deltagande i småbarnspedagogiken varierar beroende på familjernas val, barnens lagstadgade rätt till småbarnspedagogik och enligt anordnarens beslut⁵⁴. Detta ska beaktas då de lokala planerna görs upp.

Lär miljön inom småbarnspedagogiken ska vara utvecklande och främja lärandet samt vara hälsosam och trygg med hänsyn till barnets ålder och utveckling. Lokalerna och redskapen ska vara ändamålsenliga och tillgängliga⁵⁵. Barn på daghem och i familjedagvård ska serveras fullvärdiga måltider. Måltiderna ska vara ändamålsenligt ordnade och handledda.⁵⁶ Småbarnspedagogiken ska vara religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden. Småbarnspedagogiken får inte användas som kanal för kommersiell påverkan. Småbarnspedagogik som baserar sig på alternativ pedagogik eller en särskild åskådning beskrivs närmare i kapitel 6.

Inom småbarnspedagogiken ska bestämmelserna om personalens behörighetsvillkor och dimensionering iakttas⁵⁷. Kommunen ska i den utsträckning som motsvarar behovet inom småbarnspedagogiken ha tillgång till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik⁵⁸. Om övergångsbestämmelser som gäller personalens behörighet föreskrivs i lagen om småbarnspedagogik⁵⁹.

Vid anordnandet av småbarnspedagogik ska man beakta bestämmelserna om arbetarskydd och säkerhet samt om behandling av personuppgifter och dataskydd och lagar om utredning av brottslig bakgrund hos personer som arbetar med barn. Barnen ska skyddas från våld, mobbning och andra trakasserier med hjälp av systematiskt förebyggande åtgärder och omedelbart ingripande (kapitel 3.1)⁶⁰. Säkerheten ska systematiskt förbättras och regelbundet utvärderas.

⁵⁴ Lag om småbarnspedagogik 12 och 19 §

⁵⁵ Lag om småbarnspedagogik 10 §

⁵⁶ Lag om småbarnspedagogik 11 §

⁵⁷ Lag om småbarnspedagogik 25–33 § och 75 § samt statsrådets förordning om småbarnspedagogik (753/2018)

⁵⁸ Lag om småbarnspedagogik 25 §

⁵⁹ Lag om småbarnspedagogik 75 §

⁶⁰ Lag om småbarnspedagogik 10 §

Kommunen ska vid anordnandet av småbarnspedagogik samarbeta med de instanser som ansvarar för undervisning, idrott och kultur, socialvård, barnskydd, barnrådgivningsverksamhet och övrig hälsovård samt med andra nödvändiga aktörer⁶¹. Personalen inom småbarnspedagogiken omfattas också av bestämmelserna om att styra personer till att söka socialservice och att göra en barnskyddsanmälan⁶².

Genomförande av de inkluderande principerna i S:t Karins

Barnets delaktighet i vardagslivet och planeringen av vardagen stärks redan som barn. I S:t Karins strävar man efter att genomföra närserviceprincipen vid anordnandet av en plats inom småbarnspedagogiken. Med hänsyn till barnets behov, familjernas önskemål och transportmöjligheter används prövning från fall till fall vid beslut om formen och platsen för småbarnspedagogiken. Mottagandet av barnet i den nya miljön ses som betydelsefullt och därför reserveras tid och möjlighet för att bekanta sig med den nya miljön.

I S:t Karins betraktas barnets behov som det primära. Varje barn har rätt att höra till gruppen. Man lyssnar på barnet och uppskattar hans tankar och åsikter. Barnets åsikt beaktas när barnets egen plan för småbarnspedagogik utarbetas. Genom att involvera vårdnadshavarna i utvärderingen, planeringen och genomförandet av verksamheten ökar man barnens jämlikhet samt stärker upplevelsen av gemenskap till exempel vid vårdnadshavarkvällar eller andra evenemang. Man berättar om barnets vardag enligt överenskommelse med vårdnadshavarna. Verksamhetssätten och inlärningsmiljön som ökar delaktigheten utvecklas kontinuerligt vid enheterna inom småbarnspedagogiken.

Ett barn som deltar i småbarnspedagogiken har rätt att få stöd för sin uppväxt, utveckling och sitt välbefinnande genast när behovet av stöd uppstår. Stödet genomförs i barnets egen grupp som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken. Stödåtgärderna planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet, rätt att lära sig och agera som en del av kamratgruppen förverkligas alltid när det är möjligt. Eventuella terapeuter eller andra sakkunniga kan arbeta i en miljö som är bekant för barnet. Utöver verksamheten kan de delta i möten som gäller barnet.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska ingå målen som ställts upp för verksamhetsmiljön och pedagogernas verksamhet samt metoderna för att ordna stöd för barnet. Utvecklandet av verksamhetsmiljön och -sätten är att utnyttja lösningar i rätt tid och på rätt sätt utifrån barngruppens och barnets behov.

2.2 Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken

Verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken är daghemsverksamhet, familjedagvård och öppen småbarnspedagogisk verksamhet⁶³. Målen i lagen om småbarnspedagogik och i grunderna för planen för småbarnspedagogik styr alla verksamhetsformer av småbarnspedagogik. I lagen om småbarnspedagogik fastställs till vilka delar lagen gäller öppen småbarnspedagogisk verksamhet⁶⁴. De olika verksamhetsformerna

⁶¹ Lag om småbarnspedagogik 7 §

⁶² Socialvårdslag 35 § (1301/2014) och barnskyddslag (471/2007) 25 § (88/2010) och 25 a § (1302/2014)

⁶³ Lag om småbarnspedagogik 1 §

⁶⁴ Lag om småbarnspedagogik 1 §

av småbarnspedagogik skiljer sig från varandra i fråga om lärmiljöer, resurser, personalens utbildning och behörighetsvillkor, personalstruktur, barngruppens storlek och relationstalet mellan barn och personal. Även möjligheterna att ge stöd varierar. Då man utarbetar den lokala planen för småbarnspedagogik ska man beakta de olika verksamhetsformernas särdrag och målen ska preciseras enligt verksamhetsform.

Det är viktigt att vårdnadshavarna får tillräcklig information om alla verksamhetsformer med avseende på deras innehåll och särdrag. Kommunen ska ordna rådgivning och handledning för vårdnadshavarna angående de småbarnspedagogiska tjänsterna. Tillsammans med vårdnadshavaren ska man vid behov diskutera vilken verksamhetsform och vilken omfattning som gynnar barnet och svarar mot barnets behov. Rådgivning och handledning ska ges då familjen söker sig till de småbarnspedagogiska tjänsterna samt när barnet redan omfattas av tjänsterna.⁶⁵

Småbarnspedagogik som ges på daghem är den vanligaste formen av småbarnspedagogik. På daghemmen sker verksamheten i grupper. Barngrupperna kan bildas på olika sätt, till exempel utgående från barnens ålder, syskonrelationer eller behov av stöd. Grupperna ska vara pedagogiskt ändamålsenliga och bestämmelserna om personaldimensionering och gruppernas maximala storlek samt stödet ska iakttas då grupperna bildas⁶⁶. Daghemmens mångprofessionella personal är en resurs för en högklassig småbarnspedagogik när allas utbildning och kompetens, ansvarsområden, uppgifter och yrkesroller tas till vara på ett ändamålsenligt sätt. Ett daghem ska ha en föreståndare som ansvarar för verksamheten⁶⁷.

Lagen om småbarnspedagogik betonar vikten av pedagogik och lärarnas och speciallärarnas pedagogiska ansvar⁶⁸. Lärarna inom småbarnspedagogik har det övergripande ansvaret för att planera verksamheten i barngrupperna, för att genomföra verksamheten planenligt så att målen uppnås samt för att utvärdera och utveckla verksamheten. Lärarna, speciallärarna, socionomerna, barnskötarna och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken ska planera och genomföra verksamheten tillsammans.

Familjedagvård är småbarnspedagogisk verksamhet som genomförs i en liten grupp. Familjedagvården ordnas i ett familjedaghem som kan vara ett privat hem eller något annat vårdställe med hemliknande förhållanden⁶⁹. Familjedagvård kan ordnas av en eller två familjedagvårdare eller i särskilda fall av tre familjedagvårdare⁷⁰. Då man beslutar om antalet anställda och om barngruppens storlek ska man beakta barn med funktionsnedsättning eller barn som i övrigt behöver stöd⁷¹. Familjedagvårdaren ansvarar för verksamheten i sin grupp. Det pedagogiska ledarskapet och styrningen av verksamheten stöder familjedagvårdarna när det gäller att planera och genomföra en målinriktad verksamhet.

Genomförandet av och tyngdpunkterna för öppen småbarnspedagogisk verksamhet varierar beroende på anordnarens beslut. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet kan ordnas till exempel som lekparcs- eller klubbverksamhet. Verksamheten ska vara handledd och målinriktad. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet kan erbjuda till exempel utomhusvistelse, lek, konstfostran och fostran till fysisk aktivitet. Därtill kan öppen småbarnspedagogisk verksamhet erbjuda vårdnadshavarna ledd samvaro tillsammans med barnen samt andra sociala kontakter. Öppen småbarnspedagogisk verksamhet ska planeras så att målen i lagen om småbarnspedagogik kan beaktas. Målen ska beaktas i en större utsträckning ju mer regelbundet

⁶⁵ Lag om småbarnspedagogik 4 och 16 §

⁶⁶ Lag om småbarnspedagogik 34–38 §

⁶⁷ Lag om småbarnspedagogik 25 §

⁶⁸ Lag om småbarnspedagogik 2, 25 och 35 §

⁶⁹ Lag om småbarnspedagogik 1 och 38 §

⁷⁰ Statsrådets förordning om småbarnspedagogik 2 § (753/2018)

⁷¹ Lag om småbarnspedagogik 38 §

och oftare barnen deltar i verksamheten. I enlighet med verksamhetens karaktär kan vissa mål betonas mer än andra.⁷²

Skiftomsorg ska i behövlig utsträckning ordnas för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens arbete eller studier. Skiftomsorg kan ordnas på kvällstid, veckoslut och nattetid i form av daghemsverksamhet eller familjedagvård. Barns deltagande i småbarnspedagogik i form av skiftomsorg är ofta oregelbundet. Det här ska beaktas i planeringen och genomförandet av den pedagogiska verksamheten och stödet som ges till barnet.⁷³

2.3 Småbarnspedagogiken som en del av barnets uppväxt och lärtig

Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Barnet har med sig sina tidigare erfarenheter, där kommunikationen och den emotionella anknytningen mellan barnet och vårdnadshavaren är av central betydelse. Personalens uppgift är att skapa en förtroendefull relation till barnet. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnets liv. Ett ömsesidigt, öppet och respektfullt bemötande är viktigt då målen för den småbarnspedagogiska verksamheten görs upp utgående från det enskilda barnet. För att familjernas och personalens fostrande arbete ska bilda en meningsfull helhet för barnet är det viktigt med ett regelbundet samarbete.

Utgångspunkten för en pedagogisk verksamhet är att personalen inser vilken betydelse barndomen har och att personalen har insikt i barns växande, utveckling och lärande. Lika viktigt är det att personalen känner varje enskilt barn och beaktar barnets individuella utveckling. En förutsättning för att känna varje barn är att relationerna mellan barnen och personalen är så varaktiga som möjligt⁷⁴.

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen, som är en del av småbarnspedagogiken, och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande. Att personalen inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen känner till utbildningssystemet och de centrala mål, särdrag och tillvägagångssätt som kännetecknar de olika stadierna inom systemet är utgångspunkten för en kvalitativ helhet. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska skapa sådana samarbetsstrukturer och rutiner för informationsöverföring att övergångarna från hemmet till småbarnspedagogiken, inom småbarnspedagogiken, från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen och vidare till den grundläggande utbildningen sker så smidigt som möjligt. Vid övergångsskedena ska man samarbeta med vårdnadshavaren och ta hänsyn till barnets bästa. Vid överföringen av information kan man använda barnets plan för småbarnspedagogik och andra dokument som beskriver barnets utveckling och lärande och som har samlats in under den tid barnet har deltagit i den småbarnspedagogiska verksamheten. Vid överföringen av information ska gällande bestämmelser följas.⁷⁵

2.4 Värdegrunden

Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter⁷⁶, lagen om småbarnspedagogik⁷⁷ och FN:s konvention om rättigheter för

⁷² Lag om småbarnspedagogik 3 § 2. mom. och RP 40/2018 rd, s. 85

⁷³ Lag om småbarnspedagogik 13 §

⁷⁴ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 5 punkten

⁷⁵ Till exempel lag om småbarnspedagogik 40–42 §

⁷⁶ FN:s konvention om barnets rättigheter 1989 (59/1991)

⁷⁷ Lag om småbarnspedagogik 20 §

personer med funktionsnedsättning⁷⁸. Principerna omfattar inklusion och att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.

Barndomens egenvärde

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att skydda och främja barnens rätt till en god och trygg barndom. Småbarnspedagogiken bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

Att växa som människa

Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.

Barnets rättigheter

Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Varje barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnet har rätt att i småbarnspedagogiken få tillräckligt stöd och i rätt tid⁷⁹. Barnet har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.⁸⁰

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar såsom likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

Mångfald av familjer

En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete⁸¹. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

Hälsosam och hållbar livsstil

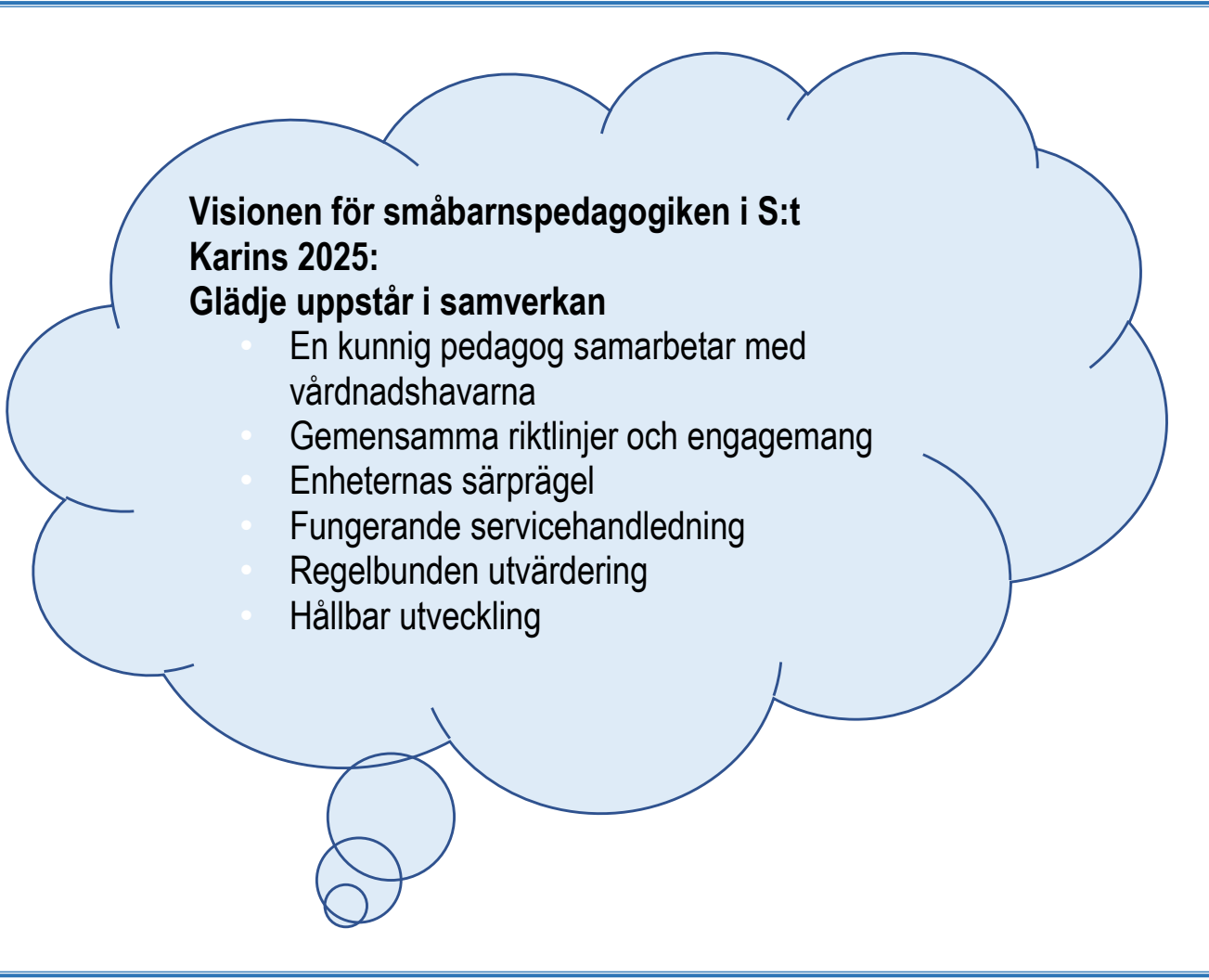
⁷⁸ FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2007 (27/2016)

⁷⁹ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

⁸⁰ FN:s konvention om barnets rättigheter 1989 (59/1991)

⁸¹ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 6 punkten

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

**Visionen för småbarnspedagogiken i S:t
Karins 2025:**

Glädje uppstår i samverkan

- En kunnig pedagog samarbetar med vårdnadshavarna
- Gemensamma riktlinjer och engagemang
- Enheternas särprägel
- Fungerande servicehandledning
- Regelbunden utvärdering
- Hållbar utveckling

2.5 Synen på lärande

Vår verksamhet styrs av S:t Karins stads värdegrund: Tillsammans, öppet och kundorienterat.

Grundvärderingarna i S:t Karins småbarnspedagogik är att utgå från barnet, trygghet, öppenhet och gemenskap.

Inom småbarnspedagogik som utgår från barnet har barnet rätt att bilda sig en uppfattning om sig själv och lära sig utifrån sin egna förutsättningar.

Verksamheten är öppen; man samarbetar med barnen och deras familjer genom konstruktiv interaktion och vårdnadshavarna deltar i barnens småbarnspedagogik.. Barnets vardag planeras i samarbete till exempel med hjälp av vårdnadshavarkvällar och diskussioner om planen för småbarnspedagogik.

Vårdnadshavarna informeras regelbundet om barnets vardag enligt överenskommelse.

Gemenskapen inom småbarnspedagogiken syns i form av samverkan, att man värnar om varandra, delar framgångar och nederlag och respekterar andra.

Barnets behov ses som primära, barnet blir hört och barnets tankar och åsikter uppskattas. Barnen uppmuntras att lägga ord på och uttrycka sina känslor. Tillsammans med barnen övar man på socialt accepterade sätt att reda ut konflikter. Barnets delaktighet i planeringen av vardagen och verksamheten stärks från barndomen.

Pedagogerna tar på ett sensitivt sätt tag i barnens initiativ och intressen. På det sättet blir barnet delaktigt i sin egen vardag. En plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn.

Grunden för tryggheten är en verksamhetskultur som bygger på ömsesidig respekt och omsorg samt lärmiljöer som lämpar sig för småbarnspedagogiken. Enheterna har tillgång till [säkerhetsplanen för småbarnspedagogiken](#).

Inom småbarnspedagogiken i S:t Karins stad har man utarbetat en [plan för förebyggande av och ingripande i mobbing](#). Planen har uppdaterats 2019.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen. Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärande är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförmågor, fysiska upplevelser, språk och tankar. Barnen lär sig bland annat genom att iaktta och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra små uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet.

Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig och över sig själv som en lärande individ.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde för barnet och lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande samt för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

"Glädje uppstår i samverkan!"

Läroplanen för S:t Karins småbarnspedagogik utgår från en inlärningssyn som går ut på att barnen tillägnar sig ny information och nya kunskaper i samspel med andra barn och vuxna. Barnet ses som en aktiv aktör som lär sig i all vardaglig verksamhet: genom att leka, röra sig, undersöka och upptäcka. Lärandet utgår från föremålen för barnets intresse och där inverkar barnets tidigare erfarenheter och kunskaper. Barnet lär sig på ett övergripande sätt genom att använda alla sina sinnen både som individ och som medlem i en grupp. I interaktionen lär sig barnet att ta andra i beaktande och fungera som en del av samhället. Barnets lärande främjas av positiva känsloupplevelser och upplevelserik verksamhet samt glädjen i att göra saker tillsammans.

Barns och vuxnas entusiasm och engagemang är grunden till lärande. Målet är att stöda barnets naturliga vilja och glädje inför att lära sig genom att lyssna, samtala och uppmuntra. Pedagogerna synliggör hur barnet lär sig och hjälper barnet att komma till insikt om sitt eget lärande.

Det stöd som barnet behöver möjliggörs som en del av småbarnspedagogikens vardag. Genom att förändra och utveckla verksamhets- och inlärningsmiljön och pedagogernas verksamhet kan man stöda barnen i deras egna utmaningar. Eventuella terapeuter eller andra experter på barnets utveckling kan arbeta i en miljö som är bekant för barnet.

2.6 Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

I grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger pedagogiken på en bestämd värdegrund, syn på barnet, barndomen och lärande. Med pedagogik avses en planerad och målinriktad, professionellt ledd verksamhet, som grundar sig på tvärvetenskaplig kunskap, framför allt pedagogisk och småbarnspedagogisk kunskap, som genomförs av yrkesutbildad personal i syfte att säkerställa att barnen mår bra och lär sig. Pedagogiken synliggörs i verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt i den helhet som består av fostran, undervisning och vård. Betoningen på pedagogik inom hela den småbarnspedagogiska verksamheten förutsätter pedagogisk sakkunskap och att personalen har en gemensam syn på hur barns lärande och välbefinnande kan främjas på bästa sätt⁸².

Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Dessa tre dimensioner kan granskas som separata begrepp men i den praktiska verksamheten hänger de ihop. Detta gör det möjligt att utgå från ett helhetsperspektiv för att främja barnets växande, utveckling och lärande. Fostran, undervisning och vård betonas på olika sätt i verksamheten för barn i olika åldrar och i de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Fostran är verksamhet genom vilken kulturella värderingar, seder och normer förmedlas, formas och förnyas. Målet med fostran är att föra kulturarvet, viktiga värderingar och traditioner vidare till nästa generation. Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppdraget är att medvetet handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning. Barnens utveckling ska stödjas så att de lär sig agera och använda sina kunskaper även till förmån för andra.

Undervisningen grundar sig på synen på lärande som har definierats i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva, andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Barnens ökande kunskaper, intressen, styrkor och individuella behov av stöd ska beaktas i undervisningen. Därutöver utgår undervisningen från målen för lärmiljöer (kapitel 3.2), mångsidig kompetens (kapitel 2.7), pedagogisk verksamhet (kapitel 4) och stöd för barnet (kapitel 5).

Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsesidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag och en del av den pedagogiska verksamheten. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

⁸² Lag om småbarnspedagogik 2 och 23 §

2.7 Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Barnens värderingar, attityder och vilja att agera påverkar barnens sätt att tillämpa sina kunskaper och färdigheter. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Att växa som människa, att studera och arbeta samt att fungera som samhällsmedborgare förutsätter både nu och i framtiden kompetenser som överskrider och förenar olika kunskaps- och färdighetsområden. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Utvecklingen av mångsidig kompetens börjar i den tidiga barndomen och fortgår hela livet. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Målen för mångsidig kompetens har varit en utgångspunkt för beredningen av detta styrdokument och de ska beaktas i de lokala planerna för småbarnspedagogik.

En kvalitativ pedagogisk verksamhet stärker barnens mångsidiga kompetens. Utvecklingen av mångsidig kompetens påverkas av verksamhetskulturen, hur lärmiljöerna används och hur barnens välbefinnande och lärande stöds. Målen för mångsidig kompetens ska beaktas vid utvecklandet av verksamhetskulturen och lärmiljöerna samt inom fostran, undervisning och vård. Lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5 ska främja barnens mångsidiga kompetens.

I grunderna för planen för småbarnspedagogik beskrivs sex delområden inom mångsidig kompetens som överlappar varandra:

- förmåga att tänka och lära sig
- kulturell och kommunikativ kompetens
- vardagskompetens
- multilitteracitet
- digital kompetens
- förmåga att delta och påverka.

Nedan ges en beskrivning av vad de olika delområdena inom mångsidig kompetens innebär. Därutöver definieras småbarnspedagogikens uppdrag för varje enskilt delområde.

MÅNGSIDIG KOMPETENS

Förmåga
att tänka
och lära sig

Kulturell och
kommunikativ
kompetens

Vardags
kompetens

Multilitteracitet

Digital
kompetens

Förmåga att
delta och
påverka

Förmåga att tänka och lära sig

Förmågan att tänka och lära sig utvecklas i kommunikation med andra människor och omgivningen och skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens förmåga att tänka och lära sig.

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Det ska finnas utrymme för att förundras och göra upptäckter samt känna glädje i lärandet. I leken har barnen möjlighet att använda sin fantasi och sin kreativitet, tillsammans pröva sina idéer och utforska världen. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. Barnen och de vuxna gläder sig över framgångar tillsammans och barnen lär sig att uppmuntra varandra. Barnen uppmuntras att vara ihärdiga och att inte låta sig nedslås av misslyckanden och att hitta lösningar i olika situationer. Barnen ska handledas att vara uppmärksamma också under längre tider. En tillräcklig fysisk aktivitet dagligen stöder barnens förmåga att tänka och lära sig. Den pedagogiska dokumentationen av verksamheten (kapitel 4.2) och gemensamma reflektioner hjälper barnen att iakttäta sitt lärande och känna igen sina styrkor. På så sätt stärks barnens tilltro till sina egna förmågor.

Kulturell och kommunikativ kompetens

Barnen växer i en värld som kännetecknas av kulturell, språklig och åskådningsmässig mångfald, vilket ger de sociala färdigheterna, kommunikationsfärdigheterna och den kulturella kompetensen ökad betydelse. Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningsmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningsmässiga bakgrund. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens.

Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer. Personalens sätt att bemöta andra människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska handleda barnen att vara vänliga och att uppföra sig väl mot andra. En verksamhet som baserar sig på samarbete skapar möjligheter att öva sig i att kommunicera och uttrycka sig i olika situationer och med olika människor. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt. På så sätt stärks barnens sociala färdigheter. Barnen ska få stöd i att forma sina kulturella identiteter. De upplevelser av och kunskaper om kulturarvet som barnet får i småbarnspedagogiken stärker barnets förmåga att tillägna sig, använda och förändra kulturen. Till exempel lekar, måltider och fester ger goda möjligheter att dela erfarenheter om olika traditioner och vanor. Barnen ska stödjas i att utveckla en positiv inställning till mångfald.

Olika kulturer, religioner, åskådningar och språkliga särdrag som är representerade i gruppen beaktas i gruppens verksamhet på det sätt som vårdnadshavarna önskar. Tillsammans med familjerna kommer man överens om hur de vill att deras kultur och åskådning ska beaktas i småbarnspedagogiken.

Man bekantar sig med mångfald och barnens intressen tillsammans med gruppen. Man bekantar sig med den finländska kulturtraditionen särskilt i form av festtraditioner. Man kan bekanta sig med olika kulturer genom att utnyttja barnlitteratur och olika traditionella lekar. Mångfalden i familjernas språkliga och kulturella bakgrund synliggörs genom olika projekt, såsom en fantasiresa till de kulturer och länder som är representerade i gruppen. Vårdnadshavarna och barnets övriga närmaste krets ombeds delta i planeringen och ordnandet av verksamheten. Familjerna kan presentera sin egen kultur bland annat med hjälp av fotografier och föremål.

Vardagskompetens

Alla behöver kunna ta hand om sig själva, värna om sin hälsa och trygghet. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Barnen ska få träna olika färdigheter, till exempel att klä på sig, äta och sköta sin personliga hygien och ta hand om sina egna saker. Barnen ska vägledas att handla ansvarsfullt och tryggt i lärmiljöerna såsom i naturen och i trafiken. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Barnen ska få hjälp i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen ska också få handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet.

Inom småbarnspedagogiken i S:t Karins genomförs kroppsmedvetenhetsutbildning, som bygger på en uppdelning i enlighet med WHO:s rekommendationer, som har åtta områden: kropp och utveckling, sexualitet, intimitet och självkänsla, känslor, mångfald och mellanmänniska relationer, välbefinnande och hälsa, reproduktion, normer och vanor, rättigheter.

[Mitä on kehotunnekasvatus - Väestöliitto.fi \(vaestoliitto.fi\)](https://www.vaestoliitto.fi/kehokasvatusta)

Småbarnspedagogiken i S:t Karins genomför utbildning i emotionell och säkerhetsrelaterad kompetens. Material om emotionella färdigheter och säkerhetsfärdigheter har producerats tillsammans med familjecentralen och social- och hälsovårdsaktörerna.

Multilitteracitet

Multilitteracitet behövs i barnens och familjernas vardag, för samverkan och för delaktighet i samhället. Multilitteracitet främjar en jämlik fostran och utbildning. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja dessa färdigheter.

Multilitteracitet är en central grundläggande färdighet som behövs för att förstå mångfalden av kulturella meddelanden och den omgivande världen samt för kommunikation. Med multilitteracitet avses förmåga att tolka och producera olika slag av meddelanden. Multilitteracitet bygger på det vidgade textbegreppet, enligt vilket texter kan vara bland annat skriftliga, verbala, audiovisuella eller digitala. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Personalen ska tillsammans med barnen namnge olika företeelser och föremål och lära sig olika begrepp. Barnen ska uppmuntras att undersöka, använda och producera meddelanden i olika miljöer, även digitala. För att utveckla multilitteracitet behöver barnen en vuxen förebild, en rik textmiljö, kultur producerad av barn och kulturella tjänster avsedda för barn.

Digital kompetens

Digitalisering är en del av samhället som barnet växer upp i. Digital kompetens behövs för kommunikationen mellan människor, för delaktigheten i samhället och för lärandet. Att stärka den digitala kompetensen främjar en jämlik utbildning för barnen. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att i samarbete med hemmen stödja barnens förståelse för digitalisering.

Personalen ska tillsammans med barnen utforska och observera digitaliseringens roll i vardagslivet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas för dokumentation och i samband med att barnen leker, samverkar, spelar, undersöker, rör på sig samt upplever och producerar konst. Då barnen ges möjligheter att självständigt och tillsammans med andra barn öva och pröva på samt producera innehåll med hjälp av digitala verktyg främjas deras kreativa tänkande, samarbetsförmåga och multilitteracitet. Personalen ska handleda barnen i att fungera i digitala miljöer på ett mångsidigt, ansvarsfullt och tryggt sätt.

Förmåga att delta och påverka

Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid. Det förutsätter att individen har förmåga och vilja att delta i den gemensamma verksamheten och litar på sina möjligheter att påverka. Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Inom småbarnspedagogiken respekterar man dessa centrala demokratiska principer. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ.

Att bemöta barnen med respekt, ta hänsyn till deras tankar och bemöta deras initiativ stärker barnens förmåga att delta och påverka. Barnen ska planera, genomföra och utvärdera verksamheten tillsammans med personalen. Barnen lär sig då samtidigt att kommunicera och att förstå betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit. Personalen ska se till att varje barn har möjlighet att delta och påverka. Genom att delta och påverka utvecklas barnens uppfattning om sig själva, deras självförtroende ökar och deras sociala färdigheter utvecklas.

2.8 Frågor som avgörs på lokal nivå

I S:t Karins ordnas småbarnspedagogik på kommunala och privata daghem samt i *familjedagvård* och i skifteshemmet Rinkeli. Förskoleundervisningen är en verksamhetsform som ingår i småbarnspedagogiken. Den öppna småbarnspedagogiken sker i form av ledd verksamhet på lekplatser och i motionsklubbverksamhet.

Småbarnspedagogiken ordnas som halvdags-, heldags-, kvälls- och skiftesvård. I S:t Karins genomförs familjedagvårdens reservvårdsarrangemang i samarbete med daghemmen och familjedagvårdens reservhem.

De olika verksamhetsformerna för småbarnspedagogik i S:t Karins stad deltar tillsammans i olika utbildningar, händelser och evenemang riktade till småbarnspedagogiken.

Småbarnspedagogikens uppgift och allmänna mål sker i olika verksamhetsformer med hjälp av utbildad personal som förbundet sig till grunderna för planen för småbarnspedagogik. Vårdnadshavarna ges årligen möjlighet att delta i planeringen och utvärderingen av den lokala småbarnspedagogiken bl.a. med hjälp av elektronisk respons.

Enheterna inom den privata småbarnspedagogiken bjuds regelbundet in till gemensamma möten som ordnas av stadens småbarnspedagogik. Planeringsevenemang och utbildningar med anknytning till pedagogiska principer och metoder främjar genomförandet av en enhetlig och jämlik småbarnspedagogik på stadens område. De pedagogiska verksamhetsformerna utvecklas och intensifieras i samarbete.

Beskrivning av övergångsskedena

Att barnet börjar inom småbarnspedagogiken, övergår till en annan grupp eller börjar i förskoleundervisningen utgör övergångsskeden där miljön och de personer som deltar i barnets fostran förändras. I övergångsskedena är det viktigt att säkerställa förmedlingen av information om barnets styrkor, intressen och stödbehov. I planen för småbarnspedagogik finns en bilaga som beskriver övergångsprocessen och ansvaren - [Siirtymäkäytännöt](#).

I samband med ansökan om vårdplats bedöms det kända stödbehovet bl.a. genom att den ledande specialläraren inom småbarnspedagogiken gör ett hembesök eller besöker barnets föregående vårdplats.

Det är möjligt för barnet att bekanta sig med den nya miljön och de nya människorna i alla övergångsskeden. När det gäller barn som behöver intensifierat eller särskilt stöd bjuds vårdnadshavarna in till ett informationsöverföringsmöte. På vårdnadshavarnas begäran kan ett informationsöverföringsmöte också ordnas för barn i allmänt stöd. Planen för småbarnspedagogik som styr fostringsarbetet samt de bedömningar och utlåtanden som definierar barnets stödbehov överförs till den nya gruppen. Sändaren ansvarar för överföringen av aktuella uppgifter. Barnets portfolio överförs med vårdnadshavarna, ofta i samband med bekantningsbesöken.

Våren innan förskoleundervisningen inleds bedöms barnets stödbehov och en anteckning om bedömningen görs i barnets plan för småbarnspedagogik senast 31.5. Utgående från bedömningen, eller när man redan har beslutat om barnets behov av intensifierat eller särskilt stöd, föreslås att intensifierat eller särskilt stöd ordnas för barnet vid enheten för förskoleundervisning. Då görs en pedagogisk bedömning eller utredning för barnet. De pedagogiska bedömningarna eller utredningarna av barn i förskoleundervisning ska vara gjorda senast 20.9.

3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas genom socialt samspel. Anordnaren av småbarnspedagogik och de personer som leder småbarnspedagogiken ska skapa förutsättningar för att utveckla och utvärdera verksamhetskulturen inom de olika verksamhetsformerna och enheterna inom småbarnspedagogiken. Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande småbarnspedagogik där varje barn kan agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar och principer
- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- lärmiljöer och arbetssätt
- olika former av samarbete
- kommunikationen och atmosfären
- personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt
- ledningsstrukturer och -praxis
- organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer. Alla medlemmar i en gemenskap påverkar verksamhetskulturen och verksamhetskulturen påverkar i sin tur alla medlemmar, oberoende av om de är medvetna om det eller inte.

Inom småbarnspedagogiken ska alla arbetssätt stödja barnets utveckling och lärande och kunna motiveras pedagogiskt. Det är viktigt att personalen är medveten om att deras sätt att agera och kommunicera överförs som en modell till barnen. På så sätt tillägnar sig barnen gemenskapens värderingar, attityder och vanor.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt inkluderande principer, och inklusionen anknyter på ett övergripande sätt till genomförandet av den pedagogiska verksamheten⁸³. En inkluderande verksamhetskultur främjar barnens delaktighet och lärandet och tillgodoser de olika behoven hos varje barn. Varje barn har rätt att vara en del av gruppen, delta i den gemensamma verksamheten och nå sin fulla potential med hjälp av sina egna styrkor och positiva lärupplevelser tillsammans med de övriga barnen i gruppen. Barnen ska erbjudas lämpliga utmaningar för lärandet, och de ska få det stöd de behöver (kapitel 5). Lärmiljöerna ska utvärderas och utvecklas tillsammans med barnen så att de lämpar sig för dem.

En förutsättning för att genomföra inkluderande småbarnspedagogik är högklassig pedagogisk och specialpedagogisk kompetens och verksamhet, omsorg för barnens välbefinnande och att personalen förbinder sig till de inkluderande principerna. För att genomföra en inkluderande verksamhetskultur krävs också ledning och utveckling av inkluderingen och utvärdering av hur inkluderingen genomförs.

Verksamhetskulturen påverkar kvaliteten i den småbarnspedagogiska verksamheten. Den har stor betydelse för hur småbarnspedagogiken genomförs och för hur målen uppnås. En verksamhetskultur som stöder målen för det småbarnspedagogiska arbetet skapar gynnsamma förhållanden för barnens utveckling, lärande, delaktighet, trygghet, välbefinnande och en hållbar livsstil.

⁸³ RP 148/2021 rd, s. 32

Ledarskapet påverkar i hög grad verksamhetskulturen och dess utveckling och kvalitet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns välbefinnande och lärande. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och principerna för inkludering. Det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Det omfattar alla sådana åtgärder som ger personalen förutsättningar för goda arbetsförhållanden, förutsättningar att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens och sin utbildning och att genomföra pedagogisk verksamhet (kapitel 4.1).

Pedagogisk ledning inom småbarnspedagogiken

En högklassig pedagogisk verksamhet ligger som grund för välmående och lärande barn. För att upprätthålla en högklassig pedagogisk verksamhet och stöda utvecklingsarbetet behövs konsekvent ledning. Pedagogisk ledning är ett kontinuerligt utvecklingsarbete, utvärdering av resultaten av den småbarnspedagogik som genomförs och omkoppling av detta till värdegrunden och den ursprungliga visionen för småbarnspedagogik.

Pedagogiska diskussioner förs regelbundet mellan enhetscheferna inom småbarnspedagogiken. S:t Karins stads värderingar och strategiska tyngdpunkter styr ledningen. Enhetliga verksamhetsätt skapas i samarbete med den grundläggande utbildningen. Genom ett konsekvent beslutsfattande och ledningsarbete stöds en jämlik fördelning av ekonomiska resurser, personalens kompetens och tillräcklighet mellan serviceformerna. Cheferna inom den privata småbarnspedagogiken deltar regelbundet i utvecklingen och planeringen av det pedagogiska arbetet. För pedagogerna inom den kommunala och privata sektorn ordnas regelbundet tillfällen att dela, utvärdera och utveckla sitt kunnande.

Utgångspunkten för pedagogiskt ledarskap innebär att enhetscheferna har en klar syn på det egentliga syftet med arbetet inom småbarnspedagogiken. Enhetscheferna för småbarnspedagogik ska känna till lagen om småbarnspedagogik, grunderna för planen för småbarnspedagogik samt kommunens egna riktlinjer och skapa grunder för den egna pedagogiska ledningen. Hens uppgift är att överföra principerna i ovan nämnda dokument så att arbetsenhetens pedagogiska tänkande och handledningen av fostringsarbetet konkretiseras. I praktiken innebär detta att föreståndarna leder en process som genomförs vid enheten, där tyngdpunkten inte ligger på vad man gör utan hur man gör.

3.1 Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen förändras ständigt och den ska utvärderas och utvecklas så att den stöder förverkligandet av målen för småbarnspedagogiken. En förutsättning för att värdegrunden och synen på lärande ska förverkligas är att alla förbinder sig till gemensamma mål. För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan samt identifiera icke-önskvärda drag och korrigera dem. En grundläggande förutsättning för kontinuerlig utveckling av verksamhetskulturen är att personalen förstår vilka värderingar, kunskaper och föreställningar som påverkar deras arbete och kan analysera dem. En förtroendeskapande dialog som präglas av delaktighet och respekt för varandra är viktig i utvecklingsarbetet. Då man planerar, anordnar och utvecklar småbarnspedagogik ska man i första hand se till barnets bästa. I fråga om ett enskilt barn, en barngrupp och barn i allmänhet ska barnets bästa beaktas separat i varje fall och situation.⁸⁴

⁸⁴ Lag om småbarnspedagogik 4 § och RP 40/2018 rd, s. 85

Genom att skapa strukturer för professionella diskussioner främjar ledaren en verksamhetskultur som kännetecknas av delaktighet. Ledaren ska också engagera arbetsgemenskapen i att regelbundet utveckla och förnya den gemensamma verksamhetskulturen. Ledaren ska stödja gemenskapen så, att den utvecklas till en lärande gemenskap där var och en utvecklar och delar med sig av sin kompetens. Målet är att den gemensamma verksamhetsidéen och målen för verksamheten syns i det praktiska arbetet. Ledaren ska ansvara för att de gemensamma arbetssätten synliggörs och för att de regelbundet observeras och utvärderas. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

Utvecklingen av inklusiviteten i S:t Karins

Utvecklingen av verksamhetskulturen och dess inklusivitet förutsätter pedagogisk ledning som utgör målinriktad och systematisk ledning, utvärdering och utveckling av den småbarnspedagogiska helheten. Enhetscheferna för småbarnspedagogiken i S:t Karins stad träffas regelbundet och diskuterar gemensamma prioriteringar och utvecklingsmål som kopplats till stadens strategi.

Som stöd för utvecklingsarbetet kan man använda modellblanketten för stöd på tre nivåer och verksamhetsmodeller för allmänt stöd. Olika sätt att öka delaktigheten utvecklas genom att utvärdera de nuvarande verksamhetssätten och synliggöra fungerande praxis. Barnen och vårdnadshavarna får delta i planeringen av nya verksamhetssätt på olika sätt. Utvecklings- och planeringsarbetet svarar på barnens olika behov.

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt följande riktlinjer:

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. En gemenskap som kontinuerligt utvärderar och utvecklar sin verksamhet utmanar sig själv och är medveten om och utnyttjar sina styrkor. I en lärande gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och anstränga sig men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

Personalen ska uppmuntras till självvärdering och till att dela kunskap och kompetens och samtidigt utvecklas professionellt. Reflektion över gemensamt överenskomna mål och uppgifter, regelbunden utvärdering av det egna arbetet samt respons av vårdnadshavarna och andra samarbetspartner främjar lärandet i gemenskapen. Resultat från utvecklingsarbete, utvärderingar och forskning bidrar till att främja lärande.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Personalen ska lägga märke till faktorer som begränsar leken och utveckla arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek. Barnen och personalen ska ha möjlighet att uppleva glädjen i att göra och leka tillsammans. Alla i gemenskapen ska uppmuntras att använda sin uppfinningsrikedom, uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet. Leken ska få synas och höras. Barnen ska ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva. Lekande barn och vuxna ska ges lekro.

Till verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken hör personalens interna samarbete och kommunikationen med vårdnadshavarna och närmiljön. Medlemmarna i gemenskapen ska respektera varandra och uppskatta samarbete. Genom samarbete i gruppen ska man uppmuntra barnen till uppbyggande kommunikation och till att fungera som medlemmar i gruppen. Personalen ska stödja barnen att utveckla kamratrelationer och värna om vänskap. I en trygg gemenskap tar man itu med konflikter och man lär sig att lösa dem konstruktivt.

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

En inkluderande verksamhetskultur ska främja delaktighet, likabehandling⁸⁵ och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter ska värdesättas. Det förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärks genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Varje medlem i personalen är en viktig del av den fostrande gemenskapen.

Medlemmarna i gemenskapen ska bemötas och behandlas likvärdigt oberoende av omständigheter som gäller en enskild person⁸⁶. Det att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana. För att kunna utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att attityder i anslutning till likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen. Det är också viktigt att fundera över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt och att kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster som utgår från stereotypa antaganden överförs till barnen. Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämlikt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stöder utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och pluralistiskt samhälle. Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Det mångskiftande kulturarvet och nationalspråken samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. Det förutsätter att personalen har kunskap om kulturer och åskådningar samt förmåga att förstå och se företeelser ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation. Man ska diskutera olika tanke- och handlingsmönster på ett konstruktivt sätt och även tillsammans skapa nya tillvägagångssätt. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stöder barnens utveckling i en kulturellt mångskiftande värld. Alla i personalen ska vara medvetna om att de är språkliga modeller för barnen och de ska fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen ska uppmuntra barnen att använda språk på ett mångsidigt sätt. Barnens språkliga färdigheter ska beaktas och de ska ges tid och möjligheter att uttrycka sig i språkligt varierande situationer.

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

En hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts inom småbarnspedagogiken. Man ska röra på sig både inomhus och utomhus på många olika sätt samt undvika långvarigt stillasittande. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och ta det lugnt samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Då man utvecklar verksamhetskulturen är det viktigt att se till att barnen och personalen har möjlighet att arbeta i en stressfri miljö som främjar koncentration. En tydlig och planerad, men flexibel dagsstruktur främjar välbefinnandet.

Inom småbarnspedagogiken ska man värna om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier⁸⁷. Barnet har rätt att få tröst då

⁸⁵ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 6 punkten

⁸⁶ Diskrimineringslag 7 och 8 § (1325/2014)

⁸⁷ Lag om småbarnspedagogik 10 §

barnet behöver det. Mobbning, våld eller trakasserier tillåts inte. Personalen ska känna igen mobbning, ingripa vid mobbning och förebygga mobbning medvetet och systematiskt som en del av utvecklingen av verksamhetskulturen. Avgörande för att förebygga mobbning är att stödja barnens kamratrelationer och hela gemenskapens välbefinnande. Personalen har en central roll när det gäller att stödja barnen i att träna och utveckla sociala och emotionella färdigheter. Personalen ska tillsammans med barnen lära sig att upptäcka och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. I fall av trakasserier, mobbning eller våld diskuterar personalen med barnens vårdnadshavare och söker lösningar tillsammans. Till främjandet av säkerhet hör också säkerhetsfostran samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. För att främja säkerheten inom småbarnspedagogiken förutsätts ett fungerande och ansvarsfullt ledarskap samt att personalen behärskar säkerhetsaspekterna.

Vikten av en ekologiskt, socialt, kulturellt och ekonomiskt hållbar livsstil ska beaktas i all verksamhet. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen. Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet samt att reparera och återvinna saker ska främjas inom småbarnspedagogiken.

3.2 Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

Inom småbarnspedagogiken är syftet att säkerställa en lärmiljö som är utvecklande, inkluderande, som främjar lärande och som är hälsosam och trygg samt tillgänglig⁸⁸. Med lärmiljöer avses lokaler, platser, gemenskaper, metoder, redskap och tillbehör som stöder barnens utveckling, lärande och kommunikation. Begreppet lärmiljö omfattar bland annat den fysiska, psykiska och sociala dimensionen. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för småbarnspedagogiken kan uppnås och så att de stöder barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Lärmiljöerna ska utformas och utvecklas så att de är ergonomiska, ekologiska, trivsamma och tillgängliga. Belysningen, akustiken och inomhusluftens kvalitet ska också beaktas och utrymmena ska vara prydliga och rena.

Lärmiljöerna ska planeras och utformas tillsammans med barnen. De ska stödja barnens naturliga nyfikenhet och vilja att lära sig. De ska locka barnen till fysisk aktivitet, till att leka, undersöka samt uppleva och uttrycka konst. Barnen ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnen olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fartfyllda fysiska aktiviteter, lekar och spel men också till vila samt lugn och ro. Barnens idéer, lekar samt deras alster och verk ska synas i lärmiljöerna.

I lärmiljöerna kan man genomföra pedagogisk verksamhet av många slag och lärmiljöerna ska formas enligt behov. Personalen ska beakta barnens intressen, individuella färdigheter och behov samt riktlinjerna för småbarnspedagogisk verksamhet (kapitel 4). I lärmiljöerna ska man arbeta flexibelt i grupper av olika storlek, så att alla har möjlighet att delta i aktiviteterna och kommunikationen. Arbete i pedagogiskt ändamålsenliga grupper främjar barnens och personalens koncentration och en barncentrerad verksamhet.

Gemensamt överenskomna regler och tillvägagångssätt bidrar till att skapa en trygg lärmiljö som präglas av inbördes respekt och gemensamt ansvar. I en trygg miljö är det tillåtet att visa olika känslor och personalen hjälper barnen att uttrycka sina känslor och att reglera dem. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och de ska få sina frågor besvarade.

Lärmiljöerna ska planeras och utvecklas så att de främjar likabehandling och jämställdhet mellan könen. Detta möjliggör att man kan bryta traditionella könsstereotypa mönster. Lärmiljöerna ska främja barnens språkliga utveckling och språkmedvetenhet samt synliggöra kulturell mångfald.

Även naturen, gården, lekparken och den övriga byggda miljön utgör lärmiljöer för den småbarnspedagogiska verksamheten. Dessa miljöer erbjuder upplevelser, material och mångsidiga möjligheter att leka och undersöka. De ska utnyttjas som platser för fysisk aktivitet, naturupplevelser och lärande.

⁸⁸ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 2 punkten och 10 §

Barnen ska i tillräcklig omfattning ha tillgång till och få använda mångsidiga, pedagogiska och säkra lek- och aktivitetsredskap som är lämpliga för deras ålder. Redskapen ska anpassas till barnens individuella behov av stöd och intresseområden. Teknologin är en del av en mångsidig och inkluderande lärmiljö för barnet. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska användas på ett ändamålsenligt sätt inom småbarnspedagogiken. Barnens egna digitala verktyg, leksaker och andra redskap kan användas i enlighet med anordnarens beslut. Personalen ska komma överens med vårdnadshavarna om användningen av barnens egna apparater, leksaker och redskap.

Samarbete med andra aktörer samt fysiska och virtuella besök på exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser, konserter, teatrar och vårdnadshavarnas arbetsplatser berikar barnens lärmiljöer. Planeringen av lärmiljöer erbjuder också en naturlig möjlighet till samarbete mellan personalen och vårdnadshavarna.

3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken

Genom samarbete ska man främja målen för den småbarnspedagogiska verksamheten samt en pedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet genomförs och är systematiskt⁸⁹.

Samarbete med vårdnadshavarna

Samarbetet med vårdnadshavarna spelar en viktig roll inom småbarnspedagogiken⁹⁰. Målet med samarbetet är att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att barnen växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Samarbetet när det gäller det fostrande arbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt.

När det gäller det fostrande arbetet ska värderingar, mål och ansvar diskuteras såväl inom personalen som med vårdnadshavarna. Samarbetet ska vara ömsesidigt och av personalen förutsätts initiativtagande och aktivitet. I samarbetet ska familjernas mångfald, barnens individuella behov samt frågor som gäller vårdnad och föräldraskap beaktas. Vid behov ska en tolk användas under diskussionerna för att säkerställa att alla parter blir förstådda⁹¹.

Samarbetet kan ha olika syften och se olika ut under barnets tid inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är viktigt att personalen och vårdnadshavarna utbyter information om barnens dagliga upplevelser. Det är också viktigt med uppmuntrande meddelanden som beskriver barnets utveckling och lärande i positiva ordalag. Vårdnadshavarens och personalens iakttagelser av och diskussioner om barnets dag skapar förutsättningarna för att trygga barnets välbefinnande som helhet.

Samarbetet med vårdnadshavarna är särskilt viktigt vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken, vid övergångar inom småbarnspedagogiken, då ett barn byter daghem eller då barnet börjar i förskoleundervisningen. Den gemensamma diskussionen är särskilt viktig då barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas (kapitel 1.3) och samarbetet med vårdnadshavaren betonas också då stödet för barnet planeras och genomförs (kapitel 5). En förtroendefull atmosfär skapar förutsättningar för samarbete mellan vårdnadshavaren och personalen också i utmanande situationer, till exempel då det finns anledning till oro om barnets välbefinnande.

Barnens vårdnadshavare ska ges möjligheter att delta i planeringen och utvecklingen av målen för den småbarnspedagogiska verksamheten och det fostrande arbetet tillsammans med personalen och barnen. Informations- och kommunikationsteknik används i samarbetet med vårdnadshavarna. Samarbetet kan också främja vårdnadshavarnas kontakt sinsemellan. Vårdnadshavarnas nätverkande och gemensamma aktiviteter vid olika evenemang stärker gemenskapen och stöder personalen i deras arbete.

⁸⁹ Lag om småbarnspedagogik 7 §

⁹⁰ Lag om småbarnspedagogik 3 § 1 mom. 10 punkten

⁹¹ Språklag 18 § (423/2003) och utlänningslag 203 § (301/2014)

Samarbete med olika aktörer

Syftet med samarbetet är att försäkra sig om att genomföra och utveckla småbarnspedagogisk verksamhet av hög kvalitet. Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommuner som anordnar småbarnspedagogik bedriva sektorsövergripande samarbete samt skapa de samarbetsstrukturer som behövs⁹². En privat serviceproducent ska efter behov bedriva sektorsövergripande samarbete⁹³.

Med samarbetspartner menas alla de regionala och lokala aktörer som det är naturligt att samarbeta med inom småbarnspedagogiken. Samarbete till exempel med instanser som ansvarar för övrig undervisning, idrott, bibliotek och kultur och med andra aktörer i närmiljön gör lärmiljöerna mångsidigare och stöder verksamhetens mål. Andra samarbetspartner inom småbarnspedagogiken är till exempel organisationer, livsåskådningssamfund såsom församlingar, polisen samt kost- och städservice.

Det är viktigt att samarbeta och att utveckla samarbetet mellan kommunens småbarnspedagogiska verksamhet och de privata serviceproducenterna som erbjuder småbarnspedagogik inom kommunen samt mellan kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik kan utveckla sin verksamhet i samarbete med högskolor, läroanstalter, forskningsinstitut och myndigheter.

Inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska man också samarbeta med barnrådgivningspersonalen, barnskyddet samt med andra aktörer inom hälsovården och socialvården. Vikten av samarbetet ökar om någon av dessa aktörer känner oro för barnets utveckling eller välbefinnande samt när barnets stöd planeras och ordnas. I den omfattande hälsoundersökningen ingår, med vårdnadshavarens skriftliga samtycke, personalens bedömning av hur ett barn under skolåldern klarar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten. Personalens bedömning är en viktig del av bedömningen av barnets helhetsmässiga växande, utveckling och välbefinnande och vid tidig identifiering av barnets behov av stöd i ett sektorsövergripande samarbete.⁹⁴

⁹² Lag om småbarnspedagogik 7 och 22 §

⁹³ Lag om småbarnspedagogik 7 §

⁹⁴ Statsrådets förordning om rådgivningsverksamhet, skol- och studerandehälsovård samt förebyggande mun- och tandvård för barn och unga 7, 9 och 13 § (338/2011) samt lag om småbarnspedagogik 7 §

Sektorsövergripande samarbete

Inom småbarnspedagogiken arbetar man i nära samarbete med vårdnadshavarna samt med rådgivningen och familjecentret för att stöda barnets utveckling.

När man diskuterar och kommer överens om ett enskilt barns ärenden ombeds vårdnadshavarna ge sitt samtycke till att ärendet behandlas. Vårdnadshavarna ges möjlighet att delta i diskussionerna. För att främja välmåendet deltar även representanter för social- och barnskyddsarbetet i samarbetet. Multiprofessionella sakkunniga bjuds in för att bedöma barnets behov av stöd enligt situationen. En lärare inom småbarnspedagogik som ansvarar för barnets stöd, sammankallar möten som ordnas på individnivå minst en gång per år.

Regelbundna samarbetsmöten för de olika aktörerna kallas samman 2-3 gånger per år. Under mötena kan man precisera ansvarsområdena för samarbetet och samordna riktlinjerna över ansvarsområdesgränserna. Under samarbetsmötena kan man precisera de gemensamma planerna, kontrollera tidtabellerna för tjänsterna i närområdet och utvärdera hur praxisen fungerar. Likaså kan man göra upp gemensamma planer för att främja välbefinnandet till exempel som mål och material för fostran i emotionella färdigheter och säkerhetsfärdigheter. I S:t Karins genomförs [välfärdsplanen för barn och unga](#) som ett samarbete mellan olika aktörer.

Cheferna för enheterna inom småbarnspedagogiken träffar ansvarspersonerna för barnskyddet på hösten, representanter för familjecentret på våren samt de regionala ansvarspersonerna för hälso- och sjukvården eller rådgivningen enligt överenskommelse. De allmänna samarbetsprocesserna för barn i behov av stöd och hur man informerar om dem avtalas i VEK-arbetsgruppen.

Områdesvisa konsultativa möten med rådgivningen kallas Nekory. Sulake-gruppen samlas för att främja den individuella utvecklingen och tillväxten. Till gruppen kallas förutom vårdnadshavarna och representanter för hälso- och sjukvården och småbarnspedagogiken även andra aktörer vid behov. För rådgivningskontrollen och Sulake-arbetsgruppen ifylls inom småbarnspedagogiken en blankett som utvärderar barnets utveckling (ICF). Tillsammans med vårdnadshavarna går man igenom blanketten. Blanketten fylls i vid tiden för barnets födelsedag och skickas elektroniskt till rådgivningen när vårdnadshavarna har undertecknat den.

Av de individuella och familjespecifika tjänsterna genomförs stödgruppen Ihmeelliset Vuodet, NePsy-stödgruppen, KaMu-samtal och Luotsi-verksamheten i samarbete med familjecentret. Det uppsökande familjearbetet syns i småbarnspedagogikens vardag som familjehandledarens eller familjearbetarens arbete. Dem kan man kontakta i alla frågor som gäller barnets fostran eller föräldraskap och familjeliv. Inom småbarnspedagogiken består familjehandledningen i allmänhet av kortvarigt, förutseende och förebyggande arbete.

3.4 Frågor som avgörs på lokal nivå

Inlärningsmiljö

I inlärningsmiljön inom småbarnspedagogiken i S:t Karins är det viktigt att skapa en positiv och uppmuntrande atmosfär. Utgångspunkten för planeringen, verksamheten och utvärderingen är barnets styrkor och intressen. En positiv och uppmuntrande atmosfär är barnets rätt och en bilaga om de vuxnas verksamhetssätt ingår - [Bemötande av barn](#).

Utveckling av verksamhetskulturen

Personalen inom småbarnspedagogiken i S:t Karins stad utbildas mångsidigt och verksamhetskulturen utvecklas enligt behoven. Personalens yrkesskicklighet och kompetens upprätthålls och ökas genom att man ordnar aktuella utbildningar. Utvecklingen av en inkluderande verksamhetskultur förutsätter konsekvent ledarskap. Som stöd för utvecklingsarbetet kan man använda modellen för stöd på tre nivåer och verksamhetsmodeller enligt det allmänna stödet.

S:t Karins stads enhetschefer för småbarnspedagogik träffas regelbundet. Vid mötena kommer man överens om de gemensamma pedagogiska målen för den kommunala och privata verksamheten. Insatsområdena i småbarnspedagogiken i S:t Karins beaktas när verksamhetskulturen och -sätten utvecklas. Insatsområdena fastställs genom utvärdering av verksamheten och genom ledning från strategin för S:t Karins stad så att de motsvarar behovet inom småbarnspedagogiken. Barnen och vårdnadshavarna inkluderas i utvärderingen av verksamheten och fastställandet av insatsområdena. Även sektorsövergripande samarbetspartner, till exempel den grundläggande utbildningen och familje- och socialarbetet, hörs när planerna utarbetas.

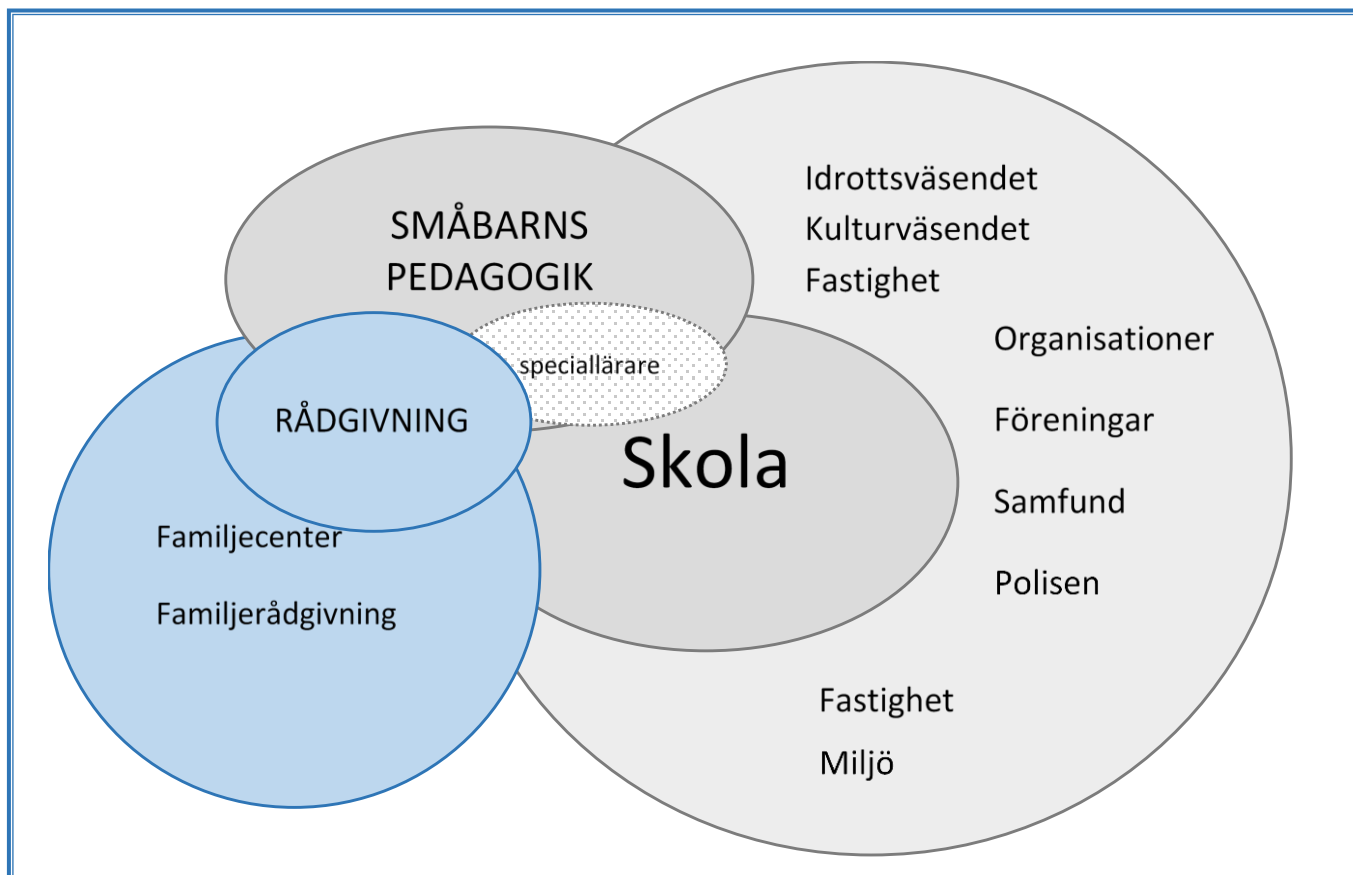
De utvärderingsmetoder som används är barnets plan för småbarnspedagogik, utvecklingsmappen, den gruppvisa planen för småbarnspedagogik, barnets självutvärdering, utvärdering av barnets delaktighet, enkäten om kundnöjdhet samt kontinuerlig målinriktad självutvärdering av personalen. Utvärderingstillfällen ordnas också vid enheterna för småbarnspedagogik, områdesvis mellan enheterna och enligt planerna tillsammans med samarbetspartnerna. En separat plan för [utvecklande utvärdering av småbarnspedagogiken i S:t Karins](#) har utarbetats.

I S:t Karins upplevs det som viktigt att observera leken och stöda lekens utveckling. Pedagogerna observerar och dokumenterar barnens växande och utveckling samt barngruppens verksamhet och interaktion. Pedagogerna utvärderar inlärningsmiljön och den organiserade verksamheten med tanke på en inkluderande verksamhetskultur och engagemang i verksamheten.

S:t Karins stad har utarbetat en plan för barns och ungas välbefinnande. För småbarnspedagogiken i S:t Karins har det utarbetats en plan för att skydda barnen mot mobbing, våld och trakasserier samt daghemsspecifika jämställdhets- och likabehandlingsplaner. Inom familjedagvården och den kommunala öppna småbarnspedagogiken införs egna jämställdhets- och likabehandlingsplaner som är gemensamma för aktörerna. Planerna tas i bruk under perioden 2023-2024. Genom verksamhet enligt planerna gör man det möjligt för barnet att ha en bra dag inom småbarnspedagogiken.

En bilaga har sammanställts för att beskriva samarbetsstrukturerna och -partnerna inom småbarnspedagogiken - [Samarbete inom småbarnspedagogiken](#)

Samarbete inom småbarnspedagogiken

Uppdateringsprocessen för S:t Karins plan för småbarnspedagogik 2022

I samband med uppdateringen av S:t Karins stads plan för småbarnspedagogik 2022 ordnades presentations- och diskussionstillfällen, vasu-paneler, för personalen inom småbarnspedagogiken. Evenemangen ordnades separat för dagvårdsenheternas chefer, speciallärarna inom småbarnspedagogiken och familjedagvårdarna samt personalen inom den öppna småbarnspedagogiken. Personalen på de kommunala och privata daghemmen kallades separat till sammankomsterna. Pedagogerna hade möjlighet att delta i och kommentera uppdateringsprocessen för planen för småbarnspedagogik i dess olika skeden.

För enhetscheferna för de kommunala dagvårdsenheterna och för speciallärarna inom småbarnspedagogiken ordnades tio diskussionstillfällen i olika former. Det ordnades 11 evenemang för personalen. Dessutom hördes nyckelpartner, såsom ledningen för social- och familjearbetet och sakkunniga inom hälso- och sjukvården, vid sex olika möten.

Kunderna inom småbarnspedagogiken tillfrågades om organiseringen av stödet inom småbarnspedagogiken. Enligt uppdelningen i den nya lagen om småbarnspedagogik var enkäten uppdelad i strukturellt, pedagogiskt och vårdinriktade stöd. Av enkäten framgick konkreta sätt när stödet upplevdes som bra och främjande för barnets utveckling. I uppdateringsprocessen kunde man söka en lösning på de utvecklingsbehov som enkäten påvisade.

I samband med uppdateringen 2022 samarbetade man över kommungränserna med Åbo och Lundo.

4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken

4.1 Referensram för den pedagogiska verksamheten

Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Målet är att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens (figur 1). Den pedagogiska verksamheten förverkligas i samverkan mellan barnen och personalen och i den gemensamma verksamheten. Barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet och verksamhet som planerats av personalen ska komplettera varandra. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska genomsyra den helhet som består av fostran, undervisning och vård.

Figur 1. Referensram för den pedagogiska verksamheten

En målinriktad och inkluderande verksamhet utgår från värdegrunden (kapitel 2.4), synen på lärande (kapitel 2.5), en verksamhetskultur som stöder värdegrunden och synen på lärande (kapitel 3) samt mångsidiga lärmiljöer (kapitel 3.2), samarbete (kapitel 3.3), arbetsätt (kapitel 4.3) och stöd för barnet (kapitel 5). Barnens intressen och behov samt viktiga aspekter som anknyter till barnens uppväxtmiljö ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten. En annan utgångspunkt är lärområdena som beskrivs i kapitel 4.5. En förutsättning för kvalitativ pedagogisk verksamhet är systematisk dokumentation, utvärdering och utveckling (kapitel 4.2 och 7). Planeringen av verksamheten ska även styras av målen för mångsidig kompetens (kapitel 2.7).

Mål och riktlinjer för den pedagogiska verksamheten ska preciseras i de lokala planerna för småbarnspedagogik. Vid preciseringen av målen ska man ta hänsyn till de olika verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken, personalstrukturen och andra särdrag. Den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik (kapitel 1.3) ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten i barngruppen. Den småbarnspedagogiska verksamheten och förskoleundervisningen ska bilda en kontinuerlig helhet som är meningsfull för barnet och ger barnet möjlighet till framsteg i sitt lärande.

4.2 Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är en kontinuerlig process där observationer, dokument och en gemensam tolkning av dessa skapar förståelse för den pedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen möjliggör att barnen och vårdnadshavarna kan delta i utvärderingen, planeringen och utvecklingen av verksamheten.

Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande. Barnens kunskaper och färdigheter, intressen och behov blir synliga genom den pedagogiska dokumentationen och ska utgöra grunden för planeringen av verksamheten.

Målet med en systematisk dokumentation är att personalen ska lära känna det enskilda barnet och förstå relationerna barnen emellan samt förstå på vilket sätt personalen och barnen i gruppen kommunicerar med varandra. Syftet med pedagogisk dokumentation är att förverkliga småbarnspedagogisk verksamhet utgående från barnen. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetsätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov. Barnets plan för småbarnspedagogik är en del av den pedagogiska dokumentationsprocessen (kapitel 1.3). Systematisk dokumentation behövs också då man bedömer barnets behov av stöd (kapitel 5).

Dokumentation som har samlats in under en längre tid är en viktig del av utvärderingen av den pedagogiska verksamheten, personalens självvärdering av verksamheten (kapitel 7.1) samt utvecklingen av verksamhetskulturen.

Barnets portfolio

Inom småbarnspedagogiken i S:t Karins används barnets plan för småbarnspedagogik och barnets portfolio som redskap för den pedagogiska dokumentationen. Portfolion är barnets egen mapp, som berättar om barnets tillväxt, utveckling och inläring. Portfolion innehåller minnen av viktiga saker och händelser som barnet upplevt. Metoder för pedagogisk dokumentation på gruppnivå är bland annat den gruppvisa planen för småbarnspedagogik, vasu-väggen samt vecko- eller månadsbrev.

Barnet, barnets vårdnadshavare och personalen som tar hand om barnet deltar i dokumentationen. Barnet är delaktigt i bedömningen av sin utveckling, verksamheten samt inlärnings- och lekmiljön på ett sätt som är lämpligt för barnets ålder. Portfolion är viktig för barnet, vårdnadshavarna och personalen inom småbarnsfostran och inkluderas i samtalen om planen för småbarnsfostran. Portfolion överförs alltid med barnet när gruppen eller enheten för småbarnspedagogik byts.

Portfolion utseende ska vara anpassat till barnet och den ska vara tillgänglig för barnet. Portfolion beskriver barnets tankar, intressen samt tillväxt och utveckling. Barnet väljer sina egna dokument enligt ålder och färdigheter. Pedagogerna vägleder barnet att fundera och avgränsa sina val. Även pedagogerna och vårdnadshavarna kan i portfolion lägga in olika dokument som beskriver barnet, såsom fotografier, teckningar, barnets berättelser, intervjuer, sagostunder, iakttagelser om lek och vardag. I portfolion kan man spara vårdnadshavarnas och andra för barnet viktiga personers berättelser om barnet.

4.3 Mångsidiga arbetssätt

Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetssätt. Barn lär sig naturligt genom aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet. Exempel på detta är spontan och ledd lek, utforskande, fysisk aktivitet och att uppleva och uttrycka konst. Digitala verktyg, applikationer och miljöer ska utnyttjas i verksamheten. Arbetssätten ska vara mångsidiga och de ska vara både verktyg och föremål för lärandet. Därför är det viktigt att personalen handleder barnen att pröva och använda olika arbetssätt både i mindre och större grupper och självständigt. Barnen ska uppmuntras att fråga och fundera samt att dra slutsatser och lösa problem tillsammans.

Personalen förutsätts ha yrkeskompetens och sensitivitet att uppfatta pedagogiska möjligheter i olika situationer. Det innebär bland annat förmåga att lägga märke till barnens initiativ och känslotillstånd samt att förändra och anpassa sitt agerande enligt det. Barns initiativ kan vara kroppsliga och non-verbala, vilket förutsätter sensitiv närvaro av personalen och en god kännedom om barnen för att personalen ska kunna förstå och bemöta barnens initiativ.

Barnen ska delta i planeringen och valet av arbetssätt enligt sina förutsättningar. De ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och hela kroppen och att pröva olika arbetssätt. En variation av arbetssätt ger barn i olika åldrar och barn som lär sig på olika sätt möjlighet att uppleva att de lyckas. Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer. Personalens och barnens kompetens ska tas till vara då man använder sig av olika arbetssätt och då man tillsammans prövar och utvecklar nya arbetssätt.

4.4 Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att erbjuda alla barn möjligheter till olika slags lekar. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Upplevelser som väcker barnens känslor, nyfikenhet och intresse stimulerar till lek.

För barnet är det leken i sig som är viktig. Leken ger barnen glädje och välbehag. I leken är barnen aktiva aktörer. De strukturerar och utforskar världen omkring sig, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. I leken bildar barnen sig en uppfattning om sig själva och andra människor. I leken härmar barnen, skapar nytt och modifierar vad de ser. Samtidigt gestaltar och testar de sina drömmar och önskingar. Med fantasins hjälp kan barnen pröva olika roller och idéer som annars inte skulle gå att förverkliga. I leken kan barnen bearbeta svåra upplevelser och tryggt pröva, försöka och göra misstag.

I leken förenas centrala element som främjar lärandet: entusiasm, att göra tillsammans och att utmana de egna färdigheterna. Leken utvecklas och tar sig olika former i takt med ökad erfarenhet av lek. Kommunikationen mellan personalen och barnen samt barnen emellan lägger grunden för barnens tanke- och språkutveckling och deras växande förmåga att leka. I leken iakttar, prövar och lär sig barnen gruppens regler. Då barnen leker i grupp lär de sig att reglera sina känslor och sin vilja samt att ta andra människors perspektiv i beaktande. Genom leken stärks gemenskapen och den positiva atmosfären.

Leken är ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken. I den pedagogiska verksamheten kan man kombinera till exempel drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp lekvärldar. Personalen ska inse vilken betydelse det har för barnens välbefinnande och lärande att de får koncentrera sig på att undersöka, uttrycka sig spontant och kreativt samt leka fartfyllda och aktiva rörelselekar. Olika situationer kan berikas genom lek. Ramsor, ordlekar, sånger och lekfull samvaro stärker en positiv atmosfär, vilket stöder barnens lärande och välbefinnande.

Personalen ska utgående från inkluderande principer trygga förutsättningarna för lek, handleda leken på ett lämpligt sätt och se till att alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Personalen ska systematiskt och målinriktat stödja barnens lek och handleda den antingen utanför leken eller genom att själv vara med i leken. Personalens fysiska och psykiska närvaro stöder kommunikationen mellan barnen och förebygger konfliktsituationer.

Personalen ska även iaktta och dokumentera barnens lek. Genom att observera leken får personalen insikt i barnens tänkande och intressen, deras känslor och upplevelser. Observationerna ska användas för att planera och handleda leken och den övriga verksamheten. Personalen ska vara lyhörd, ha yrkeskompetens och ett genussensitivt förhållningssätt för att upptäcka barnens initiativ till lek och kunna bemöta dem på ett lämpligt sätt.

Långvarig lek kräver tid, utrymme, lugn och ro samt lämpliga lekredskap och material som är tillgängliga för barnen. Lärmiljöerna ska anpassas efter leken, eftersom leken inte nödvändigtvis håller sig inom det anvisade området.

Kännedom om barnkultur och medier riktade till barn hjälper personalen att förstå barnens lekar. Även olika spel samt digitala verktyg och applikationer erbjuder många slags möjligheter för barnens lek. I en lärmiljö som uppmuntrar till lek lär sig även den vuxna. Med vårdnadshavarna ska personalen diskutera lekens betydelse och iakttagelser i anknytning till barnens lekar. På detta sätt kan man främja att leken fortsätter hemma eller i den småbarnspedagogiska verksamheten.

LEK

I S:t Karins småbarnspedagogik betonas lekens betydelse. I lekarna kan man observera och stöda utvecklingen av barnets sociala färdigheter. Med stöd av den vuxna kan man fundera på hur de egna känslorna och det egna beteendet påverkar andra. Samtidigt lär sig barnet nya, och stärker redan inlärd färdigheter.

Pedagogen planerar leken så att det varje dag finns utrymme, tid och lämpliga redskap för den. Pedagogen reagerar på barnens initiativ till lek och är snabb att delta i leken - ***glädje uppstår i samverkan.***

För att inspirera till lek och uppehålla intresset erbjuds det möjlighet att leka i olika lekgrupper, leka lugna och fartfyllda lekar och möjlighet att fortsätta leka utan avbrott. Lekmiljöerna utvecklas och bearbetas enligt barnens intressen. Genom att variera de redskap och material som finns att leka med håller man barnens intresse uppe och riktar vid behov det åt önskat håll.

I S:t Karins leker och rör sig pedagogerna på varierande sätt tillsammans med barnen, även utomhus. Pedagogen aktiverar och möjliggör barnens lek, antingen som lekledare eller deltagare i leken. Pedagogerna ser till att varje barn får uppleva att de är medlemmar i gruppen och känner att de hör till gruppen. De stöder också bildandet och upprätthållandet av barnens mångsidiga kamratrelationer. Pedagogen säkerställer barnets möjlighet att delta samtidigt som man respekterar barnets behov av egen ro.

Tillsammans bildar personalen och barnen en gemenskap av lärande där alla barns meningsfulla deltagande i verksamheten förverkligas. Personalen stöder barnens gruppverksamhet genom att handleda och föregå med gott exempel.

I S:t Karins stads småbarnspedagogik används halvstrukturerade Chippa- och Ralla-lektest för att observera, utvärdera och stöda leken. Testmaterialet fås av ergoterapeuten inom småbarnspedagogiken som också ger handledning i användningen av testen.

4.5 Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. Lärområdena är indelade i fem helheter i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan nämligen⁹⁵:

- Språkens rika värld
- Mina många uttrycksformer
- Jag och vår gemenskap
- Jag utforskar min omgivning
- Jag växer, rör på mig och utvecklas.

En pedagogisk verksamhet som kombinerar och tillämpar lärområden gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Språkens rika värld

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens **språkliga kunskaper och färdigheter** samt deras **språkliga identiteter**. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Då man stöder språkutvecklingen utvecklas även barnets multilitteracitet (kapitel 2.7). Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer.

För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet. Med hjälp av språket kan barnet hantera olika situationer och företeelser, kommunicera med andra, uttrycka sig och skaffa information. En mångsidig språkmiljö och samarbete med vårdnadshavarna stöder barnens språkliga utveckling. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen regelbundet få uppmuntrande respons på sin förmåga att använda språket och på sin förmåga att kommunicera.

I småbarnspedagogiken ska varje barn få stöd för att utveckla sina färdigheter i undervisningsspråket. I fostran och undervisningen ska man ta hänsyn till att barnen lever i olika språkliga miljöer och att de kan tillägna sig flera olika språk samtidigt. Språkbruket och sättet att kommunicera varierar mellan hemmen och i vissa hem talas det flera språk. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språklig och kulturell mångfald synliggöras i samarbete med vårdnadshavarna, vilket stöder utvecklingen av barnens språkliga identiteter. Preciserings- och gällande språk och kultur behandlas i kapitel 4.6.

⁹⁵ Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014

Med tanke på språkinlärningen är det viktigt att vara medveten om att barn i samma ålder kan befinna sig i olika skeden av språkutvecklingen inom olika delområden. **De språkliga identiteterna utvecklas** när barnen får stöd och handledning inom de centrala delområdena för språkliga kunskaper och färdigheter.

Figur 2. Språkutvecklingens centrala delområden inom småbarnspedagogiken

Med tanke på utvecklingen av **förmågan att kommunicera** är det viktigt att barnen upplever att de blir hörda och att deras initiativ blir bemötta. Det är centralt att personalen är sensitiv för och reagerar även på barnens non-verbala budskap. Utvecklingen av förmågan att kommunicera stöds genom att barnen uppmuntras att kommunicera med personalen och med varandra.

Genom en mångfald av språkliga modeller stöder man barnens **förmåga att förstå språk**. Genom att systematiskt verbalisera och diskutera med barnen stöds utvecklingen av barnens ordförråd. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska språkbruket vara beskrivande och exakt. Barnets förmåga att förstå språk ska vid behov stödjas med hjälp av bilder, föremål och tecken.

Utvecklingen av barnens **förmåga att producera tal** ska följas upp och handledas. Barnen ska uppmuntras att tala i olika situationer både med vuxna och med varandra, vilket främjar förmågan att använda och förstå talat språk. Tillsammans med barnen ska man också iaktta tonfall och betoningar.

Förmågan att använda språket ska stimuleras och barnen och personalen ska tillsammans fundera över användningen av språk i olika situationer. Syftet är att stärka förmågan att anpassa språket enligt situationen. Barnen ska få öva sig i att berätta, förklara och diskutera. När barnen får leva sig in i olika situationer, använda humor och lära sig goda vanor stärks deras förmåga att använda språket. Genom att barnen bekantar sig med olika typer av texter utvecklas förmågan att använda språket och förmågan att skilja på talat och skrivet språk.

Barnens språkliga uttryck berikas då deras **språkliga minne och ordförråd** utökas. Till personalens uppgift hör att medvetet stödja denna utveckling. För att stödja utvecklingen av det språkliga minnet kan till exempel ramsor och sånglekar användas. Att leka med språket, benämna och att använda beskrivande ord främjar utvecklingen av barnens språkliga minne och ordförråd. En rofylld tid för diskussioner, läsning och berättelser ger barnen möjlighet att fundera över ords och texters betydelser och att lära sig nya begrepp i olika kontexter.

Att iaktta olika språk i närmiljön stöder utvecklingen av barnens **språkliga medvetenhet**. Personalen ska väcka och öka barnens intresse för talat och skrivet språk och småningom också för att läsa och skriva. Genom att iaktta och undersöka språk styrs barnens uppmärksamhet från ordens betydelse till språkets former och strukturer, bland annat till ord, stavelser och ljud. Barnen ska uppmuntras att lekskriva och lekläsa.

I småbarnspedagogiken ska rika och varierande texter användas. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med barnlitteratur på ett mångsidigt sätt. Barnen ska få höra berättelser och de ska uppmuntras att hitta på egna berättelser. Barnens berättelser, ramsor och verbala budskap ska dokumenteras. För att stödja multilitteraciteten inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska vid sidan om talat språk också bland annat visuella, auditiva och audiovisuella meddelanden och texter användas.

S:t Karins stadsbibliotek erbjuder olika samarbetsmöjligheter för barn i småbarns- och förskoleåldern. Under förskolerundan (Eskarikerros) bekantar vi oss med biblioteket under ledning av Biblioteksräven (Kirjaston Kettu). Lilla rävens läsäventyr är ett eget läsplom för barn under skolåldern.

På begäran samlar biblioteket ihop bok- eller temakassar enligt ämneshelhet för utlåning. I biblioteket finns flerspråkiga materialhelheter för olika ämnesområden. I biblioteket ordnas dessutom sago- och filmstunder på beställning.

Mina många uttrycksformer

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens **förmåga att uttrycka sig musikaliskt, visuellt, verbalt och kroppsligt samt genom slöjd**, och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka (kapitel 2.7).

Kulturen är en viktig del av barnets identitet. Småbarnspedagogiken ska ge barnen möjligheter att se och uppleva konst och annan kultur på ett mångsidigt sätt. Upplevelser av konst och kultur stärker barnens förmåga att ta till sig, ta del av och skapa kultur. Samtidigt lär sig barnen att förstå konstens och kulturarvets betydelse och värde.

Genom att uttrycka sig på olika sätt upplever och gestaltar barnen världen på ett sätt som tilltalar och inspirerar dem. Konstnärliga uttrycksformer uppmuntrar barnen att synliggöra sina iakttagelser, känslor och kreativa tankar. Olika uttrycksformer ska utforskas med hjälp av olika sinnen, arbetssätt, lärmiljöer och genom att ta vara på kulturutbudet i närmiljön. Estetiska och inspirerande lärmiljöer, tillgång till mångsidiga redskap och material samt tillräcklig handledning har stor betydelse då barnen bekantar sig med olika uttrycksformer.

Konstfostran omfattar både spontan och på förhand planerad verksamhet. I skapande och lärande processer betonas att barnen ska få möjligheter att försöka och undersöka samt öva olika arbetsfaser och dokumentera dem. Varje barns individuella sätt att uttrycka sig ska stödjas och barnens gemensamma kreativa processer ska ges tillräckligt med tid och utrymme. Att utnyttja personalens, barnens och samarbetspartnernas specialkompetens berikar konstfostran.

Inom småbarnspedagogiken är målet att utveckla barnens förmåga att **uttrycka sig musikaliskt** genom att ge barnen musikaliska upplevelser och stärka deras intresse och förhållande till musiken. Barnen ska uppmuntras att lyssna till och uppleva musik och att iakttä ljudmiljön. Barnens förmåga att uppfatta musik, långa och korta ljud, tonhöjder, dynamik och klangfärger utvecklas genom lekfull musikalisk verksamhet. Man sjunger och säger ramsor tillsammans, prövar olika instrument, lyssnar till musik och rör sig till musik. Barnen ska få erfarenheter av musikens puls, ordrytm och av att använda kroppen som instrument. Barnen ska uppmuntras att använda sin fantasi och att uttrycka tankar och känslor som musiken väcker, till exempel i bilder eller genom

att berätta och dansa. Barnen ska också få erfarenheter av att skapa musik tillsammans och öva inför mindre musikframföranden samt uppleva glädjen över att lyckas i ett framförande.

När det gäller den **visuella uttrycksförmågan** är målet att utveckla barnens förhållande till bildkonst, annan visuell kultur och kulturarvet. Barnen ska ges möjligheter att njuta av att skapa bilder och få estetiska upplevelser och erfarenheter av konst. Barnen ska träna sitt visuella tänkande och sin förmåga att iaktta och tolka bilder genom att uttrycka sig visuellt på flera olika sätt. Förmågan att skapa bilder utvecklas med hjälp av olika sinnen och genom att skapa samband med andra uttrycksformer. Barnen ska få pröva att skapa bilder på olika sätt och med olika verktyg och material, till exempel genom att måla, rita, bygga och skapa mediepresentationer. Tillsammans med barnen ska man iaktta och analysera bilder, konstverk, medieinnehåll och föremål som barnen själva producerat och olika objekt i naturen och den byggda miljön. Barnen ska handledas att tolka och beskriva sina tankar om budskapet i bilderna. Bilder ska studeras med avseende på till exempel färg, form, material, upphovsman, i vilket sammanhang bilderna visas och vilka känslor de framkallar.

Barnen ska med hjälp av arbetsätten som hör till tekniskt arbete och textilarbete inom slöjd och som anpassats till barnen få träna sin förmåga att planera och lösa problem på ett kreativt sätt, sina finmotoriska färdigheter, sin kunskap om konstruktioner, material och tekniker samt formgivning. Dessa arbetsätt kan vara till exempel att modellera, klippa, spika, såga och sy. Målet med att **uttrycka sig genom slöjd** är att barnen ges möjligheter att glädjas över att försöka, utforska, skapa tillsammans, uppleva och upptäcka samt att njuta av att vara kreativa och sätta sin egen prägel på arbetet. Barnen ska ges möjligheter att experimentera med, undersöka och kombinera olika material samt att lära sig de tekniker inom slöjd som behövs i arbetet. Barnen ska få planera och skapa olika verk och föremål. Tillsammans med barnen kan man undersöka och ta vara på såväl hantverkstraditioner som anknyter till barnens bakgrund som lokala hantverkstraditioner.

Barnen ska uppmuntras att **uttrycka sig verbalt och kroppsligt** till exempel med hjälp av drama, dans och lek. Målet är att övningarna och lekarna ska ge barnen möjlighet att uppleva, uttrycka sig och kommunicera verbalt och kroppsligt på ett mångsidigt sätt. Barnens fantasier, upplevelser och iakttagelser bearbetas gemensamt. Barnen ska få erfarenheter både av att uttrycka sig spontant och av kreativa processer som planeras, genomförs och utvärderas gemensamt. I verksamheten ska man på ett mångsidigt sätt använda till exempel barnlitteratur, ordkonst, olika former av teater, dans och cirkus.

Den årliga barnkulturveckan VekaraKaarina som ordnas av kulturtjänsterna i S:t Karins stad innehåller bl.a. teaterföreställningar, konserter och dansworkshopar som erbjuds till de olika enheterna för småbarnspedagogik och förskoleundervisning.

På de kommunala daghemmen cirkulerar en instrumentsamling med rytm- och stavinstrument, Musikkärran Musakärry. Musikkärran Musakärry är på daghemmen en månad åt gången. Perioden inleds med en startdag, där man får tips om hur instrumenten kan användas.

Jag och vår gemenskap

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: **etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media**. I verksamheten kan man på ett mångsidigt sätt använda till exempel sagor, musik, bildkonst, lek, drama, olika medieinnehåll samt gäster, besök och evenemang i den närmaste omgivningen. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig (kapitel 2.7).

Personalen ska stödja barnens förmåga till **etiskt tänkande** genom att tillsammans med barnen fundera på etiska frågor som förekommer i olika sammanhang eller som barnen funderar över. Det kan handla om teman som vänskap, skillnaden mellan rätt och fel eller rättvisa. Det kan också handla om rädsla, sorg och glädje. Etiska frågor ska behandlas så att barnen kan känna sig trygga och accepterade. Tillsammans med barnen ska man också fundera över gruppens regler och varför de behövs.

Inom **åskådningsfostran** ska man tillsammans bekanta sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Med barnen kan man också ur ett bredare perspektiv granska religioner och åskådningar. På motsvarande sätt ska man granska religionslöshet. Målet är att främja ömsesidig respekt och förståelse gentemot olika åskådningar samt stödja barnens kulturella och åskådningsrelaterade identiteter. Tillsammans med barnen ska man bekanta sig med olika åskådningar och traditioner som hänger ihop med dem. Åskådningarna kan undersökas på ett naturligt sätt i samband med till exempel årstidsfester och evenemang samt i olika situationer i vardagen såsom vid påklädning eller vid måltider. Det ska finnas utrymme för barnen att förundras och de vuxna ska tillsammans med dem fundera på frågor om livet.

När det gäller åskådningsfostran ska personalen samarbeta med vårdnadshavarna samt ta hänsyn till och respektera varje familjs bakgrund, åskådningar och värderingar. Åskådningsfostran stöder barnens mångsidiga kompetens bland annat inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig (kapitel 2.7).

Tillsammans med familjerna kommer man överens om hur de vill att deras kultur och åskådning ska beaktas i småbarnspedagogiken. Vårdnadshavarnas önskemål hörs i samband med att småbarnspedagogiken inleds och i olika slags diskussioner under verksamhetsåret.

Inom småbarnspedagogiken samarbetar man med S:t Karins församling. Samarbetet kan genomföras med hjälp av pjäser som stärker det etiska tänkandet och moraluppfattningarna samt som kyrkobesök och musiklekstunder. Samarbetet genomförs i enlighet med de allmänna målen för småbarnspedagogiken, och då erbjuds ingen alternativ verksamhet.

Information om gruppens verksamhetsplaner ges öppet och i tillräckligt god tid, särskilt när man planerar åskådningsbaserad eller religiös verksamhet och alternativ verksamhet. Läraren inom småbarnspedagogiken ansvarar för att informera vårdnadshavarna om ovannämnda evenemang senast två veckor i förväg. Vårdnadshavaren väljer i vilken verksamhet hans barn deltar.

Sätten att informera och få information avtalas på gruppnivå. De vanligaste evenemangen med religiösa drag i S:t Karins är julkyrkan, påskvandringen eller -andakten samt välsignelsen av förskoleeleverna inför skolstarten. Med undantag av det religiösa innehållet ska den alternativa verksamheten till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. Det är inte nödvändigt att ordna en alternativ tillställning samtidigt med en religiös tillställning, men arrangemangen ska vara jämlika för barnen.

Genom att fundera över **närmiljöns förflutna, nutid och framtid** riktas barnens intresse mot historiska frågor och byggandet av en hållbar framtid. Mångfalden i barnens uppväxtmiljöer granskas också.

Barnen ska ges möjligheter att leva sig in i historiska händelser och situationer. Viktiga informationskällor är barnen själva och deras personliga historia samt personer, föremål och platser i den närmaste omgivningen. Också vårdnadshavarnas sakkunskap om sitt eget kulturarv kan utnyttjas. Det förflutna kan utforskas till exempel med hjälp av lekar och musik som var aktuella när barnens mor- och farföräldrar var barn.

Nutiden iakttas genom att personalen tillsammans med barnen diskuterar aktuella frågor som barnen funderar över eller är intresserade av. Mångfalden i närmiljön ska undersökas och respekteras. Personalen undersöker tillsammans med barnen till exempel människors, könens och familjernas mångfald. Målet är att barnen ska lära sig förstå att människor är olika men ändå lika värda.

Utöver det förflutna och nutiden är det viktigt att fundera över framtiden och hur vi kan påverka och bidra till en hållbar framtid. Det kan man göra till exempel i samband med att man planerar lekar till den kommande årstiden eller då man planerar den egna lärmiljön. Tillsammans med barnen kan man till exempel bygga framtida fantasivärldar eller reflektera kring framtiden utgående från yrken som intresserar barnen.

Inom småbarnspedagogiken har **mediefostran** som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med olika medier och pröva att producera medieinnehåll på ett lekfullt sätt i trygga miljöer. Man ska tillsammans fundera över medieinnehåll som anknyter till barnens liv och innehållets sanningsenlighet. Samtidigt utvecklar barnen sina färdigheter i käll- och mediekritik. Barnen ska få handledning i att använda medier på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till sitt eget och andras välbefinnande. Teman som förekommer i medierna kan tas upp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av drama.

Jag utforskar min omgivning

Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iakttä, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens **matematiska tänkande** och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta **miljöfostran och teknologifostran**. Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet (kapitel 2.7).

Målet med småbarnspedagogiken är att erbjuda barnen, oberoende av på vilket stadium av sitt **matematiska tänkande** de befinner sig, glädje över insikt och lärande. Barnen ska stifta bekantskap med matematiken och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt. Barnen ska handledas att upptäcka former, antal och förändringar i vardagliga situationer och i näromgivningen. Barnen ska uppmuntras att fundera över och beskriva sina matematiska iakttagelser genom att presentera och utforska dem till exempel med kroppen eller med hjälp av olika redskap och bilder. Barnen ska ges möjligheter att klassificera, jämföra och rangordna saker och ting och att hitta och skapa lagbundenheter och förändringar. Barnen ska också uppmuntras att hitta problem som anknyter till lärmiljön, fundera över dem, dra slutsatser och söka lösningar på dem.

Utvecklingen av barnens taluppfattning ska stödjas mångsidigt i interaktiva situationer, till exempel genom lek och med hjälp av material som intresserar barnen. Barnen ska uppmuntras att iakttä antal i miljön och, i takt med att färdigheterna ökar, att kombinera dem med motsvarande räkneord och siffersymboler. Förmågan att se och räkna upp talföljder kan utvecklas till exempel med hjälp av rim och ramsor. Tillsammans med barnen prövar man att mäta och övar plats- och jämförelsebegrepp till exempel i rörelselekar, genom att rita eller med hjälp av olika redskap.

Barnens förmåga att uppfatta rum och plan ska stödjas genom olika övningar. Barnen ska uppmuntras att undersöka kroppar och former och att leka med dem. För att stärka barnens geometriska tänkande ska barnen

ges möjligheter att bygga, pyssla och modellera. Tidsbegreppet utforskas till exempel genom att iaktta årstiderna och dygnets olika tider.

Syftet med **miljöfostran** är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Miljöfostran omfattar tre dimensioner: att lära sig i miljön, att lära sig om miljön och att agera till förmån för miljön. Den närbelägna naturen och den byggda miljön är både föremål för lärande och lärmiljöer.

Att göra utflykter i naturen och i den byggda miljön samt att undersöka omgivningen är en viktig del av den småbarnspedagogiska verksamheten. Genom positiva upplevelser lär sig barnet att njuta av naturen och närmiljön och det stärker barnets förhållande till sin omgivning. Olika naturfenomen iakttas med flera sinnen och under olika årstider och man diskuterar och undersöker dem. Samtidigt lär sig barnen att använda begrepp som hör ihop med omgivningen. Genom att öva sig att känna igen olika växt- och djurarter stärks kunskapen om naturen. Tillsammans med barnen övar man att söka information om frågor som intresserar dem. Naturen kan också vara en plats för estetiska upplevelser och avkoppling.

Barnen ska handledas att värna om naturen och dess växter och djur. Tanken med miljöfostran är att barnen ska tillägna sig en hållbar livsstil och öva färdigheter som den förutsätter. Sådana färdigheter är bland annat att inte skräpa ned i samband med utflykter, att lära sig måttlighet och sparsamhet, att förhålla sig ansvarsfullt i samband med måltider, att spara energi och att minska avfallet genom till exempel återvinning, reparation av föremål och återanvändning. Samtidigt ska barnen handledas att fästa uppmärksamhet vid konsekvenserna av olika handlingar. Det är viktigt att se till att barnen upplever att de genom sina egna handlingar kan påverka en hållbar livsstil utan att de som barn behöver ta ett för stort ansvar för att upprätthålla en hållbar livsstil.

I S:t Karins är naturen nära och en naturlig del av inlärningsmiljön. Man går regelbundet på skogsutflykter. Inom småbarnspedagogiken värnar man om principerna för en hållbar utveckling. En del av enheterna deltar i verksamheten Grön flagg. Grupperna inom småbarnspedagogiken planerar hur miljöfostran ska genomföras i gruppens plan för småbarnspedagogik.

I flera enheter för småbarnspedagogik ordnas Skogsmulleverksamhet av utbildade ledare. Familjedagvården har tillgång till en kåta, vilket gör det möjligt att ordna utflykter och upplevelser i naturen.

Barn i förskoleåldern har möjlighet att delta i scoutveckan.

Syftet med **teknologifostran** är att uppmuntra barnen att bekanta sig med undersökande och experimenterande arbetssätt. Barnen ska handledas att upptäcka teknik i omgivningen och att hitta på egna kreativa lösningar. Barnen ska även uppmuntras att ställa frågor, att gemensamt söka svar på dem och att dra slutsatser.

Personalen ska tillsammans med barnen iaktta tekniska lösningar i vardagen och bekanta sig med digitala verktyg och applikationer och hur de fungerar. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid en trygg användning av maskiner och apparater. Barnen ska ges möjligheter att förverkliga sina egna idéer till exempel genom att bygga med olika material och testa hur olika apparater fungerar. De ska också uppmuntras att beskriva sina lösningar. Tillsammans ska man lösa problem och glädjas över att lyckas. Målet är att barnen genom egna erfarenheter ska komma till insikt om att tekniken är ett resultat av mänsklig aktivitet. I verksamheten kan man använda tekniska lösningar som finns i närmiljön, till exempel i leksaker och andra tekniska lösningar i vardagen, och undersöka hur de fungerar.

Jag växer, rör på mig och utvecklas

Detta lärområde omfattar mål som anknyter till **fysisk aktivitet, matfostran, hälsa, trygghet och säkerhet**. Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stöder barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens (kapitel 2.7).

Syftet med småbarnspedagogiken är att inspirera barnen att **röra på sig** på många olika sätt och känna glädje över att röra på sig. Barnen ska uppmuntras att vara ute, leka och röra på sig under alla årstider. Utöver handledd fysisk aktivitet ska barnen också varje dag ges tillräckliga möjligheter att fritt röra på sig både inomhus och utomhus. Den fysiska fostran ska vara regelbunden, barncentrerad, mångsidig och målinriktad. Tillräcklig fysisk aktivitet är viktig för barnets sunda uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande. Fysisk aktivitet innebär olika typer av rörelseaktiviteter och olika ansträngande sätt att röra på sig, till exempel att leka inomhus och utomhus, samt att göra utflykter och delta i handledd fysisk aktivitet. Att röra på sig tillsammans utvecklar barnens sociala färdigheter, såsom kommunikationsfärdigheter och självregleringsförmåga. Den fysiska aktiviteten ska vara en naturlig del av barnets dag. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen uppmuntras till fysisk aktivitet också på fritiden i olika utrymmen och i olika terränger och förhållanden utomhus.

Småbarnspedagogiken har även som uppdrag att utveckla barnens kroppskännedom och -kontroll samt grundläggande motoriska färdigheter, till exempel balans- och rörelseförmåga och förmåga att hantera redskap. Man ska använda sig av olika sinnen och använda redskap av olika material som inspirerar barnen att röra på sig. Den fysiska aktiviteten ska varieras på ett naturligt sätt med avseende på längd, intensitet och tempo. Barnen ska få erfarenheter av att röra på sig individuellt, parvis och i grupp. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen få erfarenheter av olika rörelselekar, till exempel traditionella gårdslekar, sago- eller musikgymnastik. Man ska utnyttja de olika årstiderna så att barnen har möjligheter att lära sig för årstiderna typiska sätt att röra på sig utomhus.

Regelbunden och ledd fysisk aktivitet spelar en stor roll för barnens helhetsmässiga utveckling och motoriska lärande. Därför är det viktigt att systematiskt observera hur barnens motoriska färdigheter utvecklas. Personalen ska planera dagsstrukturen, inomhus- och utomhusmiljön samt verksamhetens innehåll så att barnen kan njuta av att röra på sig i olika sammanhang på flera olika sätt. Redskapen ska vara tillgängliga för barnen så att de kan använda dem också för spontana aktiviteter och lekar. Inom småbarnspedagogiken är det viktigt att se till att redskapen är trygga.

Syftet med **matfostran** är att främja ett positivt förhållningsätt till mat och ätande samt stödja mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen ska handledas att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge matro och att äta tillsammans. Med hjälp av olika sinnen och genom att noga studera maten bekantar man sig med maträtter, deras ursprung, utseende, sammansättning och smak. Samtal, sagor och sånger om mat utvecklar barnens ordförråd angående mat.

I småbarnspedagogen ska man tillsammans med barnen fundera över faktorer som är förknippade med **hälsa, trygghet och säkerhet**. Barnens förmåga att sköta sin hälsa och personliga hygien ska stödjas. Tillsammans med barnen ska man diskutera betydelsen av att röra på sig, vila och ha goda mänskliga relationer

Rörelse och hälsa

S:t Karins stads småbarnspedagogik har satsat på att öka barnens möjlighet till rörelse i vardagen genom ett övergripande och mångsidigt sätt. Småbarnspedagogikens verksamhetsmiljöer har planerats så att de lockar till fysisk aktivitet. Man deltar aktivt i nationella motionsevenemang. S:t Karins stad har en egen [Plan för rörelse inom småbarnspedagogiken](#) och enheterna inom småbarnspedagogiken deltar i programmet "Småbarnspedagogiken i rörelse.

S:t Karins har goda motionsmöjligheter som utnyttjas i småbarnspedagogikens verksamhet (närområdets skogar, parker, idrottsplaner osv.). Man samarbetar med lokala idrottsföreningar. Föreningarna gör det möjligt för barnen att bekanta sig med deras verksamhet i samarbete med enheterna inom småbarnspedagogiken.

Familjerna uppmuntras att röra på sig i form av olika funktionella evenemang och utmaningar. Man kan bekanta sig med motionsmöjligheterna i närområdet tillsammans med barnen och vårdnadshavarna.

Pedagogerna gör det möjligt för alla barn att lugna ner sig och vila under dagen. Barnens behov av vila och sömn är individuellt, vilket beaktas i vilotidens längd.

Matfostran

S:t Karins matservice ordnar olika temaveckor i S:t Karins. I temaveckorna beaktas tidvis barnens önskemål.

Pedagogens sensitivitet garanterar bra och säker måltid. Barnet respekteras vid måltiderna och man främjar växelverkan.

Småbarnspedagogiken i S:t Karins är godisfri. Med godisfrihet främjar man mot en hälsosam livsstil.

för välbefinnandet och hälsan. Barnen ska få lära sig om säkerhet i dagliga situationer. Det kan till exempel vara påklädnings-, måltids-, lek- eller utomhussituationer. Barnens nyfikenhet gentemot sexualitet och kroppen ska handledas på ett respektfullt och för barnets ålder lämpligt sätt. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen bekanta sig med regler för hur man rör sig tryggt och de ska öva sig att röra sig tryggt i trafiken. Målet är att stödja barnens känsla av trygghet och säkerhet, lära dem att be om och söka hjälp och att handla tryggt i olika situationer och miljöer.

4.6 Preciseringar gällande språk och kultur

Utgångspunkten i grunderna för planen för småbarnspedagogik är att de språkliga och kulturella aspekterna ska beaktas för varje barn som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten. I småbarnspedagogiken ska barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund ses som något positivt som berikar gruppen. En språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik innebär att olika språk, kulturer och åskådningar knyts samman till en del av den småbarnspedagogiska helheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska. För ett barn som använder teckenspråk kan småbarnspedagogik ges på teckenspråk. Småbarnspedagogik kan också ges på romani.⁹⁶ Även andra språk kan användas i småbarnspedagogiken ifall det inte äventyrar förverkligandet av målen i grunderna för planen för småbarnspedagogik. Om andra språk används ska barnet också få stöd för sin modersmålsutveckling i svenska eller finska. Ett samarbete mellan personal, vårdnadshavare och olika kultursamfund främjar kontinuiteten i barnens och familjernas kulturarv och stöder barnens möjligheter att ge uttryck för sin egen kulturella bakgrund. I två- och flerspråkiga miljöer ska barnen uppmuntras att kommunicera med varandra.

Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som pratar både **svenska och finska** som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsutveckling att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem.

Småbarnspedagogisk verksamhet för **samiska barn** har som särskilt mål att stärka barnens samiska identitet och kunskap om sin kultur och ge barnen möjlighet att tillägna sig samiska traditioner och färdigheter. Samerna är ett urfolk som i enlighet med grundlagen har rätt till sitt eget språk och sin egen kultur⁹⁷. Närmiljön och samarbetet med vårdnadshavarna och den samiska gemenskapen ska tas till vara i verksamheten. När småbarnspedagogisk verksamhet ordnas på något av de tre samiska språken, är verksamhetens särskilda mål att stärka barnens språkutveckling och förmåga att förstå och använda språket. Målet är att förbättra barnens förmåga att komma till rätta i samisk miljö, att lära sig samiska och att lära sig på samiska. Personalen ska i samarbete med vårdnadshavarna främja bevarandet av det samiska språk- och kulturarvet.

Småbarnspedagogisk verksamhet för **romska barn** har som särskilt mål att stärka barnens positiva identitetsutveckling och kännedom om sin historia och kultur samt öka barnens delaktighet i samhället. Utöver det ska barnens språkliga utveckling stödjas i samarbete med barnens vårdnadshavare och den romska gemenskapen. I mån av möjlighet ska man ge barnen möjlighet att använda och tillägna sig romani. Personalen ska i samarbete med vårdnadshavarna främja bevarandet av det romska språk- och kulturarvet.

⁹⁶ Lag om småbarnspedagogik 8 § och RP 40/2018 rd, s. 88–89 samt teckenspråkslag (359/2015)

⁹⁷ Finlands grundlag 17 § 3 mom. (731/1999)

Småbarnspedagogisk verksamhet för **teckenspråkiga barn** kan genomföras antingen i en separat grupp för teckenspråkiga eller i en blandad grupp, som består av teckenspråkiga barn och barn som använder talat språk. Teckenspråket kan vara barnets modersmål, första språk eller andra språk. Barnen som använder teckenspråk kan vara döva, hörselskadade eller hörande. Målet för småbarnspedagogiken för teckenspråkiga barn är att stödja och stärka barnens språkliga och kulturella identiteter genom att ge dem möjlighet att använda och tillägna sig det finlandssvenska eller finska teckenspråket i samarbete med vårdnadshavarna. Målet är också att förbättra barnens förmåga att komma till rätta i olika språkmiljöer samt stärka teckenförrådet och kunskaperna i det finlandssvenska eller finska teckenspråket.

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska **barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn** få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. Utvecklingen av barnens kunskaper i svenska eller finska ska främjas målinriktat och pedagogiskt och utgående från barnens behov och förutsättningar på alla områden som barnets språkliga kunskaper och färdigheter omfattar. Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk i olika fostrings- och undervisningssituationer. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Att ett barn bekantar sig med och försöker lära sig det svenska eller finska språket ska inte jämföras med stödet som ges i småbarnspedagogiken (kapitel 5). Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna. Småbarnspedagogiken stöder barnets integrering i det finländska samhället.

I mån av möjlighet skapas även tillfällen där barnen kan använda och lära sig sitt eget eller sina egna modersmål. Det egna modersmålet och att lära sig svenska eller finska som andraspråk ligger till grund för barnets funktionella två- och flerspråkighet. Ansvar för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavare för att garantera ömsesidig förståelse.

Småbarnspedagogik på två språk

Småbarnspedagogik på två språk ska baseras på ett beslut fattat av kommunen eller en privat aktör. Syftet med småbarnspedagogisk verksamhet på två språk är att ta till vara barnens sensitiva period för tidig språkinläring genom att erbjuda barnen en mångsidigare språkpedagogik än i vanliga fall. Barnen ska erbjudas tillfällen att tillägna sig språken och använda dem på ett aktivt och lekfullt sätt. Samtidigt läggs grunden för livslångt språklärande. Målet är att verksamheten i en flerspråkig miljö ska väcka barnens språkliga nyfikenhet och lust att experimentera. Olika kulturer möts också på ett naturligt sätt i den småbarnspedagogiska verksamheten som ordnas på detta sätt.

Småbarnspedagogik på två språk indelas i omfattande och mindre omfattande. I omfattande småbarnspedagogik på två språk är strävan att ge barnen färdigheter att komma till rätta i en två- eller flerspråkig miljö. I mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk är målet att väcka barnens intresse och skapa en positiv attityd till språken.

Omfattande småbarnspedagogik på två språk

Tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken i småbarnspedagogiken

Språkbad på finska kan ordnas inom den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och språkbad på svenska kan ordnas inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Utöver det kan språkbad på samiska ordnas inom såväl den svensk- som den finskspråkiga småbarnspedagogiken. Tidigt fullständigt språkbad i de inhemska språken är ett program som börjar i småbarnspedagogiken och fortsätter genom hela den grundläggande utbildningen.

Språket i småbarnspedagogiken, undervisningsspråket i förskolan och skolan och det andra inhemska språket eller samiska ska bilda en helhet. Småbarnspedagogiken ska huvudsakligen ske på språkbadspråket. Utvecklingen av barnens modersmål – ett eller flera – ska stödjas i samarbete med hemmen och vårdnadshavarna. Målet för verksamheten är att var och en i personalen konsekvent använder endast ett språk: antingen språkbadspråket eller det språk som småbarnspedagogiken ordnas på. Barnen ska uppmuntras att använda språkbadspråket, men de ska ha möjlighet att bli förstådda också på sitt modersmål. Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och vidare till grundläggande utbildning i form av språkbad.

Annan omfattande småbarnspedagogik på två språk

I annan omfattande småbarnspedagogik på två språk genomförs en del (minst 25 %) av verksamheten på något annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Språket i fråga kan vara modersmål för en del av barnen. Verksamheten ska planeras så att de olika språkgrupperna får tillräckligt stöd för sin språkutveckling. Det kan också finnas barn i gruppen, vars modersmål är något annat än de språk som används i småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska från fall till fall i samråd med vårdnadshavarna överväga när ett sådant arrangemang stöder barnets utveckling.

I småbarnspedagogik på två språk ska verksamheten planeras så att småbarnspedagogiken bildar en helhet, där bägge språken är närvarande och utvecklas gradvis som en följd av personalens språkbruk och barnens aktiviteter. I mån av möjlighet ska var och en i personalen använda endast ett av språken aktivt. Barnen ska ha möjlighet att bli förstådda även på sitt modersmål, då det är svenska eller finska. Barnen ska uppmuntras att använda de två språken inom verksamheten. Målet är att barnen kan övergå till förskoleundervisning och grundläggande utbildning antingen på två språk eller på svenska eller finska.

Mindre omfattande småbarnspedagogik på två språk

Språkberikad småbarnspedagogik

Med språkberikad småbarnspedagogik avses här sådan småbarnspedagogik, där mindre än 25 % av verksamheten regelbundet och systematiskt ordnas på ett annat språk än de språk som fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målet är att stödja språkutvecklingen, motivera barnen och möjliggöra ett mångsidigare språkval. Målet kan också vara att övergå till språkberikad undervisning eller annan förskoleundervisning eller grundläggande utbildning på två språk eller till på annat sätt tidigare lagd språkundervisning.

Språkboverksamhet

Med språkboverksamhet avses inom småbarnspedagogiken sådan verksamhet som stärker barnens kunskap om deras egen kultur och erbjuder dem möjlighet att lära sig ett utrotningshotat minoritetsspråk eller urfolksspråk som talas i familjen eller släkten. Principerna i språkboverksamheten kan påminna om språkbadsprinciperna.

4.7 Frågor som avgörs på lokal nivå

I S:t Karins ordnas småbarnspedagogik på finska eller svenska enligt barnets modersmål. Småbarnspedagogik på teckenspråk ordnas enligt behov vid enheterna för småbarnspedagogik i S:t Karins.

I S:t Karins genomförs småbarnspedagogiken för olika språk- och kulturgrupper på daghem, inom familjedagvården och inom den öppna småbarnspedagogiken.

Vid kontakt med familjer med ett främmande språk som modersmål används tolktjänster.

I S:t Karins används planen [språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik i S:t Karins](#). Planen täcker både småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen.

5. Stöd för barnet

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har rätt att få allmänt, intensifierat eller särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik⁹⁸. Genom att stödet ges i rätt tid, individuellt och i enlighet med barnets behov främjar man barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt förebygger man att problemen växer och blir allt mer komplexa samt motarbetar risken för marginalisering.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor samt behov som anknyter till barnets lärande, utveckling och välbefinnande. Barnet ska höras med beaktande av hens ålder och utveckling. I småbarnspedagogiken omfattar stödet såväl lösningar som möter barnets individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild. Barnets behov av stöd och stödåtgärderna ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik i daghemmet eller familjedagvården.

5.1 Principer och ansvar för att ordna stöd

Anordnaren av småbarnspedagogik⁹⁹ har skyldighet att ge barnet det stöd hen behöver i daghemmet eller familjedagvården. Behovet av stöd för barnet ska bedömas och stödet ska ordnas utan dröjsmål. Stödet i småbarnspedagogiken ska ordnas som allmänt, intensifierat och särskilt stöd i enlighet med inkluderande principer. Utgångspunkten är att varje barn har rätt att få stöd i den egna barngruppen med hjälp av olika flexibla arrangemang. Om barnets behov av stöd förutsätter det har barnet rätt att delta i småbarnspedagogisk verksamhet i en mindre grupp eller i en specialgrupp.

För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen.

Som pedagog...

- är jag genuint närvarande.
- ser jag det goda i barnet.
- berömmar, sporrar och uppmuntrar jag.
- är jag en interaktionsmodell för barnet i alla situationer.
- beaktar jag barnet individuellt enligt ålder och utvecklingsnivå.
- låter jag barnet visa olika känslor och lär barnet behärska dem.
- agerar jag utan brådska.
- ger jag tid för de pågående stunden.
- ser jag till att barnet får en god grundvård.
- stöder jag barnet i kamratrelationerna.
- ingriper jag alla former av mobbning.
- observerar jag barnen utan att kritisera dem.
- funderar jag över hur jag talar när barnen hör på.
- diskuterar jag endast mellan personalen om frågor som berör arbetsgemenskapen.
- iakttar jag tystnadsplikten.

⁹⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

⁹⁹ En kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

Ansvar för att ordna och genomföra stödet

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om rutinerna, genomförandet och verksamhetssätten för att ordna stödet och om utvärderingen av stödet i daghemmet och familjedagvården. Anordnaren av småbarnspedagogik ska följa upp och utvärdera hur stödet som ges räcker till och vilken effekt det har.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om samarbetsstrukturerna, ansvarsfördelningen och verksamhetssätten för samarbetet med vårdnadshavarna samt för det sektorsövergripande samarbetet. Anordnaren av småbarnspedagogik ska också besluta om arbetsfördelningen med olika aktörer när det gäller att ordna stödet i sektorsövergripande samarbete. Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om bedömningen av stödbehovet kräver det¹⁰⁰.

Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för att barnets rätt till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik samt till sådana tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel som behövs för att delta i småbarnspedagogiken förverkligas¹⁰¹.

Beslutet om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster ska fattas av kommunen som har ansvar för anordnandet av småbarnspedagogik¹⁰². Om det är frågan om småbarnspedagogik som ordnas av en privat serviceproducent ska beslutet på förslag av serviceproducenten fattas av kommunen där verksamhetsstället inom småbarnspedagogik finns.

Om ett barn som behöver stöd deltar i småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik¹⁰³ ska stödet planeras, genomföras och utvärderas i samarbete¹⁰⁴.

Hela personalen ska i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde delta i bedömningen av behovet av stöd och ge det stöd som behövs samt utveckla verksamhetskulturen och verksamhetssätten.

Föreståndaren för verksamhetsstället ansvarar för att stödet som ges inom småbarnspedagogiken håller hög kvalitet, för genomförandet av stödet och för att personalen har uppdaterad kompetens som motsvarar barnens stödbehov¹⁰⁵. Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Det planerade stödet ska utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år.

Barnet har rätt att få tjänster och undervisning av en speciallärare inom småbarnspedagogik om hens behov av stöd förutsätter det. En speciallärare ska vid behov delta i bedömningen av barnets behov av stöd och stödåtgärder samt i planeringen och utvärderingen av hur de genomförs. Stödet som ges av en speciallärare kan vara individuellt stöd för barnet och/eller undervisning som genomförs i grupp¹⁰⁶. Stödet kan vara regelbundet, på deltid eller heltid. Det kan genomföras som samordnad undervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med läraren för gruppen. Sakkunskapen hos speciallärare används även för att konsultera personalen och vårdnadshavarna¹⁰⁷. En person som är behörig som lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik har ansvar för att planera stödet som ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik och för att utvärdera hur stödet har genomförts.

¹⁰⁰ Lag om småbarnspedagogik 15 d §

¹⁰¹ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹⁰² Lag om småbarnspedagogik 15 e §

¹⁰³ Kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

¹⁰⁴ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

¹⁰⁵ Lag om småbarnspedagogik 31 §

¹⁰⁶ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹⁰⁷ Lag om småbarnspedagogik 15 d §

Familjedagvårdaren ansvarar för att genomföra stödet för barnen i gruppen. Planeringen och utvärderingen av stödet kan göras i samarbete med en lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik¹⁰⁸. Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.

Inom småbarnspedagogik kan det finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn¹⁰⁹ och som har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten. Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

5.2 Samarbete i samband med stöd

Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren så att varje barn, enligt sin utveckling och sina behov, får ta del av fostran, undervisning och vård samt det stöd som barnet behöver¹¹⁰. Stödet för barnet förutsätter fungerande samarbetsstrukturer på lokal nivå och att man utvecklar gemenskapsfrämjande verksamhetssätt.

Samarbete med barnet och vårdnadshavaren

En utgångspunkt för att kunna ge tidigt och tillräckligt stöd är att vårdnadshavaren och personalen inom småbarnspedagogik har delad information om barnet och barnets behov. Barnets rätt att få stöd och de centrala principerna för att ordna stödet samt stödet och stödformerna som ges till barnet ska diskuteras med vårdnadshavaren. Barnet ska delta i samarbetet på det sätt som är ändamålsenligt och lämpligt för hens ålder och utvecklingsnivå. Barnet ska höras och hens åsikter ska tas i beaktande.¹¹¹

Vårdnadshavaren ska kontaktas genast om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande. Vårdnadshavaren ska ges information om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretessrelaterade frågor.¹¹² Om det behövs ska man använda tolk vid diskussionerna. Målen med att genomföra stödet nås bäst när alla parter deltar i samarbetet.

Ett barn kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas.¹¹³

Sektorsövergripande samarbete

Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Sektorsövergripande samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet¹¹⁴.

¹⁰⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹⁰⁹ Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

¹¹⁰ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

¹¹¹ Lag om småbarnspedagogik 15 d §, 4. mom.

¹¹² Lag om småbarnspedagogik 40–41 §

¹¹³ Lag om småbarnspedagogik 7 § och RP 40/2018 rd, s. 87–88

¹¹⁴ Lag om småbarnspedagogik 40–42 §

Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den specialiserade sjukvården. Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller instansen i fråga ska kontinuiteten i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och ork. Det är särskilt viktigt att barnet kan bibehålla trygga mänskliga relationer.

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt¹¹⁵. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan¹¹⁶ föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

5.3 Genomförandet av stödet i småbarnspedagogiken

Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas genom olika pedagogiska arrangemang och arbetsätt. Sådana är till exempel systematisk differentiering av verksamheten, flexibel gruppindelning och anpassning av lärmiljöerna. En tydlig dagordning och rytm i de dagliga aktiviteterna stöder alla barn. Den lämpligaste nivån av stöd¹¹⁷ för barnet och stödformerna¹¹⁸ ska fastställas i enlighet med principerna för stöd, om en högklassig pedagogik inte svarar mot barnets individuella behov. Stödformerna inom småbarnspedagogiken innebär sådana pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärder som barnet behöver. Initiativet till att stärka stödet för barnet kan komma från personalen i gruppen, från vårdnadshavaren eller från andra sakkunniga.

Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå genast då behovet av stöd har upptäckts. Barnets möjligheter att få stöd förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården. Barnet har också rätt till stödtjänster och hjälpmedel enligt sitt behov av stöd¹¹⁹. Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för de stödåtgärder och hjälpmedel som barnet behöver för att delta i småbarnspedagogiken. Sådana är till exempel

- arrangemang som hänför sig till rörlighet och andra fysiska funktioner, såsom rullstolsramper och räcken eller
- hjälpmedel som tillgodoser behov i anknytning till barnets kommunikation, syn, hörsel eller rörlighet, eller något annat fysiskt behov hos barnet, såsom leksaker som stöder kommunikation och interaktion, digitala applikationer, spel eller ljudböcker.

Nivåerna av stöd som används i småbarnspedagogiken är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Övergången från en stödnivå till en annan ska genomföras flexibelt och nivån av stöd ska alltid bedömas från fall till fall. För att få intensifierat eller särskilt stöd förutsätts inte att barnet först har fått stöd på någon annan stödnivå. Ett barn som får intensifierat eller särskilt stöd ska beaktas i dimensioneringen av daghemmets eller familjedagvårdens personal¹²⁰.

¹¹⁵ Läropliktslag 2 § 3 mom. (1214/2020)

¹¹⁶ Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014, kapitel 5.5 Särskilt stöd

¹¹⁷ Lag om småbarnspedagogik 15 a §

¹¹⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

¹¹⁹ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹²⁰ Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

Allmänt stöd

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande eller välbefinnande förutsätter genast när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet genomförs i den egna barngruppen.

Allmänt stöd är den första åtgärden för att svara på barnets behov av stöd. Allmänt stöd består av enskilda stödformer, till exempel enskilda pedagogiska lösningar och stödåtgärder med vilka man påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt. Stödet för barnet är kortvarigt och/eller till sin intensitet lägre i jämförelse med det intensifierade och särskilda stödet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram eller stöd som ges på deltid av en speciallärare.

Allmänt stöd förutsätter inte ett förvaltningsbeslut, utan stödet ska alltid ges när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen. Ett förvaltningsbeslut ska fattas om användningen av eventuella stödtjänster såsom tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel¹²¹.

Intensifierat stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få intensifierat stöd som är individuellt planerat och som utgår från hela gruppen om det allmänna stödet inte räcker till. Stödet är till sin intensitet starkare och mer individuellt än det allmänna stödet. Stödet ges under en kortare period eller för en längre tid enligt barnets individuella behov, och det ska inledas genast när behovet av stöd framkommit. Intensifierat stöd ska ges så länge barnet behöver det.

Stödet för barnet intensifieras genom att man planerar stödet och ökar eller stärker sätten med vilka man genomför stödet. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Intensifierat stöd som ges i rätt tid förebygger att barnets stödbehov blir mer komplexa i ett senare skede.

En eventuell diagnos i ett senare skede eller inledning av habilitering får inte ställas som villkor för att barnet ska få stöd¹²². För att ge intensifierat stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut¹²³.

Särskilt stöd

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få individuellt planerat särskilt stöd om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till. Barnet kan få särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, försenad utveckling eller något annat sådant behov av stöd för lärande eller utveckling som avsevärt sänker barnets funktionsförmåga. Särskilt stöd är den starkaste nivån av stöd som ges inom småbarnspedagogiken. Ett barn kan få stöd direkt i form av särskilt stöd om barnets stödbehov förutsätter det.

Ett barn har rätt att få särskilt stöd genast när behovet av stöd framkommer. Särskilt stöd består av flera stödformer och stödtjänster som tillämpas kontinuerligt och på heltid. För att ge särskilt stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut¹²⁴.

¹²¹ Lag om småbarnspedagogik 15 c §

¹²² RP 148/2021 rd, s. 33

¹²³ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

¹²⁴ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

Stödformer

Olika stödformer ska användas på alla stödnivåer i enlighet med barnets stödbehov¹²⁵. Olika stödformer kan genomföras samtidigt, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken. Arbetssätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov. Stödåtgärderna ska planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa. Stödet för barnet kan omfatta **pedagogiska, strukturella** och **vårdinriktade** stödformer.

Stödet för barnet ska ordnas som en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. När barngruppens storlek bestäms ska man beakta barnen som behöver stöd och deras bästa, deras behov av stöd och nivån av stöd samt att det är möjligt för gruppen att uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.

Pedagogiska stödformer innefattar återkommande aktiviteter och en tydlig struktur i barnets dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken. Stödet för barnet innefattar bland annat växelverkan och kommunikation på ett sätt som är sensitivt och tillgängligt. Det kan vara frågan om kommunikationsmetoder som ersätter tal, såsom tecken, bilder eller olika teknologiska lösningar. För att tillgodose barnets behov av stöd krävs att personalen inom småbarnspedagogik använder gemensamma och ändamålsenliga pedagogiska och specialpedagogiska arbetssätt och metoder. Till de pedagogiska stödformerna hör också planering, observation, dokumentation och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten.

Specialpedagogiska metoder som grundar sig på ett barns individuella behov kan planeras, tillämpas och genomföras som verksamhet för det enskilda barnet, för en mindre grupp eller för hela barngruppen gemensamt. I enlighet med en inkluderande värdegrund inom småbarnspedagogiken ska man i planeringen och genomförandet av det pedagogiska stödet i första hand använda verksamhetsätt där stödet som barnet behöver genomförs som en del av barngruppen.

Strukturella stödformer innefattar att stärka personalens kunnande i fråga om att upptäcka barnets stödbehov och genomföra stödet samt deras specialpedagogiska kompetens. Till strukturella stödformer hör också att minska antalet barn i gruppen, se över personaldimensioneringen och/eller personalstrukturen samt därtill hörande lösningar och att ändra stödformerna enligt barnets stödbehov¹²⁶. Personalstrukturen i gruppen kan stärkas till exempel med en speciallärare inom småbarnspedagogik. Genom att minska antalet barn i gruppen förändrar man relationstalet mellan personalen och barnen så att stödet för barnet kan genomföras som planerat och gruppen kan uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken. Strukturella stödformer är även sådana tolknings- och assistenttjänster och användning av hjälpmedel som behövs för att barnet ska kunna delta i småbarnspedagogiken. Beaktande av hinderfrihet och små- och specialgrupper kan även vara sådana strukturella stödformer som behövs.

Vårdinriktade stödformer innebär metoder och verksamhetsätt som tillgodoser vården, omsorgen och assistansen för barnet. Barnets behov av hälso- och sjukvård tillgodoses som en del av de vårdinriktade stödformerna. Dessa kan till exempel vara hjälpmedel och behov av assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar eller till barnets medicinering, kost och rörlighet. Man ska samarbeta med sakkunniga inom social- och hälsovården till exempel gällande handledning och rådgivning för personalen inom småbarnspedagogiken.

¹²⁵ Lag om småbarnspedagogik 15 b §

¹²⁶ Lag om småbarnspedagogik 35 § 2 mom. och 38 § 2 mom.

Stöd för barnets växande och lärande i S:t Karins

Barnets plan för småbarnspedagogik

En plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn. Barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas av vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken. Vid behov deltar också en speciallärare inom småbarnspedagogik i utarbetandet av planen för småbarnspedagogik. I barnets plan för småbarnspedagogik fastställs de mål som styr verksamheten hos de vuxna som deltar i pedagogiken. Metoder och arbetssätt som används för att uppnå målen planeras och antecknas. Måluppfyllelsen bedöms minst en gång per verksamhetsår och alltid vid behov.

De instanser som eventuellt vårdar eller undersöker barnet deltar i att utarbeta planen om de bjuds att göra det. Nätverksarbete kan också utföras med familjarbetet och barnskyddet. Habiliteringsplaner som görs upp inom hälso- och sjukvården kan göras upp tillsammans med planerna för småbarnspedagogiken. Då deltar förutom vårdnadshavarna och den instans som vårdar eller undersöker barnet även den person som ansvarar för småbarnspedagogiken i mötena om habiliteringsplanen. De mål som antecknats i habiliteringsplanen kan i mån av möjlighet förverkligas inom småbarnspedagogiken.

Stöd på tre nivåer

Stöd för barnets uppväxt, utveckling och lärande ordnas på tre nivåer som allmänt, intensifierat eller särskilt stöd. Ett barn som deltar i småbarnspedagogiken har rätt att få stöd så fort behovet av stöd framkommer som en del av småbarnspedagogikens grundläggande verksamhet. Stödet genomförs i barnets egen grupp. Stödåtgärderna planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet, rätt att lära sig och fungera som en del av en kamratgrupp förverkligas i enlighet med barnets bästa. Utifrån planerna för småbarnspedagogik för barnen i gruppen utarbetas också planer för gruppen. Metoderna för allmänt stöd planeras så att de blir mer individuella och regelbundna och mer av den vuxnas arbetsinsats riktas till handledningen när stödnivån stärks.

Genomförandet av stödet på tre nivåer beskrivs i bilagan - [Stöd på tre nivåer](#).

Allmänt stöd

Det allmänna stödet möjliggör högklassig pedagogik för alla barn i S:t Karins. Det allmänna stödet syns som en systematisk och strukturerad verksamhet i småbarnspedagogikens vardag. Pedagogiken genomförs i flexibla smågrupper och i planeringen av dem beaktas barnens behov och vänskapsförhållanden. Med hjälp av flexibla smågrupper möjliggörs kamratlärande och smidiga vardagsfunktioner. Vid på- och avklädning, måltider och toalettbesök planeras situationerna så att det finns plats och tid för lärande. Barnet har rätt att få personlig assistans och handledning vid behov. Till det allmänna stödet hör en regelbunden utvärdering av verksamheten och fostringsmiljön. Personalen ska ha regelbunden tid att utvärdera, planera och utveckla en lärande gemenskap. Valet och användningen av metoder för allmänt stöd stöds av bilagan - [Kasvattajan muistilista yleisen tuen menetelmistä](#).

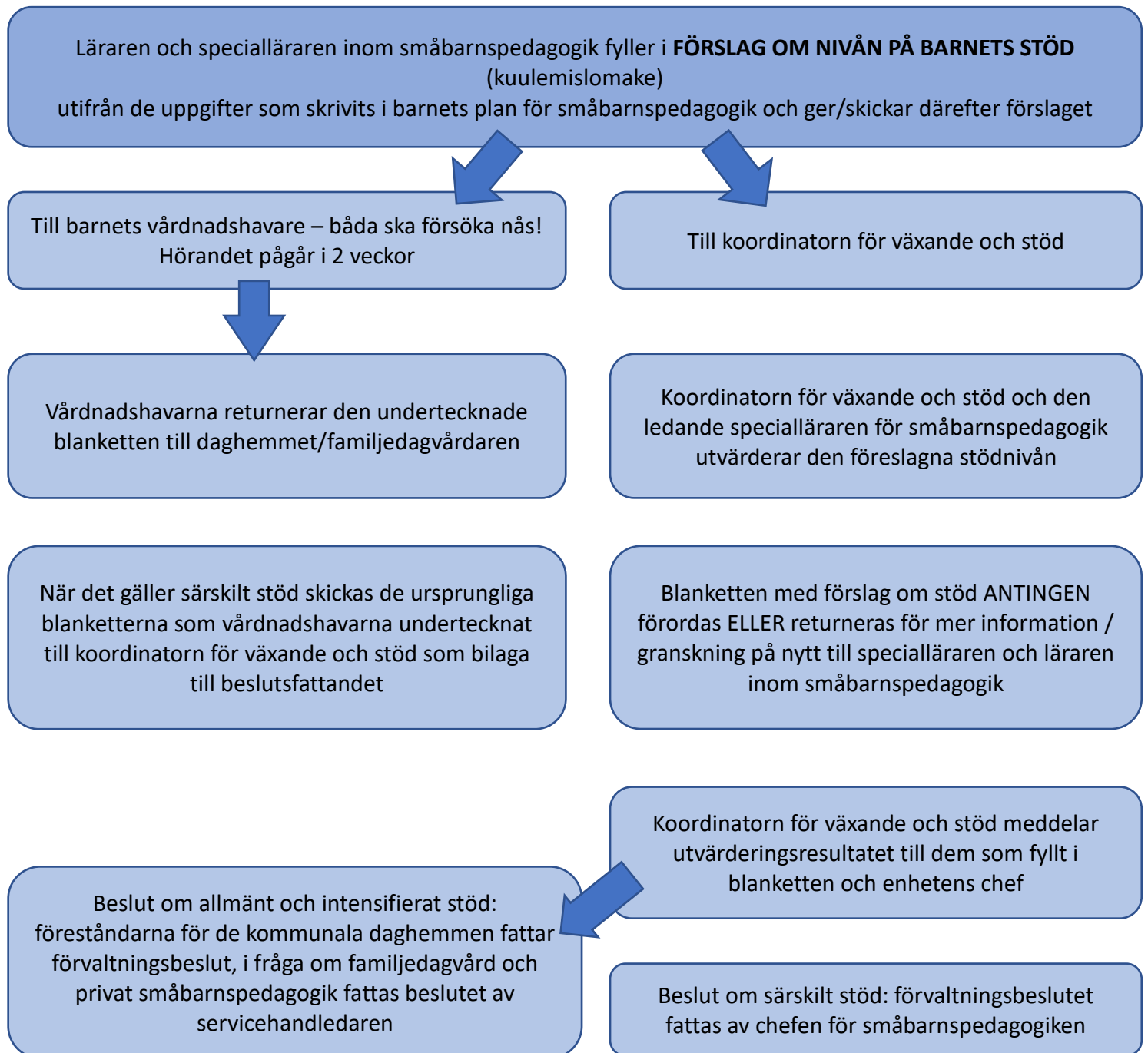
Intensifierat stöd

Behovet av intensifierat stöd bedöms om barnet behöver mer regelbundet stöd för att växa, utvecklas och lära sig. Barnet behöver då flera stödformer i olika situationer under dagen. Läraren inom småbarnspedagogiken diskuterar behovet av att stärka stödet med barnets vårdnadshavare och specialläraren inom småbarnspedagogiken. En lärare inom småbarnspedagogiken och en speciallärare inom småbarnspedagogiken fyller i en förslagsblankett för överföring av barnet till intensifierat stöd. Denna blankett fungerar också som en blankett för hörande av vårdnadshavarna om att barnet flyttas till intensifierat stöd. Vårdnadshavarnas hörande räcker två veckor, under vilket de kan uttrycka sin åsikt om att barnet flyttas till intensifierat stöd. Förslaget om att flytta barnet till intensifierat stöd utvärderas på stadsnivå av småbarnspedagogikens koordinator för växande och stöd samt av den ledande specialläraren inom småbarnspedagogiken. Om barnet bedöms behöva intensifierat stöd fattas ett förvaltningsbeslut i ärendet. I fråga om den kommunala småbarnspedagogiken fattas beslutet av cheferna för enheterna för småbarnspedagogik. I fråga om familjedagvård och privat småbarnspedagogik fattas förvaltningsbeslutet av servicehandledaren. Stödåtgärderna för intensifierat stöd för barnet antecknas i barnets egen plan för småbarnspedagogik.

Särskilt stöd

Behovet av särskilt stöd bedöms om barnet behöver flera samtida stödformer på heltid och stödåtgärderna för intensifierat stöd inte är tillräckliga. Vid särskilt stöd behöver barnet handledning och stöd av en vuxen på heltid i olika situationer under dagen. Läraren inom småbarnspedagogiken diskuterar behovet av att stärka stödet med barnets vårdnadshavare och specialläraren inom småbarnspedagogiken. En lärare inom småbarnspedagogiken och en speciallärare inom småbarnspedagogiken fyller i en förslagsblankett för överföring av barnet till särskilt stöd. Denna blankett fungerar också som en blankett för hörande av vårdnadshavarna om att barnet flyttas till särskilt stöd. Vårdnadshavarnas hörande räcker två veckor, under vilket de kan uttrycka sin åsikt om att barnet flyttas till särskilt stöd. Förslaget om att flytta barnet till särskilt stöd utvärderas på stadsnivå av småbarnspedagogikens koordinator för växande och stöd samt av den ledande specialläraren inom småbarnspedagogiken. Om barnet bedöms behöva särskilt stöd fattar chefen för småbarnspedagogik ett förvaltningsbeslut i ärendet. Stödåtgärderna för särskilt stöd för barnet antecknas i barnets egen plan för småbarnspedagogik.

Schema över behandlingen av förslaget och beslutsfattandet om barnets stödnivå inklusive hörande av vårdnadshavarna:

OBS!

Föreståndarna för de kommunala daghemmen arkiverar de blanketter som vårdnadshavarna undertecknat i fråga om allmänt och intensifierat stöd som bilaga till sitt förvaltningsbeslut.

Familjedagvårdare och den privata småbarnspedagogiken skickar också i efterhand blanketter som vårdnadshavarna undertecknat för allmänt och intensifierat stöd till koordinatören för växande och stöd så att de kan arkiveras tillsammans med förvaltningsbeslutet.

5.4 Bedömning av stödet för barnet

Stödet för barnet ska utvärderas på alla stödnivåer inom småbarnspedagogiken¹²⁷. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov, men ändå minst en gång om året, till exempel i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över, när stödbehovet förändras eller när det sker ändringar i lärmiljön. Processen med bedömningen av barnets behov av stöd kan påbörjas utifrån iakttagelser som gjorts av personalen inom småbarnspedagogiken. Initiativet kan också komma från vårdnadshavaren, barnrådgivningen eller personalen inom social- och hälsovården.

När man granskar stödet för barnet som helhet ska man bedöma från fall till fall vilka lösningar som bäst tillgodoser barnets bästa. Vid bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna och när stödet genomförs ska man beakta barnets åsikter och önskemål och samarbeta med vårdnadshavaren¹²⁸.

En speciallärare inom småbarnspedagogik deltar i den utsträckning det behövs i bedömningen av barnets behov av stöd. Social- och hälsovårdsmyndigheterna ska delta i bedömningen på begäran av anordnaren av småbarnspedagogik, om bedömningen av stödbehovet och motiveringen av stödlösningarna förutsätter även annan sakkunskap än sådan pedagogisk sakkunskap som personalen inom småbarnspedagogiken innehar.

Speciallärarens arbete inom småbarnspedagogiken

Speciallärarna inom småbarnspedagogik i S:t Karins besöker regelbundet daghemsgrupperna och familjedagvården. I speciallärarens arbete ingår också öppen småbarnspedagogik, d.v.s. lekparken och klubbar. I S:t Karins arbetar speciallärare inom småbarnspedagogiken med olika arbetsbeskrivningar; ledande speciallärare inom småbarnspedagogiken, enhets-/gruppspecifik speciallärare eller regional speciallärare. I speciallärarens arbete betonas specialundervisning, specialundervisning på deltid samt konsultation av anställda inom småbarnspedagogiken och handledning och stärkande av arbetssätten inom det allmänna stödet. Specialläraren inom småbarnspedagogiken deltar aktivt i utarbetandet och registreringen av läroplaner för barn i behov av stöd tillsammans med vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken. Speciallärarens arbete i olika samarbetspartners expertnätverk främjar tillgodoseendet av barnets rättigheter på ett jämlikt sätt.

S:t Karins stad har en egen ergoterapeut som cirkulerar inom småbarnspedagogiken. Ergoterapeutens arbete består i att ge råd och stöd och att i samarbete med personalen inom småbarnspedagogiken och barnens vårdnadshavare hitta meningsfulla sätt och metoder att främja barnets växande och utveckling i de dagliga funktionerna.

¹²⁷ Lag om småbarnspedagogik 15 a och d §

¹²⁸ Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 20 §

5.5 Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik¹²⁹. En person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. Personalen har i uppgift att stödja vårdnadshavarens och barnets delaktighet när planen görs upp och utvärderas. Målet är att fungera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Barnets åsikt ska klargöras och beaktas då planen görs upp och utvärderas (kapitel 1.3).

Stödbehovet och hur stödet genomförs ska bedömas och planen ska granskas efter behov minst en gång om året eller när stödbehovet förändras¹³⁰. Hur målen för verksamheten har uppnåtts ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar barnets förändrade stödbehov. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen. En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen. När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med det stöd som ges i förskoleundervisningen och antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

Före intensifierat eller särskilt stöd påbörjas ska en utvärdering av eventuella tidigare stödåtgärder och deras effekt antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Utvärderingen ska innehålla en beskrivning av stödåtgärderna och av utvärderingen och utvecklingen av deras effekt. Utvärderingen ska också innehålla en motivering för vilka stödåtgärder barnet skulle ha nytta av och vilka som på bästa sätt individuellt tillgodoser barnets bästa.¹³¹

Barnets plan för småbarnspedagogik används när man fattar ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster¹³². Om en bedömning av barnets behov av stöd har gjorts i barnets plan för småbarnspedagogiken, ska denna bedömning beaktas när ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller ett beslut om stödtjänster fattas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska uppdateras så att den motsvarar innehållet i förvaltningsbeslutet.

¹²⁹ Lag om småbarnspedagogik 15 d § ja 23 §

¹³⁰ Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 23 §

¹³¹ RP 148/2021 rd, s. 36

¹³² Lag om småbarnspedagogik 15 e §

Då ett barn får stöd i småbarnspedagogiken ska det i barnets plan för småbarnspedagogik, förutom det som står beskrivet i kapitel 1.3, antecknas följande:

Pedagogiska stödformer

- lösningar som berör strukturer och dagliga rutiner inom småbarnspedagogiken
- lösningar som gäller lärmiljöerna
- behövliga specialpedagogiska metoder
- metoder för växelverkan och kommunikation, till exempel användning av tecken och bilder
- verksamhetsätt för att barnet ska kunna vara del av barngruppens verksamhet, till exempel beaktande av hinderfrihet.

Strukturella stödformer

- att stärka kunnandet och den specialpedagogiska kompetensen som berör genomförandet av stödet
- lösningar angående personaldimensioneringen och personalstrukturen
- lösningar angående barngruppens storlek och gruppstrukturen
- tolknings- och assistenttjänster samt användning av hjälpmedel
- små- eller specialgrupp eller annan behövlig grupp sammansättning
- konsultation eller undervisning som ges på deltid eller heltid av en speciallärare inom småbarnspedagogik.

Vårdinriktade stödformer

- metoder som berör vård, omsorg och assistans
- verksamhet som tillgodoser behov av hälso- och sjukvård, till exempel hjälpmedel och assistans som hänför sig till vård av barnets långtidssjukdomar, medicinering, kost och rörlighet.

Samarbete och tjänster som stödet förutsätter

- samarbete med barnet och vårdnadshavaren
- ansvarsfördelning när det gäller hur stödet för barnet genomförs
- tjänster som tillhandahålls av specialister
- handledning och rådgivning av sakkunniga inom social- och hälsovården och andra sakkunniga
- eventuella transportarrangemang och vem som ansvarar för dem.

Utvärdering av effekten av stödet

- uppföljning av stödbehovet, hur väl det räcker till och hur det genomförs
- utvärdering av stödåtgärdernas effekt, slutsatser som dras och åtgärder som vidtas utifrån utvärderingen samt tidpunkter för utvärderingen.

I barnets plan för småbarnspedagogik ska även antecknas eventuella social- och hälsovårdstjänster, till exempel habilitering för barnet, om det är relevant med tanke på anordnandet av småbarnspedagogiken för barnet¹³³.

¹³³ RP 148/2021 rd, s. 37

Stödformer inom intensifierat och särskilt stöd

Vid beslut om intensifierat eller särskilt stöd beaktas stödformer som är förenliga med barnets bästa. I S:t Karins bestäms stödformen från fall till fall bland följande strukturella alternativ:

- Speciallärarens arbete stärks i barngruppen samt i planeringen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten.
- Speciallärarens arbetsinsats ökar också i undervisningen på individ- och gruppnivå i form av undervisning för barnen och handledning av personalen.
- Pedagogernas kompetens stöds på olika sätt, till exempel genom att inrikta utbildningen
- Gruppens personalstruktur stärks genom att man ökar kompetensen enligt utbildningsbakgrund.
- Gruppens kompetens stärkas med personalresurser med pedagogiskt ansvar. Tilläggsresurserna kan vara på del- eller heltid.
 - Den enhetsspecifika speciallärarens arbete är inriktat på gruppen.
- Till gruppen hänvisas en assistent inom småbarnspedagogiken, på gruppnivå eller individuellt.
- Antalet barn i gruppen minskas.
- Barnet placeras i en stödd grupp där man färdigt har anvisat resurser för att beakta stödbehoven.

Stödda eller förminskade grupper verkar regionalt på olika håll i S:t Karins. En specialläraren inom småbarnspedagogiken ansvarar för stödda gruppens verksamhet. I en förminskad grupp är gruppstorleken mindre än normalt. Daghemsföreståndaren ansvarar för att pedagogiken är högklassig.

I beslutet om intensifierat eller särskilt stöd fastställs pedagogiska stödåtgärder och stödmetoder utifrån den praxis som antecknats i barnets plan för småbarnspedagogik.

Beslut om vårdinriktat stöd, nödvändiga hjälpmedel och tolkningsredskap fattas utifrån planen för småbarnspedagogik, planen för läkemedelsbehandling eller habiliteringsplanen.

Specialundervisning på deltid

När specialundervisning på deltid planeras samarbetar man intensivt med personalen och vårdnadshavarna. I mån av möjlighet samarbetar man också med andra experter. Barnets delaktighet beaktas i planeringen av specialundervisning på deltid.

Specialundervisning på deltid är målinriktad specialundervisning som planeras och handleds av en speciallärare inom småbarnspedagogiken på alla stödnivåer. Specialundervisning på deltid kan ges till exempel för att stödja den språkliga utvecklingen, motoriken, självregleringen, emotionella färdigheter och interaktionsfärdigheter.

Specialundervisning på deltid som planerats för barnet fastställs som dagar då specialundervisningen ordnas på månadsnivå. Dess längd och regelbundenhet antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik.

Specialundervisning på deltid kan genomföras som samordnadundervisning eller kompanjon undervisning med en speciallärare. Specialundervisning på deltid kan planeras och ges antingen individer, smågrupper eller hela gruppen. På pedagogiska grunder kan specialundervisning på deltid också genomföras över gruppgränserna. Genomförandet och effektiviteten av specialundervisning på deltid utvärderas regelbundet för varje barn.

Av motiverade skäl kan specialundervisning på deltid också vara undervisning av interventionstyp. Kartläggningar och test som utförs av en speciallärare inom småbarnspedagogiken ingår i specialundervisningen på deltid. Informationen från dem används för att planera barnspecifik specialundervisning på deltid.

5.6 Beslut om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd¹³⁴. I förfaringsstadiet för förvaltningsbeslutet ska förvaltningslagen tillämpas. Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik höra barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare¹³⁵. Även barnets vårdnadshavare kan ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet¹³⁶. Förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som ansvarar för anordnandet av småbarnspedagogiken och beslutet är i kraft tills vidare. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavaren kan söka ändring i beslutet genom besvär¹³⁷. Ett beslut ska alltid motiveras¹³⁸. Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras¹³⁹.

I beslutet om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om följande:

- stödformer
- verksamhetsstället inom småbarnspedagogik
- stödtjänster¹⁴⁰.

Om det inte fattas ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd för barnet, ska ett separat förvaltningsbeslut om stödtjänster fattas. I beslutet ska man ange och besluta om följande:

- stödtjänster¹⁴¹.

För ett barn som deltar i privat småbarnspedagogik som omfattas av lagen om småbarnspedagogik ska förvaltningsbeslutet fattas på serviceproducentens förslag i kommunen där verksamhetsstället finns¹⁴². Om småbarnspedagogiken för barnet ordnas som köpt tjänst ska förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som har ansvar för anordnandet av småbarnspedagogiken. Även kommunen som har beviljat servicesedel ska fatta förvaltningsbeslut om stöd.¹⁴³

Barnets småbarnspedagogik kan ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik. Om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas av två olika kommuner, till exempel på grund av växelvist boende, ska ett förvaltningsbeslut fattas separat av båda kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik har i en sådan situation skyldighet att utifrån barnets bästa planera, genomföra och utvärdera stödet i samarbete. Varje aktör ska fatta ett eget förvaltningsbeslut.

Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster ska verkställas omedelbart. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft. Verkställigheten innan beslutet har vunnit laga kraft är av central betydelse med tanke på rättsskyddet. Genom ett beslut kan man inte besluta om social- och hälso-tjänster för barnet, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stödåtgärder enligt handikappservicelagen.

Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov (se kapitel 5.4). Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras i samband med att barnets plan för småbarnspedagogik ses över eller i samband med övrig utvärdering.

¹³⁴ Lag om småbarnspedagogik 15 e §

¹³⁵ Förvaltningslag 34 §

¹³⁶ RP 148/2021 rd, s. 37

¹³⁷ Lag om småbarnspedagogik 62 §

¹³⁸ Förvaltningslag 34 §, 45 § 1 mom., 47 §, Lag om småbarnspedagogik 15 a §

¹³⁹ RP 148/2021 rd, s. 37

¹⁴⁰ RP 148/2021 rd, s. 37

¹⁴¹ Lag om småbarnspedagogik 15 c och e §

¹⁴² Lag om småbarnspedagogik 15 e §

¹⁴³ RP 148/2021 rd, s. 38

5.7 Frågor som avgörs på lokal nivå

I S:t Karins beskrivs beslutsprocessen och ansvaret i bilagan - [Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt..](#)

Anordnande av stöd inom familjedagvården

En av familjedagvårdens styrkor är anordnandet av stöd för utveckling och lärande i barnets vardagliga funktioner. Familjedagvårdaren fungerar i nära växelverkan med barnen bl.a. vid påklädnings-, måltids- och lekstunder. I en liten barngrupp är det naturligt att beakta individuella behov och höra barnet. Kamratstöd för barn genomförs enligt familjedagvårdarens planer till exempel i bildandet av lekpar. Ett funktionellt team kan användas för att sammanföra barn i samma ålder eller med samma lekförmåga.

Familjedagvårdare som agerar sensitivt kan vägleda barnen till ömsesidig växelverkan, delta i handledd verksamhet och upprätthålla en trygg uppväxtmiljö. Familjedagvårdsledaren ansvarar för upprättandet av barnets plan för småbarnspedagogik. Inom familjedagvården kan man väl svara på barnets behov av pedagogiskt och vårdinriktade t stöd.

Speciallärare inom småbarnspedagogik

Barnens behov av stöd kan tillgodoses snabbt. Beaktandet av stödbehoven planeras i samarbete med vårdnadshavarna. Varje grupp inom familjedagvården har en ansvarig speciallärare inom småbarnspedagogik. Specialläraren gör regelbundna besök i familjedagvårdsgruppen. Hen stöder familjedagvårdaren i valet av arbetssätt och verksamhetsmodeller samt hjälper till att utveckla inlärningsmiljön.

Specialläraren inom småbarnspedagogiken deltar vid behov i bedömningen av barnets stödbehov. Specialläraren stöder familjedagvårdaren i utarbetandet av barnets plan för småbarnspedagogik. I den småbarnspedagogiska diskussionen kan man bedöma vilken form av småbarnspedagogik som är bäst för barnet, om familjedagvårdens resurser inte motsvarar barnets stödbehov. Det strukturella stödet kan ofta stärkas i daghemsmiljön.

Utvärdering och utveckling av familjedagvården

Familjedagvårdarna träffas regelbundet under ledning av familjedagvårdens handledare. Vid mötena utvärderas de verksamhetssätt och samarbetsformer som används inom familjedagvården. Möjligheterna att utveckla arbetssätten och inlärningsmiljön diskuteras tillsammans. Vid mötena kan man komma överens om gemensamma evenemang och delaktighet och planera innehåll.

Informationsöverföring

Barnets handlingar överförs till den nya enheten för småbarnspedagogik i enlighet med övergångsförfarandena. Vid behov ordnas ett informationsöverföringsmöte. Information om stödformer och de metoder som använts förmedlas till den nya enheten för småbarnspedagogik.

Anordnande av stöd inom den öppna småbarnspedagogiken

Inom den öppna småbarnspedagogiken, dvs. i lekparksverksamheten och i motionsklubben Heiluri, förs dagligen diskussioner med vårdnadshavarna. Vårdnadshavarnas önskemål och barnets dagliga, föränderliga behov beaktas i planeringen av verksamheten. Det stöd på tre nivåer och uppgörande av förvaltningsbeslut som lagändringen kräver är inte förpliktande inom den öppna småbarnspedagogiken. Inom den öppna småbarnspedagogiken är det möjligt att på begäran få konsultation av de områdesvisa speciallärarna inom småbarnspedagogiken. Enheterna för öppen småbarnspedagogik har delats in enligt speciallärares ansvarsområden.

Planering av stödet

Stödarrangemangen för barnet kan planeras tillsammans med vårdnadshavarna, personalen inom den öppna småbarnspedagogiken och specialläraren inom småbarnspedagogiken.

Barnets utveckling och lärande kan stödjas genom pedagogiska lösningar. Anordnandet av småbarnspedagogik för barn utvärderas inom den öppna småbarnspedagogiken i enlighet med barnets bästa. Vid bedömningen av stödbehoven och planeringen av stödarrangemangen kan man få stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogiken. Det kan rekommenderas att småbarnspedagogik ordnas på daghem eller i familjedagvård för barn som behöver strukturellt eller vårdinriktade stöd.

Informationsöverföring

Med vårdnadshavarens tillstånd förmedlas vid behov information om barnets stödformer och de metoder som använts till den nya platsen för småbarnspedagogik vid ett informationsöverföringsmöte.

6. Småbarnspedagogik som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning

All småbarnspedagogisk verksamhet ska följa de allmänna mål och riktlinjer som fastställs i lagen, i överenskommelser och i dessa grunder för planen för småbarnspedagogik. Dessa mål och riktlinjer gäller även småbarnspedagogisk verksamhet som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning.

Anordnaren av småbarnspedagogik kan erbjuda småbarnspedagogiska tjänster som baserar sig på en alternativ pedagogik eller särskild åskådning. Sådana är till exempel Steiner-, Montessori-, Freinet- och Reggio Emilia pedagogiken, eller småbarnspedagogiska tjänster som baserar sig på en viss åskådning.

Då vårdnadshavaren väljer en småbarnspedagogisk tjänst som baserar sig på en alternativ pedagogik eller en särskild åskådning ska vårdnadshavaren få tillräckligt med information om verksamhetens särskilda mål och värderingar.

6.1 Frågor som avgörs på lokal nivå

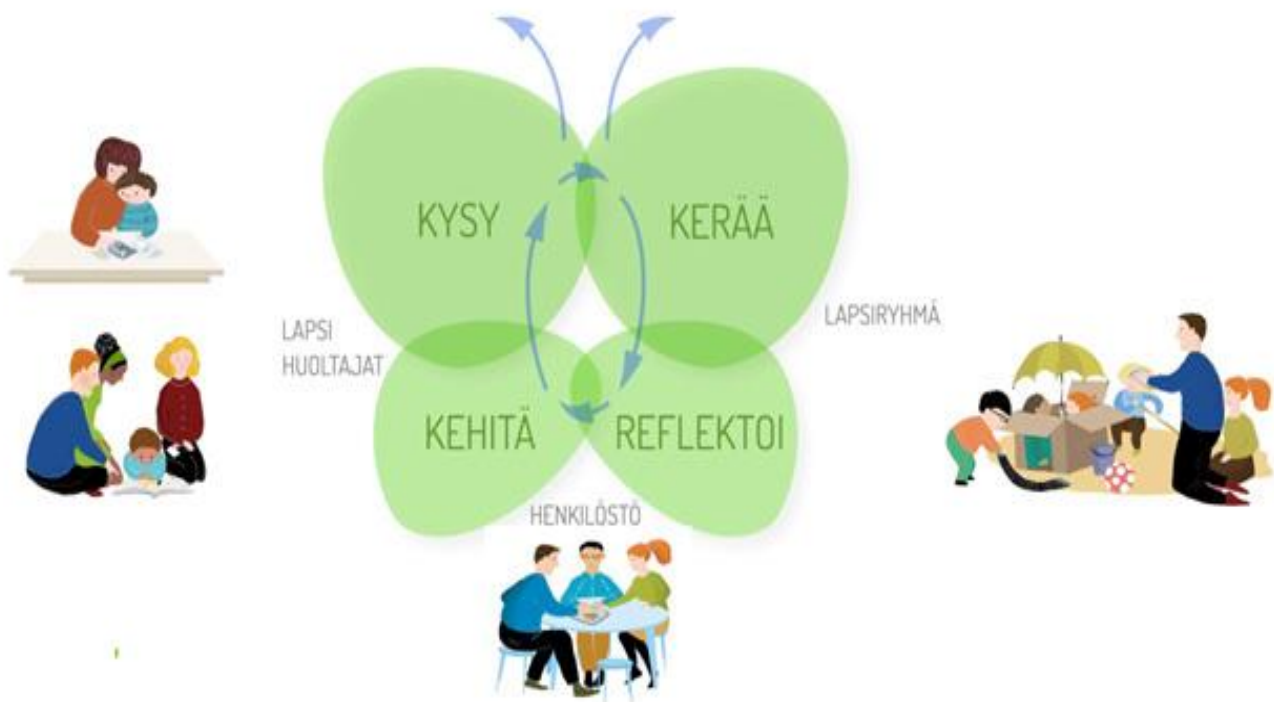
Den lokala planen som baserar sig på en alternativ pedagogik eller särskild åskådning kan ha sin egen särprägel men får inte stå i konflikt med lagstiftningen om småbarnspedagogik eller med grunderna för planen för småbarnspedagogik.

Utöver det som tidigare fastställs i grunderna för planen för småbarnspedagogik ska anordnaren av småbarnspedagogik i sin plan besluta och beskriva

- vilka aspekter inom den alternativa pedagogiken eller den särskilda åskådningen kompletterar småbarnspedagogikens värdegrund, pedagogiska principer och lösningar
- på vilket sätt dessa aspekter syns i verksamhetskulturen, i arbetssätten och i den pedagogiska verksamheten.

7. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken

Syftet med utvärderingen av verksamheten är att stödja genomförandet av lagen om småbarnspedagogik och planerna för småbarnspedagogik samt att utveckla småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska enligt lagen om småbarnspedagogik utvärdera sin verksamhet samt delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet.¹⁴⁴ Utvärderingen av verksamheten ska genomföras systematiskt och regelbundet. Systematisk utvärdering förutsätter att anordnaren har ett fungerande system för utvärdering. Med hjälp av utvärderingen ska kvaliteten på småbarnspedagogiken främjas, verksamhetens styrkor och utvecklingsbehov synliggöras och verksamheten utvecklas.

7.1 Utvärdering och utveckling av den pedagogiska verksamheten

Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande¹⁴⁵. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik är en del av detta uppdrag. Verksamheten inom småbarnspedagogiken ska utvärderas och utvecklas på nationell nivå samt ur anordnar-, enhets- och individperspektiv.

¹⁴⁴ Lag om småbarnspedagogik 24 §

¹⁴⁵ Lag om småbarnspedagogik 24 §

Utvärderingen på nationell nivå har som uppdrag att stödja anordnarna av småbarnspedagogik i frågor som rör utvärdering och kvalitetshantering. De nationella utvärderingarna främjar utvecklingen av småbarnspedagogiken på lokal, regional och nationell nivå¹⁴⁶. Resultaten från utvärderingarna kan även användas i internationella jämförelser.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska regelbundet följa upp och utvärdera planerna för småbarnspedagogik och hur de har genomförts inom de olika verksamhetsformerna. Anordnaren av småbarnspedagogik bestämmer själv vilka metoder som ska användas vid utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå. Det är viktigt att de lokala beslutsfattarna, vårdnadshavarna och personalen inom småbarnspedagogiken har aktuell information om hur småbarnspedagogiken genomförs och om dess kvalitet. De centrala resultaten av utvärderingarna ska publiceras¹⁴⁷. Utvärderingen på anordnar- och enhetsnivå är en central del av ledarskapet och av utvecklingen inom den småbarnspedagogiska verksamheten på lokal nivå. Barnen och deras vårdnadshavare ska regelbundet ges möjlighet att delta i utvärderingen av småbarnspedagogiken¹⁴⁸.

Personalens målinriktade och systematiska självvärdering har en central roll i att upprätthålla och utveckla kvaliteten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll eller lärmiljöerna. Hur stödet för barnet (kapitel 5) genomförs ska vara ett centralt föremål för utvärderingen.

Utvärderingen på individnivå innebär utvärdering av hur barnens planer för småbarnspedagogik genomförs. Det är alltid viktigt att utvärdera genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik innan den uppdateras eller en ny plan utarbetas. I samband med utvärderingen ska barnet, vårdnadshavaren och personalen fundera över hur verksamhetens mål och de överenskommelser som man gemensamt skrivit in i planen har beaktats och uppnåtts i verksamheten inom småbarnspedagogiken. Utvärderingen av stödet för barnet ska ingå i barnets plan för småbarnspedagogik. Denna del av utvärderingsuppdraget beskrivs närmare i kapitel 5.

De frågor som ska avgöras på lokal nivå och som beskrivs i slutet av varje kapitel i grunderna för planen för småbarnspedagogik, ska styra utarbetandet av den lokala planen för småbarnspedagogik samt utvärderingen och genomförandet av den. Anordnaren av småbarnspedagogik ska granska sin plan för småbarnspedagogik och förbättra dess kvalitet och ändamålsenlighet. Även de lokala behoven och resultaten från utvecklingsarbetet styr utvärderingen.

¹⁴⁶ Lag om Nationella centret för utbildningsutvärdering 1 § (1295/2013)

¹⁴⁷ Lag om småbarnspedagogik 24 §

¹⁴⁸ Lag om småbarnspedagogik 20 §

7.2 Frågor som avgörs på lokal nivå

Utvecklande utvärdering av småbarnspedagogiken i S:t Karins

Utvärderingen är kontinuerlig och den sker genom av vardagsobservation bland annat av barnets och barngruppens växande och utveckling, interaktionssituationer samt lärmiljön. Barnets delaktighet har en viktig roll i utvärderingen. Med hjälp av utvärderingen planeras och utvecklas småbarnspedagogikens verksamhet.

En plan för småbarnspedagogik upprättas för barnet tillsammans med barnet och vårdnadshavarna. Genomförandet av målen i planen följs upp och utvärderas minst en gång per verksamhetsår.

De grupp-specifika planerna för småbarnspedagogik upprättas årligen med utgångspunkt i barnens planer för småbarnspedagogik och utvärderas kontinuerligt. Barnen tas med i utvärderingen av verksamheten med hänsyn till ålder och utvecklingsnivå.

För genomförandet av utvärderingen har planen [utvecklande utvärdering av småbarnspedagogiken i S:t Karins](#) gjorts upp.

Vårdnadshavarna utvärderar

Vårdnadshavarna har också olika möjligheter att delta i utvärdering (t.ex. i samband med föräldramöte) och vid det egna barnets småbarnspedagogiska samtal. Genom att utvärdera verksamhets- och inlärningsmiljöns funktionalitet samt verksamhetens kvalitet och effektivitet hjälper vårdnadshavaren till att utveckla det egna barnets uppfostrans miljö.

I S:t Karins stad genomförs en kundnöjdhetssenkät varje vår. Återkopplingen från kundnöjdhetssenkäten behandlas enhetsvis.

Respons kan ges dagligen i samband med att barnet förs till och hämtas från småbarnspedagogiken. Man vill ta emot respons med tanke på den kontinuerliga utvecklingen av verksamheten.

Vi ber centraliserat om respons när vårdrelationen inom småbarnspedagogiken upphör och i samband med andra utvärderingsbehov av kvaliteten inom småbarnspedagogiken, till exempel i samband med uppdateringen av denna plan.

Utvärdering av samarbetet

Det multiprofessionella samarbetet kan utvärderas strukturellt vid planerade regelbundna möten. Den gemensamma praxisen granskas årligen vid möten mellan småbarnspedagogiken, social- och familjeservicen samt hälso- och sjukvården.

I samarbete med den grundläggande utbildningen granskas övergångsskedenas funktionalitet och barnets konsekventa stig för utveckling och lärande.

8. Bilagor

Liitteitä päivitetään tarvittaessa.

Bilaga 1	Uppgörande av barnets plan för småbarnspedagogik
Bilaga 2	Siirtymäkäytännöt
Bilaga 3	Bemötande av barn
Bilaga 4	Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.
Bilaga 5	Modellen för stöd på tre nivåer Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.
Bilaga 6	Kasvattajan muistilista yleisen tuen menetelmistä

Kaarina varhaiskasvatuksessa käytössä olevia lomakkeita päivitetään jatkuvasti. Lomakkeet on listattu alle.

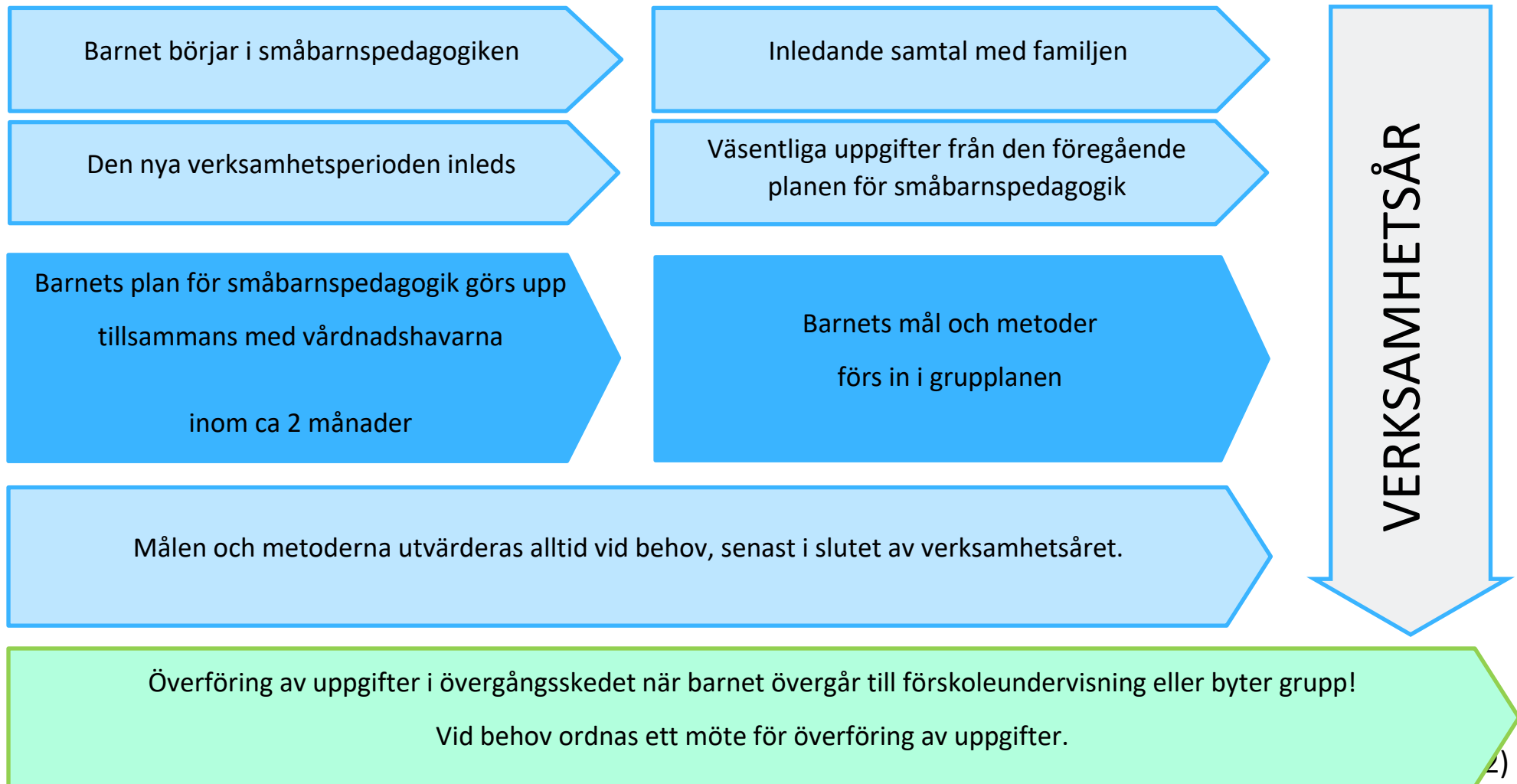
Varhaiskasvatuksen käytössä olevat lomakkeet asiakkaille:

Pilvikirje / Tervetuloa varhaiskasvatukseen
Aloituskeskustelu
Plan för barnets småbarnsfostran och förskole undervisning
Huoltajan kuuleminen varhaiskasvatuksessa
Valmistautuminen Vasu-keskusteluun - huoltajille

Varhaiskasvatuksen käytössä olevat lomakkeet kasvatustiimeille:

Tiimisopimus
Avustajasopimus
Ryhmävasu
Perhepäivähoidon ryhmävasu
Lasten osallisuuden arviointi
Avoimen toiminnan tiimisopimus

Uppgörande av barnets plan för småbarnspedagogik i S:t Karins – bilaga till planen för småbarnspedagogik

Sammandrag av VASUN LAATIMISEN TAITO ("Hur man gör upp en plan för småbarnspedagogik") i tidningen Lastentarha 1/2018.

1. Observera det goda i barnet, samt hens styrkor

I planen för småbarnspedagogik antecknas målen, men den kan också ses som en möjlighet att fokusera på barnets styrkor.

2. Stödbehoven identifieras och beskrivs

Detta strider inte mot den första punkten. Dokumentet är i balans när det innehåller både utmaningar och styrkor. Om man bara beskriver barnets utmaningar, blir fokus endast på barnets svårigheter och utmaningar.

3. Pedagogiska lösningar

Att fokusera på lyckanden och framgångar hos barnet stärker en balanserad bild av barnet.

4. Delaktighet i uppgörandet av planen för småbarnspedagogik

I planen för småbarnspedagogik hörs även barnets och vårdnadshavarens röst i form av t.ex. diskussioner, teckningar, citat och observationer. Det viktigaste är att man inte tänker sig att delaktigheten förverkligas med en enda teckning eller blankett.

S:T KARINS ANVISNING för anteckningar i barnets plan för småbarnspedagogik

Kompetens, styrkor och intressen

- Barnets delaktighet, vårdnadshavarens sakkunskap och delaktighet
- Behov av stöd för inläring, utveckling (barnets, vårdnadshavarens, fostrarens åsikt)
- Samarbete med andra experter
 - I regel är tidpunkten för ett multiprofessionellt möte och deltagarna i det tillräcklig information.
 - Utlåtandena och rekommendationerna antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik endast till de delar de är väsentliga med tanke på tillväxten och utvecklingen.

Stöd för lärande och tillväxt

Mål ställs upp för lärmiljön, verksamheten, pedagogerna

- Rimligt antal mål (I antalet mål beaktas genomförbarheten även på gruppnivå.)
- Målet ska gå att mäta, bedöma och uppnå, och en tidtabell ska avtalas för målet
- Målet antecknas entydigt och individuellt

Tillvägagångssätt, metoder avtalas och antecknas

- Hur man planerar att uppnå målet
- Stöd för lärande och tillväxt snarare än för utmaningar

Utvärdering

- Man kommer överens om när målen ska utvärderas.
- Vem deltar i utvärderingen / behövs andra experter för att utvärdera?

När och under vilka förhållanden KAN barnet

– traditionellt har man antecknat vad barnet inte kan –

Planen för småbarnspedagogik uppdateras när barnets behov eller mål förändras.

Uusi lapsi varhaiskasvatukseen

Lapsen ja perheen vastaanottaminen uuteen vaka-ympäristöön
Lapsen tuen järjestäminen tarpeen mukaisesti

- tiedonsaanti ja vahvuuksien / osaamisen hyödyntäminen

	Hakemus perheeltä vakaan.	Tutustumisjakso 2 viikkoa **	LAPSEN VASU
Tieto lapsesta saadaan HUOLTAJA Edellinen vaka-paikka Kunta / yksityinen vaka TERVEYDENHUOLTO Sulake Neuvola PERHEKESKUS Perhevalmennus SOSIAALITYÖ Lastensuojelu	Vakasta yhteydenotto perheeseen. ✓ Lapsen mahdollinen tuentarve ✓ VEO kotikäynti ja arvio tuen järjestämisestä ✓ Mahdolliset lausunnot ja arviot hooltajilta vakalle. ✓ Tapauskohtainen harkinta tarvetta vastaavan hoitopaikan löytämiseksi. Päätös hoitopaikasta. ✓ Tavoite vähintään 1 kk ennen aloitusta. ✓ Aloituskeskustelulomake ja ✓ Pilvikirje lähetetään kotiin päätöksen yhteydessä	Maksuttoman tutustumisjakson aikana lapsella ja hooltajalla on mahdollista osallistua: ✓ ryhmän arkeen ja ohjattuun toimintaan ✓ ruokailuun ✓ lepohteen tutustua: ✓ muihin lapsiin ✓ henkilökuntaan ✓ tiloihin ✓ pihaan Aloituskeskustelu	LAPSEN VASU Lapsen tuen suunnittelu ✓ päivitetään n. 2 kk:ta aloituksesta ✓ Hooltaja ✓ Vaka-opettaja / PPH ✓ VEO ✓ moniammatilliset asiantuntijat

** Kasvattajat suunnittelevat tutustumisaikataulun yhteistyössä hooltajien kanssa. Enintään 3 h kerrallaan.

Lapsi vaihtaa ryhmää tai varhaiskasvatusyksikköä

Lapsen siirtyessä toiseen / uuteen vaka-ympäristöön
Lapsen tarvitseman tuen järjestelyiden jatkuminen

- tiedonsaanti ja vahvuuksien / osaamisen hyödyntäminen

VANHA hoitopaikka	Tiedonsiirtopalaveri	UUSI hoitopaikka	LAPSEN VASU
Vastaa tiedonsiirron toteutumisesta Hakemusvaiheessa lapsen tuen tarpeesta tiedot välitetään palveluohjaajalle. Lähettävä yksikkö järjestää tiedonsiirtopalaverin (viim. 2 viikkoa ennen aloitusta) Lähettää uuteen paikkaan ✓ LAPSEN VASU ✓ Terveysteen liittyvät dokumentit ✓ Lääkehoitosuunnitelma Lasta koskevat voimassa olevat dokumenttien tulee olla uudessa paikassa viim. 1kk aloituksen jälkeen.	✓ Huoltaja(t) ✓ Vastaanottava vastuu henkilö (VO, PPH) ✓ VEO(t) ✓ Lapsen tunteva kasvattaja ✓ Moniammatillisesti asiantuntijat tarpeen mukaan ✓ Huoltaja toimittaa uuteen hoitopaikkaan <ul style="list-style-type: none"> Kasvun kansion 	Mahdollistaa lapselle ja perheelle tutustumisen uuteen ympäristöön** (VaKa-maksu peritään vanhasta paikasta) osallistuminen: ✓ ryhmän arkeen ja ohjattuun toimintaan ✓ ruokailuun ✓ lepohteen tutustuminen: ✓ muihin lapsiin ✓ henkilökuntaan ✓ tiloihin ✓ pihaan	LAPSEN VASU Lapsen tuen suunnittelu ✓ päivitetään n. 2 kk:ta aloituksesta ✓ Huoltaja ✓ Vaka-opettaja / PPH ✓ VEO ✓ moniammatilliset asiantuntijat

** Tutustuminen voidaan järjestää osana varhaiskasvatuksen arkea. Päiväkodin sisällä, ryhmän muuttuessa, voidaan uuteen ryhmään tutustua pienryhmänä tutun kasvattajan tukemana.

Lapsi siirtyy varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

Lapsen siirtyessä esiopetukseen

Lapsen tarvitseman tuen järjestelyiden jatkuminen / varmistaminen

- tiedonsaanti ja vahvuuksien / osaamisen hyödyntäminen

ESIOPETUKSEEN ilmoitetaan helmikuussa	VANHA hoitopaikka	Yksilöllinen tiedonsiirtopalaveri	UUSI hoitopaikka
<p>Yhteistyö esiopetusyksikön kanssa **</p> <p>Lapsen esiopetuksen järjestäjälle välitetään tieto</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ tuen tarpeesta ✓ tuen järjestämisestä käytössä olleista tuen menetelmistä <ul style="list-style-type: none"> ✓ Moniammatilliset asiantuntijan suositukset tuen järjestämiseen ✓ Huoltajien tiedot kotoa esiopetukseen tulevilla 	<p>Vastaa tiedonsiirron toteutumisesta</p> <p>Järjestää tiedonsiirtopalaverin touko-kesäkuussa</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tehostettua tukea ✓ Erityistä tukea tarvitsevista lapsista. <p>Lähetää uuteen paikkaan</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ LAPSEN VASUN ✓ Pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys ✓ Terveysten liittyvät dokumentit ✓ Lääkehoitosuunnitelma <p>Lasta koskevat voimassa olevat dokumentit tulee olla uudessa paikassa viimeistään esiopetuksen alkaessa.</p>	<p>Yksilöllinen tiedonsiirtopalaveri</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Huoltaja(t) ✓ Vastaanottava vastuu henkilö (VO, PKJ) ✓ VEO(t) ✓ Lapsen tunteva kasvattaja ✓ Moniammatillisesti asiantuntijat tarpeen mukaan 	<p>Mahdollistaa lapselle ja perheelle tutustumisen</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Tutustumispäivänä tai ✓ Tutustumisjaksona <p>tutustuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ muihin lapsiin ✓ henkilökuntaan ✓ tiloihin ✓ pihaan <p>Lapsen tuen arviointi / suunnittelu</p> <p>Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 30.11. mennessä ✓ VEO ✓ moniammatilliset asiantuntijat

** Tieto lapsen tuen tarpeesta tulisi olla tiedossa sijoituspäätöksiä tehtäessä 1.3. mennessä. Pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys tulee toimittaa 31.5. mennessä esiopetusyksikköön. Tiedot tuen tarpeesta välitetään palveluohjaajalle tai suoraan uuteen esiopetusyksikköön. Varhaiskasvatuksen palveluohjaus PL 12 20780 Kaarina

Lapsi siirtyy esiopetuksesta kouluun

Lapsen siirtyessä kouluun Esiopetuksen OppimisSuunnitelma siirtyy Wilmassa kouluun

- ✓ Paperisena ellei wilma ole käytössä tai oppilas muuttaa Kaarinaan

Lapsen tehostetun tai erityisen tuen järjestelyiden jatkumisen ja varmistamisen prosessi alla

KOULUUN ilmoitetaan tammi- helmikuussa	KOULU	ESIOPETUS	Yksilöllinen tiedonsiirtopalaveriin osallistuvat
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tieto lapsen tuen tarpeesta <p>✓ PEDAGOGINEN ARVIO 30.4. mennessä</p> <p>✓ PEDAGOGINEN SELVITYS 31.3. mennessä</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ VEO kutsutaan esittelemään selvityksen oppimisen ja tuen koordinaattorille huhtikuun alussa. 	<p>Järjestää laajennetun hyvinvointiryhmän kokouksen (yhteisöllisen tiedonsiirtopalaverin) huhti- toukokuussa.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rehtori, alkuopettajat ✓ Erityisopettaja ✓ Koulupsykologi, -kuraattori ✓ Esiopetuksen opettajat ✓ VEO ja PKJ <p>Esiopetuksen opettajat esittelevät ryhmätasoisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Esiopetuksen pedagogiset tukitoimet ✓ Pedagogiset painopistealueet EO-vuoden aikana ✓ Ryhmätasoiset haasteet ja niihin vastaaminen <ul style="list-style-type: none"> ○ sosiaaliset ○ arjen taidot ○ oppimisen alueet <p>Koulu esittää miten tuen tarpeisiin vastataan rakenteellisesti ja/tai pedagogisesti</p>	<p>Vastaa tiedonsiirron toteutumisesta</p> <p>Järjestää yksilölliset tiedonsiirtopalaverit huhti- toukokuussa</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Erityistä tukea tarvitsevista lapsista. <ul style="list-style-type: none"> ✓ Huoltajien toiveesta yleistä tai tehostettua tukea tarvitsevan lapsen asioissa <p>Asiakirjat valmiina Wilmassa aikataulun mukaisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ✓ PEDAGOGINEN ARVIO ✓ PEDAGOGINEN SELVITYS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Terveystilaa koskevat tiedot siirtyvät neuvolasta kouluterveydenhuollolle. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Huoltaja(t) ✓ VEO ✓ Esiopetuksesta vastaava vaka opettaja <ul style="list-style-type: none"> ✓ Moniammatillisesti asiantuntijat tarpeen mukaan <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vastaanottavan koulun <ul style="list-style-type: none"> ○ erityisopettaja tai ○ erityisluokanopettaja ○ rehtori / apulaisrehtori

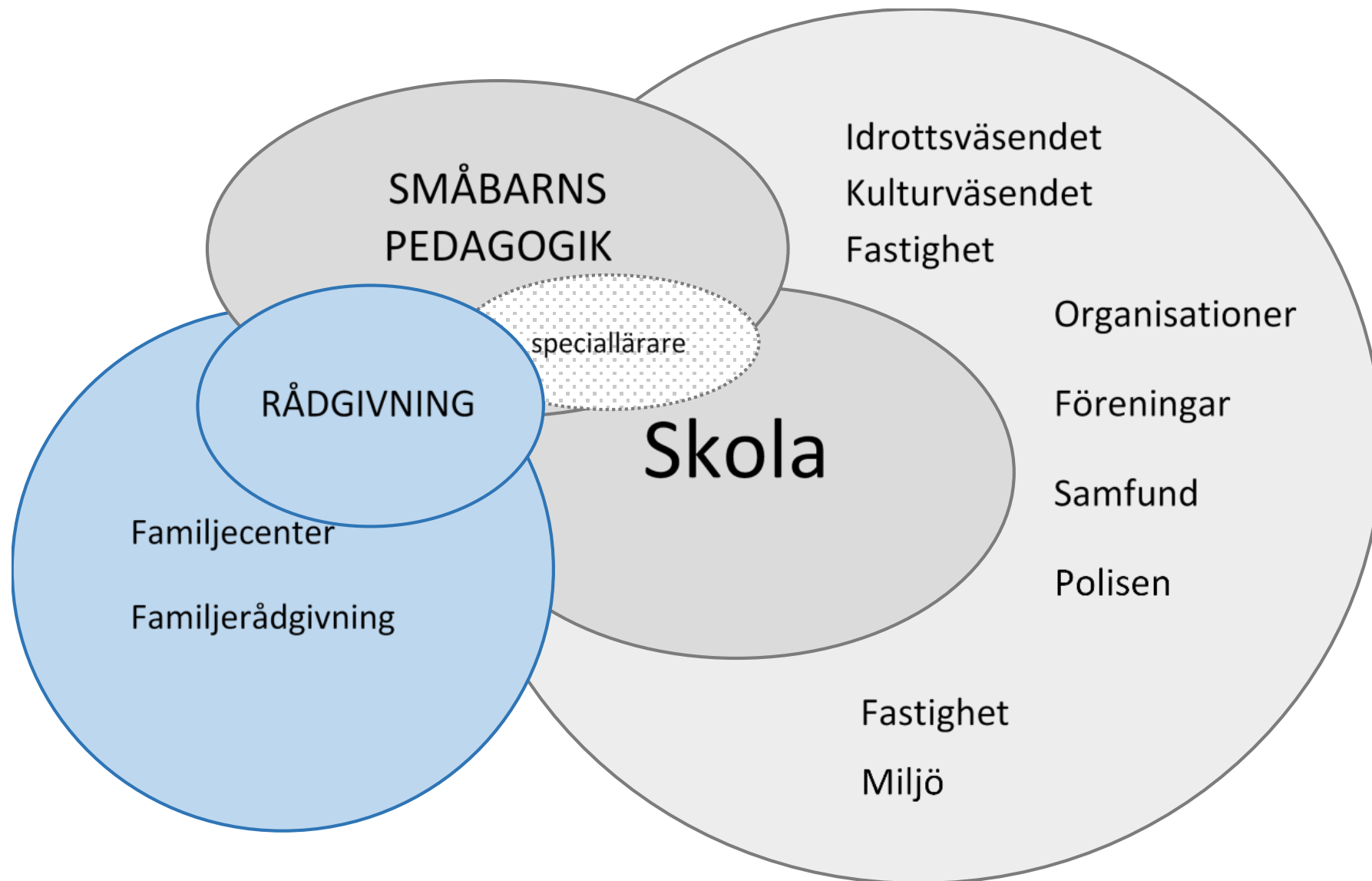
** Moniammatilliset asiantuntijan lausunnot tuen järjestämisestä huhtikuun ensimmäisen kokonaisen viikon loppuun mennessä Oppimisen ja tuen koordinaattorille, Suvi Sankiselle.

Sivistyspalvelut, oppimisen ja tuen koordinaattori Suvi Sankinen
Lautakunnankatu 1, PL 12, 20781 Kaarina

Bemötande av barn

Barn	Anställd	Vårdnadshavare
<ul style="list-style-type: none"> • Jag blir sedd och hörd. • Man ser det goda i mig. • Jag får vara mig själv. Jag är underbar. • Jag får visa mina känslor, utan att skada andra eller söndra något. • Jag får växa (fysiskt och psykiskt) i en trygg miljö där alla har det bra.. • Jag får vara delaktig i/ påverka verksamheten och planeringen av den (delaktighet). 	<ul style="list-style-type: none"> • Jag är genuint närvarande. • Jag ser det goda i barnet. • Jag berömmar, sporrar och uppmuntrar. • Jag är en interaktionsmodell för barnet i alla situationer. • Jag beaktar barnet individuellt enligt ålder och utvecklingsnivå. • Jag låter barnet visa olika känslor och lär barnet behärska dem. • Jag agerar utan brådska. • Jag ger tid för den pågående stunden. • Jag ser till att barnet får en god grundvård. • Jag stöder barnet i kamratrelationerna. Jag ingriper i alla former av mobbning. • Barn observeras utan att kritiseras. Jag funderar på hur jag talar när barnen hör.. • Frågor som berör arbetsgemenskapen diskuteras endast mellan personalen. • Jag iakttar tystnadsplikten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jag ser det goda i barnet. • Jag diskuterar mitt barns utveckling, vård och fostran inom småbarnspedagogiken. • Jag ser till att barnet är friskt när det kommer till småbarnspedagogiken. • Som vårdnadshavare funderar jag noggrant på vad och hur jag talar till barnet om småbarnspedagogiken. • Om jag funderar över något, kontrollerar jag genast saken med personalen. • Jag ser till att barnet har nödvändig och ändamålsenlig utrustning.

Samarbete inom småbarnspedagogiken

STÖD FÖR BARNETS INLÄRNING OCH UTVECKLING

<p>Enhetens struktur gör det möjligt att ordna stöd</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Arbetsskift enligt barnens vårdtider ○ Praxis för möten och informationsgång ○ Säkerställande och riktandet av kompetens <p>En trygg inlärningsmiljö upprätthålls och utvecklas</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Bemötande av barn (BILAGA) 	<p>Vardagspedagogiken är planerad</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Övergångssituationer, grundläggande vårdsituationer ○ Onödiga regler undviks. <p>Kamratgruppsstödet tillhör alla barn</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Flexibel gruppering enligt verksamhet ○ Funktionella lösningar används aktivt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Barnets plan för småbarnspedagogik ○ Har utarbetats för alla barn ○ Samarbete med barnets vårdnadshavare • Barnets och vårdnadshavarnas delaktighet upprätthålls och utvecklas • Leken stöds, berikas och observeras
--	--	--

Särskilt stöd

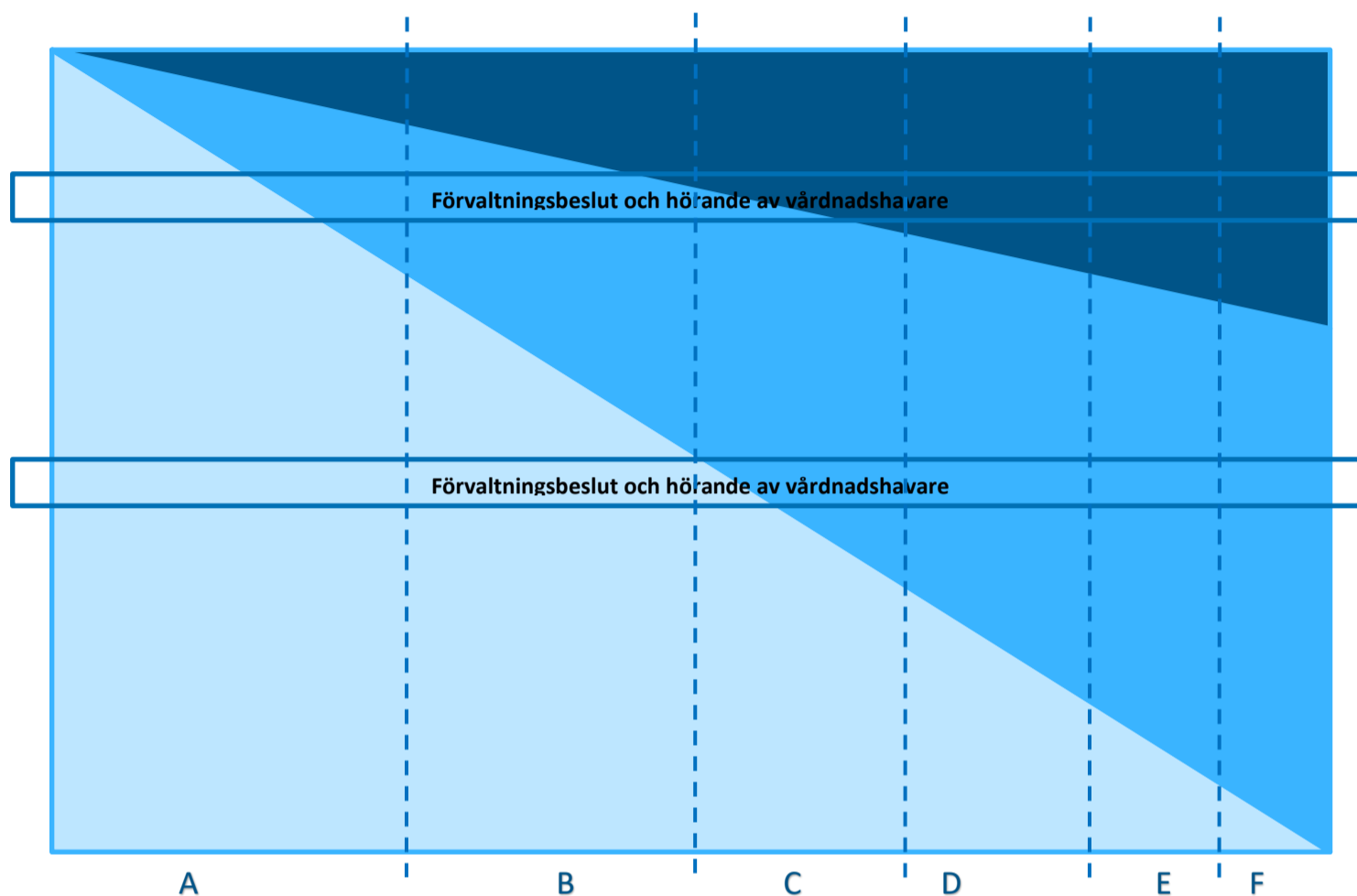
Det särskilda stödet består av flera stödformer och är kontinuerligt. Stödet ska ges på heltid som individuellt planerat särskilt stöd.

Intensifierat stöd

Det intensifierade stödet består av regelbundna stödformer som genomförs samtidigt. Stödet ges på kort eller lång sikt enligt barnets individuella behov.

Allmänt stöd

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken utan dröjsmål få det allmänna stöd som hens individuella utveckling, inläring och välbefinnande förutsätter efter att stödbehovet framkommit.

"Varje barn behöver stöd i något skede av sin utveckling och sitt lärande."

- A** Miljöns struktur, Stöd för lek, En trygg och uppmuntrande atmosfär. Positiv och diskuterande pedagogik. Positivt stöd för beteendet. Planering och utvärdering av miljön och verksamheten.
- B** Kamratstöd, Verksamhet i smågrupp. Flexibel indelning av smågrupper enligt situation eller behov. Planmässighet och pedagogik i vardagen.

Utveckling av verksamhetsmiljön och beaktande av individuella mål. Stöd för barnets deltagande och delaktighet.
- C** Målen och metoderna har antecknats i barnets plan för småbarnspedagogik i ett multiprofessionellt samarbete. Man samarbetar med specialläraren inom småbarnspedagogiken, som även deltar i planeringen av arbetssätt och lärmiljöer.
- D** Kommunikationsstöd i form av illustrationer eller stödtecken. Individuella lösningar i metoderna och verksamhetsmiljön

Specialläraren inom småbarnspedagogiken deltar i planeringen och genomförandet av arbetssätten och lärmiljöerna.
- E** Personalens specialkompetens i att svara på barnens individuella stödbehov samt riktandet av kompetensen
- F** Individuellt riktat strukturellt stöd och resurser

Modellen för stöd på tre nivåer

Krav som gäller ALLA stödnivåer

För att målen för småbarnspedagogiken och genomförandet av stödet för barnet ska lyckas ska följande krav uppfyllas:

- **Det pedagogiska ledarskapet är konsekvent och långsiktig.**
 - Arbetsskiften är upplagda så att de motsvarar barnens vårdtider.
 - Under arbetsskiften har man reserverat tid för uppgörande av planer för barnet och gruppen, samt för observation och utvärdering.
 - Arbetshälsan och orken i arbetet stöds genom en tydlig ansvarsfördelning samt genom att man upprätthåller och inriktar kompetensen.
 - Arbetet och ledigheterna organiseras på ett jämlikt sätt.
 - I enheten finns möjlighet till pedagogiska diskussioner som gemenskap, samt även tillsammans med andra enheter.
- **Teamet har kommit överens om hur man upprätthåller en trygg miljö. Teamets spelregler har avtalats t.ex. i teamavtalet.**
 - Teamets interna arbetsfördelning är tydlig. Arbetsfördelningen stöder smidigheten i arbetet.
 - Man har regelbundet reserverat tid för pedagogisk diskussion inom teamet.
 - Teamets kompetens stöds med hjälp av specialläraren inom småbarnspedagogik, föreståndaren, utbildningar och självständigt inhämtande av information. Kompetensen riktas så att den motsvarar barnens behov.
- **Barngrupperna och personalstrukturen utformas så att arbetets mål och omfattning kan uppnås.**
- **För att främja barnets övergripande välbefinnande samarbetar man multiprofessionellt.**
- **Vårdnadshavarnas och barnens delaktighet upprätthålls och verksamhetssätten utvecklas regelbundet.**
 - ✓ Lärmiljöns funktionalitet utvärderas regelbundet.
 - ✓ Verksamhetssätten utvärderas ur barnets synvinkel.
 - ✓ Barnen deltar i planeringen av verksamheten.
 - ✓ Alla barns delaktighet i den gemensamma verksamheten är säkerställd.
 - ✓ Med hjälp av smågrupper görs vardagen smidigare.
 - ✓ Kamrattstöd utnyttjas för att främja barnens uppväxt, utveckling och lärande.
 - ✓ Det finns utrymme och tid för barnens lekar.

Muistilista Kasvattajalle

Yleisen Tuen menetelmistä

OPPIMISYMPÄRISTÖ

- ✓ Kasvattajat sitoutuvat ottamaan Lapsen mukaan oppimisympäristön ja toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arvioimiseen.
- ✓ Pienryhmät toteutuvat joustavasti ja niiden toimivuutta arvioidaan.
- ✓ Toiminta ja työskentely porrastetaan pienryhmittäin ja yksilöllisesti.
- ✓ Toiminta pilkotaan riittävän pieniin osa-alueisiin. Yhteiseen toimintaan osallistuminen tehdään mahdolliseksi jokaiselle lapselle.
- ✓ Käyttäytymistä tuetaan positiivisesti. Lasta kannustetaan johdonmukaisesti. Lasta motivoidaan toimintaan kannustamalla.
- ✓ Lapsen osallisuus näkyy toiveiden ja tarpeiden huomioimisena. *(kannustustavat, mielenkiinnon kohteet oppimiseen, sosiaaliset suhteet)*
- ✓ Kasvattajien tehtävät ja sijoittuminen on mietitty lapsen tuen tarpeen ja sujuvan arjen kannalta.
- ✓ Ryhmätilat ovat selkeitä, aistiärsykkeiden määrää on karsittu.
- ✓ Lasten istumapaikoissa huomioidaan mahdolliset häiriötekijät ja kasvattajan mahdollisuus antaa tukea.
- ✓ Tavarat ovat lasten saatavilla ja niillä on omat paikkansa. Esimerkiksi kuvilla osoitetaan oikea järjestys.
- ✓ Leikin valinnassa hyödynnetään kuvia, valintataulua tai muuta havainnollista tapaa.
- ✓ Työskentely- ja leikitiloja on mahdollisuus rajata ja rauhoittaa esimerkiksi sermien avulla. Huoneiden välisiä ovia voidaan sulkea.
- ✓ Lapsilla on käytössään selkeä rauhoittumiseen varattu paikka.
- ✓ Tarkkaavuuden ja keskittymisen tukemiseen on käytössä yksilöllisiä apukeinoja *(kuulosuojaimet, tuolin liukueste, käsinojat, aisteja stimuloivat painotuotteet, puru- ja hypistelylelut, aktiivituynyt jne.)*

STRUKTUURI

- ✓ Ryhmän säännöt sovitaan yhdessä lasten kanssa.
- ✓ Säännöt ovat selkeät ja ne on havainnollistettu esimerkiksi kuvilla.
- ✓ Kasvattajat sitoutuvat yhteisiin sääntöihin ja sopimukseen.
- ✓ Toiminnan ohjaukseen *(mm. pukeminen, käsien pesu)* käytetään kuvia.
- ✓ Päiväjärjestys käydään lasten kanssa läpi päivittäin. Päiväjärjestys on selkeä ja kuvitettu.
- ✓ Turhat siirtymät ja odotus- ja jonotustilanteet on karsittu pois.
- ✓ Suunniteltua toimintaa havainnollistetaan esimerkiksi kuvien avulla. Toiminnasta tiedotetaan huoltajia etukäteen.
- ✓ Rutiinista poikkeavia tilanteita ennakoidaan sanallisesti tai kuvien avulla.
- ✓ Ajankäyttöä visualisoidaan *(esim. munakellon tai time-timerin avulla)*

Toiminnan arviointi on säännöllistä ja strukturoitua.
Muutoksille annetaan riittävästi aikaa.

Muistilista Kasvattajalle

Yleisen Tuen menetelmistä

OPPIMISEN TUKEMINEN

Kasvattajat huolehtivat, että...

- ✓ Jokainen lapsi osallistuu yhteiseen toimintaan *(omista valmiuksistaan ja rajoitteistaan huolimatta)*.
- ✓ Lapsi kokee olevansa osa ryhmää ja toteuttaja sen toiminnoissa.
- ✓ Lapsille annetaan suorat ohjeet konkreettisina ja selkeinä. *(Kerrotaan mitä lapsen halutaan tekevän.)*
- ✓ Vertaisryhmän tuki kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle on suunniteltu.
- ✓ Lapselle annetaan myönteistä palautetta ja lasta kannustetaan johdonmukaisesti tekemään ja toimimaan itse.
- ✓ Toiminnan / työskentelyn osavaiheet selvennetään esim. kuvien avulla.
- ✓ Lapsi ymmärtää hänelle suunnatun ohjeen tai viestin. *(Lasta puhutellaan nimeltä, puhutaan lapsen korkeudella, lapseen otetaan katsekontakti, koskettamalla tai pysäyttämällä saadaan lapsen huomio)*
- ✓ Kommunikointia tukevia keinoja kuten pikapiirtämistä ja havainnointimateriaaleja kuten viittomia, kuvia ja esineitä on käytössä.
- ✓ Toimintaa mallitetaan itse ja lasta autetaan tarvittaessa fyysisesti.
- ✓ Pienryhmät suunnitellaan joustavasti tilanteen ja lasten tarpeen mukaisesti.
- ✓ Toimintaa / työskentelyä eriytetään tarpeen mukaan.
- ✓ Toiminnassa / työskentelyssä hyödynnetään toiminnallisia menetelmiä. Toiminnallisuus huomioidaan esimerkiksi taukoina, mahdollisuutena liikkua toiminnan aikana ja välttämällä odottelua.
- ✓ Odottamisen ja istumisen määrä on minimoitu. Tekemällä ja toimimalla lapsi jaksaa oppia.
- ✓ Toiminnassa / työskentelyssä huomioidaan erilaisten oppimistyylien ja oppijoiden tarpeet; *auditiivinen, visuaalinen, toiminnallinen (taktillinen ja kinesteettinen)*.
- ✓ Toimintaa sanallistetaan eri tilanteissa.
- ✓ Oppimisen tuen välineitä hyödynnetään tarpeen mukaan. *(esim. kynätuki, työskentelyviivaimet ja sähköiset materiaalit)*

MUUT TUKITOIMET

- ✓ Yhteistyö huoltajien kanssa on säännöllistä. Lapsen kasvua ja kehitystä tukevat asiakirjat ovat ajan tasalla. *(Huoltajien kanssa sovitaan tarkemmista yhteistyömuodoista.)*
- ✓ Huoltajille tarjotaan mahdollisuus oppimisympäristön ja toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen sekä arviointiin.
- ✓ VEO:n ja muu moniammatillinen tuki on saatavilla.
- ✓ Havainnointia ja arviointia käytetään suunnittelemisen tukena.
- ✓ Dokumentointi on pedagogisesti tärkeä työkalu.

Tavoitteet kohdistuvat kasvattajan toiminnan ja oppimisympäristön kehittämiseen.

